

Ayaa-rə ayerepo-ɔ asuŋ Aneŋ ne Yeesuu a ayaa-rə ayerepo-ɔ a yə tɔŋ kəmaa ya təwe aseŋ timaa-o

¹ Brese Tiyufilus, mo a kyə kyoree waa mo wore gyenjkrees nə mo a kyoree fo-ɔ-rə kətə nə Yeesuu a waa, na aseŋ nə ɔɔ kaapo-ɔ, lę̄ haree sanj nə ɔɔ lee mò asuŋ kaase bo fo ɳke nsi nə Wuribware a taa mò yaa soso-ɔ.

*Yeesuu a kyinji lee lowi-ro-o kamεε-rə a kətə nə ɔɔ
waa-ɔ*

²⁻³ Sanj nə Yeesuu a wu-o bo fo sanj nə Wuribware a taa mò yaa soso-ɔ gye ɳke aduna. Sanj amo, ɔɔ ba Wuribware a kufwiliŋ timaa-o elein née bo kaapo mò aseše kudu anyo nə oo lee, nə ɔɔ təe bamo ε mò ayaa-rə ayerepo-ɔ kətə nə ɔɔ kpa feyε bo waa-ɔ. Nə oo lee mò eyee bo kaapo bamo, nə ɔɔ bee ɳaa, nə ɔɔ bee lee mò eyee bo kaapo bamo iluwi bwéetə na ɭkpa bwéetə sə, na bo ɳu feyε kasentin née mò a wu-o, oo kyinji lee lowi-ro. Nə baa ɳu mò, nə bamo aa mò a təwe Wuribware a kuwure-o-ro aseŋ. ⁴ Sanj amo-rə nə mò aa bamo a bee ba gyi ateese sanj ko-ɔ, nə ɔɔ təwe gywii bamo feyε, “Mone ma kaj lee Yerøalem mfen nə mone bo-ɔ. Amaa mon' gywii Wuribware a kufwiliŋ timaa nə n sə Wuribware a təwe bo beya feyε o sa mone-ɔ. ⁵ Nkyu nə Yohanee Osuubəpo-ɔ a bo bo aseše asuu. Amaa ɳke mfene mɔ-rə Wuribware e

sa a mò kufwiijé timaa-o ywéé mònè sè, na o ba kufwiijé timaa amo bo gyee mònè.”

Anej nè Yeesuu yii soso-ɔ

⁶ Sañ kò, bamò aa Yeesuu a bëe gyanjé-ɔ, nè baa bise mò feyé, “Ane nyanye, amò sañ moñ tæe fo feyé fo kawré kuwure lèe Roma awuye ase kinjaa sa ané Isireelii awuye aaa?” ⁷ Nè Yeesuu a bënjaa bamò feyé, “Ketò këmaa élèn bo n sè kësareé-rɔ nee. Amose-ɔ, a moñ gyé mònè asej feyé moñ' pini nyanye kò a ketò nè kë e waa-ɔ. ⁸ Amaa ketò nè moñ' pini-o e gyé feyé Wuribware a kufwiijé timaa-o ya lwee mònè-rɔ, o sa mònè këyaaleñ na wòrè, na moñ' naré tòwé atɔ pëee nè mònè a ñu feyé mo a waa, na asej nè mònè a nu feyé mo a tòwé sañ nè m bo mònè ase-ɔ, Yerosalem manj-nɔ mfée na ané Yudeya sweére sè na Samariya sweére sè na ñkee kayé-rɔ pëee mo.”

⁹ Yeesuu a dëj tòwé anéj lowé-ɔ, nè ñò lèe o yii Wuribware sè, na mò ayaa-rɔ ayerepo-ɔ yére ba deere, nè kowore kò a bo mwiire mò sè, nè bo moñ lèe bo kée mò. ¹⁰ Bamò a sañ bo yere ba deere soso-ɔ, na Yeesuu mò e yo, nè puri amo-rɔ anyare anyɔ kò mò nè bo buñ atɔ fufuri-o a lèe bamò sè. ¹¹ Nè baa tòwé gywii ayaa-rɔ ayerepo-ɔ feyé, “Galileya sweére sè awuye, ntetò nèe nè mònè yére mònè e deere aworé-rɔ? Yeesuu mò nè ñò lèe mònè ase o yii Wuribware ase-ɔ e bëe kinjji a o ba feyé anéj mò nè mònè a ñu mò na o yo Wuribware sè-ɔ mò dëe.”

Ikò nè oo teere Yudas ayaa-rɔ-ɔ

¹² Nè ayaa-rɔ ayerepo-ɔ a naré mayéré këbegya lèe Mfɔ-Ayii këbëe-ɔ sè kinjji yo Yerosalem manj-nɔ.

13 Bamɔ́ pεεε, Peetroo, na Yohanee, na Yakubu, na Andruu, na Filipo, na Tomas, na Bar-Tolomiyu, na Matiyo, na Alafiyus mò gyi Yakubu, na Siməñ Selət, na Yakubu mò gyi Yudas, a fɔ́ maŋ-ɔ-rɔ, nè baa ya lwee bamɔ́ abaŋsoroo-ɔ-rɔ. **14** Kekyan mə-rɔ mfəŋ nè bamɔ́ aa akyee nè bɔ́ dɛɛ bɔ́ gya Yeesuu si-o na Yeesuu mò nyi Mariya na mò tire-ana e gyanjŋe saŋ kemaa ba kɔ́rɛ kɛbwarekɔ́rɛ.

15 Bo fo njyɔ́ kɔ́-ɔ, nè bamɔ́ nè baa kɔ́rɛ Yeesuu gyi-o a bɔ́ gyanjŋe. Ba waa aseſe kɛlafa na adunyɔ́. Nè Peetroo a kɔ́so yere, nè oo tɔ́wɛ gywii bamɔ́ feyɛ, **16** “Mo kosobee-anā, mone a nyinji si feyɛ Yudas Kariyotinyi-o ya kaapo aneŋ nè baa kra Yeesuu-o. Kɛtɔ́ nè oo waa-ɔ, Wuribware a kufwiijɛ timaa-o a kyɔ́ kaapo ane ɔdɛdaapɔ́ Deefid aneŋ nè kɛ́ e ba a kɛ́ bɔ́ waa-ɔ. **17** Yudas dɛɛ o tii ane sɛ́ nee, nè ane nyanyɛ a lee mò feyɛ ane aa mò kii mò ayaa-rɔ ayerepo-ɔ.”

18 (Fɔ́ nè fo e kare wɔ́re mɔ́-ɔ, nyinji si feyɛ Yudas a ba atanne nè oo gyi Yeesuu kidiburo-o nya-ɔ bɔ́ sɔ́o sweere sa mò eyee. Sweere amo se dɛɛ nè oo lee da, nè mò amerotɔ́ pεεε a lee. **19** Ne Yerosalem awuye a nu aseŋ amo-ɔ, nè baa sa sweere amo mfəŋ kenyarɛ bamɔ́ ayɛ-rɔ feyɛ Akeladama, kaase e kaapo feyɛ Mbogya sweere.)

20 To, nè Peetroo a kya sɛ́ tɔ́wɛ feyɛ, “A bɔ́ Deefid ilin wɔ́re-ɔ-rɔ feyɛ,

‘Mon’ sa a mò ayɛ kii ketaakpaŋ, na sɛſe ma kyena mfəŋ.’*

Nè a bɛe a bɔ́-rɔ feyɛ,

* **1:20** Kiliŋ 69.25.

‘Mɔn' sa a ɔkɔ yere mò ayaa-rɔ,
na sese-ɔ tii ane se waa ane nyanjpe kusuj.’*

21-22 Amose-ɔ, mɔn' sa a ane lee ɔkɔ na ɔ bɔ tii ane se, na mò gbaa tɔwé aneŋ ne Yeesuu a kyinji lée lowi-ro-o asenj. Sese amo waa ɔkɔ ne ɔ̄ gya ane aa ane nyanjpe Yeesuu si saj ne ɔ naa ɔ tɔwé abwareseŋ kaye-rɔ, lée hareeŋ saj ne Yohanee Osuubɔpo-ɔ a bɔ asesɛ asuu-o bɔ fo kake ne Yeesuu yii Wuribware se-ɔ.

23 Peetroo a sa seŋsa lōwē-ɔ, ne baa lee abee anyɔ. Bamo e gye Yosef ne ba tee mò ε Bar-Sabas (ne bɔ bee ba tee mò ε Yusutus-o), na ɔkɔ ne ba tee mò ε Matiyas-ɔ.

24-25 Ne baa kɔrɛ kɛbwarekɔrɛ feyε, “Ane nyanjpe, fo e gye ne fo nyi sese kemaa mfeere-rɔ na kakponɔ-rɔ. Amose-ɔ fo e gye ne fo e kaapɔ ane abee anyɔ mɔ-rɔ mò ne fo a lee feyε o kii fo ayaa-rɔ ayerepo-ɔ ɔkɔ na o teere Yudas ayaa-rɔ ne mbeyɔmɔ mò borokɔaŋne na ɛbɔye a yaa mò mfeŋ ne ɔ nya mò kakɔka-ɔ.”

26 Ne baa lee nyii na bɔ lee abee anyɔ amo ɔkɔ. Mò ne baa lee-o e gye Matiyas. Ne oo tii ayaa-rɔ ayerepo kudu kakɔ-ɔ se.

2

Aneŋ ne Wuribware a kufwiijɛ timaa-o a ba-ɔ

1 Saŋ ko, ne kasu kanɔ kake ne ba tee ε Pentikos-ot a fo-ɔ, ne bamɔ ne baa kɔrɛ Yeesuu gyi-o a gyanjɛ toŋ kɔŋkɔ. **2** Mfeŋ ne baa nu elawɔ ko a lée soso na i su feyε afwii dabe-ɔ, ne e ya borɔ lɔŋ

* **1:20** Kiliŋ 109.8.

ne baa gyanjə bo te mə-rə-ɔ-rə. ³ Nə baa ɳu atə kə feyə dəekpa-ə a ləe soso, nə oo ke-ro waa agyabren bweetə bo ywəe ɔkəmaa nə o te kékyaŋ amo-rə-ɔ kuŋu si. ⁴ Nə Wuribware a kufwiijə timaa-o a ywəe ɔkəmaa se. Nə ɔo sa nə baa ləe ba sa eṣenja banbaŋ nə e moŋ gyə bamə aye-rə seŋsa-ɔ.

⁵ Saŋ-ə mə, Yudaa awuye bweetə kə mə nə baa tu yə bo te kaye-rə sweere pəee se-ɔ a bęe ba bo gyanjə Yerosaləm maŋ-nə. ⁶ Bamə a nu elawo amo a ləe Yeesuu a akərəgeyipə a ləŋ-ɔ-rə-ɔ, nə bamə-rə bweetə a bo gyanjə na bo ɳu ketə nə ki de bamə-ɔ. Nə aa kpeŋ bamə eyee, a ləe feyə bamə a nu bamə nə Wuribware a kufwiijə timaa-o a ywəe bamə se-ɔ, ɔkəmaa e sa bamə aye-rə seŋsa. ⁷ Bo moŋ nu ketə ne kaa ba-ɔ kaase, ne bo yε, “Nee asess mə nə ba sa seŋsa mfaanee-ə pəee gyə Galileya sweere se awuye nee ε? ⁸ Nə ntetə ya waa se nə ane ɔkəmaa nə ɔ bo mfee-ɔ i nu bamə a sa ane ɔkəmaa sweere se a seŋsa-ɔ? ⁹ Anə boko a lee Paatiya sweere se, boko mə a ləe Mədeya, boko mə Ilam. Nə boko mə a ləe Mesopotamiya, na Yudeya, na Kapadokiya, na Pontus, na Asiya əswere se. ¹⁰ Nə boko a lee Firigiya, boko mə Pamfiliya, boko mə Igyipiti, boko a ləe Libiya sweere nə ɔ maa Kireenee maŋ-nə-ɔ, na Roma maŋ-nə. ¹¹ Anə pəee gyə Yudaa awuye bəee asesə langyan nə ane gya Yudaa awuye kebwaresuŋ a ekpa-ɔ se. Nə boko mə a ləe Kriita kwii si na Arabiya əswere se. Amaa ane mə i nu bamə a de ane ɔkəmaa sweere se a seŋsa-ɔ ba təwə atə dabə nə Wuribware a waa-ɔ!”

¹² Nə eyee a kpeŋ bamə, nə bamə mfere a waa kokyo, nə baa bise abee feyə, “Amo-ɔ kaase e gyə emene?”

13 Amaa bokɔ feraa e mɔse bamɔ nɛ Wuribware a kufwiijɛ timaa-o te bamɔ se-ɔ nɛe, na ba tɔwɛ feyɛ, “Asɛsɛ mɔ pɛɛɛ a bwɛɛ nɛe!”

Peetroo abwareṣen kɔtɔwe

14 Nɛ ayaa-rɔ ayerrepo kudu anyɔ-ɔ a koso yere. Nɛ Peetroo a lɛe bamɔ ya bɔ yere akato-rɔ, nɛ oo sa sɛnṣa gywii asɛsɛ nɛ baa gyanjɛ mfɛŋ-ɔ. Nɛ oo yasɛ mɔ bore-ɔ tɔwɛ gywii bamɔ feyɛ, “M bɛɛkɔ-anā Yudaa awuye na ɔkemaa nɛ o te Yerɔsalɛm mfɛɛ-ɔ, mon' lɔŋ eṣebɔ na mon' nu kɛtɔ nɛ amo-ɔ nɛ aa ba-ɔ e kaapo-ɔ. **15** Asɛsɛ mɔ, n gyɛ sa nɛ baa bwɛɛ feyɛ anɛn nɛ mɔnɛ e fa-ɔ. Mbeýɔmɔ saŋ a gyɛ gyegyaye nɛe, kyɔwɛ mɔn tɛe daŋ. **16** Na amo-ɔ nɛ Wuribware kyaamɛɛ Yɔwel a tɔwɛ amo asen abwareṣen wɔrɛ-ɔ-rɔ nɛe. **17** O yɛ,

‘Wuribware yɛ,

Mfaanɛɛ nɛ mo e waa ɲke lalalowɛ-ɔ-rɔ.

Mɔ e sa a mo kufwiijɛ-o bɔ ywɛɛ ɔkemaa se. Mɔnɛ gyi-anā, akyɛɛ na anyare pɛɛɛ, e tɔwɛ kɛtɔ nɛ mo i lee a m bɔ kaapo bamɔ-ɔ, na mɔnɛ ayaafɔrɛ ɲu mo atɔ idee-ro,

na mɔnɛ anyaŋbrɛsɛ ku mo aseŋ-ɔ idee.

18 N yɛ, ɲke lalalowɛ amo-rɔ nɛ mo e sa a mo kufwiijɛ-o bɔ ywɛɛ anya gbaa se, akyɛɛ na anyare pɛɛɛ, na bɔ tɔwɛ kɛtɔ kemaa ne mo i lee a m bɔ kaapo bamɔ-ɔ.

19 Mɔ e kaapo mo keyaaleŋ awɔrɛ-rɔ na sweere se. Mɔnɛ i ɲu mbogya na dɛɛkpa na ɛbɔɔrɛɛ bweɛtɔ.

20 Kibugyii e da mpase, na kiferi pee feyɛ mbogya-ɔ,

pwɛɛ na kake dabɛ dabɛ nɛ mɔ e ba-ɔ dɛɛ fo.
21 Na saŋ amo, m mɔrɔwɛ ɔkemaa
 nɛ o su a ɔ tɛɛ mɔ-ɔ.* ”

22 Nɛ Peetroo a kya sɛ tɔwɛ feyɛ, “Isireelii awuye,
 mɔnɛ pɛɛɛ a nu Yeesuu Nasaretenyi aseŋ, bɛɛɛ?
 Mò e gye ɔko nɛ Wuribware a bɔrɔ mò sɛ waa
 akpenjeyeeɛtɔ na atɔ dabɛ dabɛ bweɛtɔ mɔnɛ ase
 mfee. Mɔnɛ pɛɛɛ nyi amo-ɔ, a lɛɛ feyɛ mɔnɛ
 akatɔ-rɔ nɛ oo waa amo-ɔ pɛɛɛ. Nɛ aneŋ a atɔ amo
 e kaapo feyɛ Wuribware a lee mò suŋ bɔ kyoŋwɛ
 mɔnɛ. **23** Nɛ Wuribware a kyɔ kra bɔ yere kyee
 feyɛ ba taa Yeesuu a bɔ sa mɔnɛ, nɛ mɔnɛ a sa
 nɛ abɔrɔkɔɔnɛpo a da mò bɔ mɛra kiyii kpare
 abɛɛ-rɔ sɛ mɔɔ. **24** Amaa Wuribware a kyiŋji mò
 lɛɛ lowi-ro, nɛ oo kɔɔrɛ mò eyee lɛɛ lowi a elein-ɔ-rɔ,
 a lɛɛ feyɛ Wuribware moŋ sa lowi kpa feyɛ ɔ nya
 mò sɛ keyaalenj. **25** Bo lɛɛ feyɛ anɛ ɔdɛdaapo Deefid
 a kyɔrɛɛ mò aseŋ waa abwarɛsɛŋ wɔrɛ-ɔ-rɔ feyɛ,

‘Mɔ nyaŋpe, mɔ a ɲu feyɛ fo bɔ mɔ ase saŋ kɛmaa.
 Anɛŋ nɛ fo bɔ mɔ kigyise si-o si, sɛyɛ maa
 tɔɔraa mɔ.

26 Amosɛ nɛ mɔ eyee a yuri mo,
 ne mɔ akatɔ a gyi mo e tɔwɛ fo kuŋu si aseŋ.
 nɛ n de temaa, a lɛɛ feyɛ ɲ nyi feyɛ,
27 mɔ a gye fo keyaafɔrɛ timaa-o si-o,
 fo maa yɔwɛ mɔ kra a o sii alowipo-rɔ,
 fo maa sa a mɔ kayowɔrɛ gyo kegyeranṭa-rɔ.
28 Fo a kaapo mɔ kpa nɛ ɔ yaa mɔ ɲkpa-rɔ-ɔ,
 na, mɔ ya yɔ fo ase, mɔ akatɔ gyi bweɛtɔ.’*

* **2:21** Yɔwɔl 2.28-32 (LXX). * **2:28** Kiliŋ 16.8-11 (LXX).

29 Mə̄ kosōbə̄ē-ana, mōn' nu nēen̄eē fēȳē Owure Deefid, an̄ē ɔd̄edaap̄ō dabē, m̄ō dēē a w̄u, nē baa pure m̄ō-ō, m̄ō kēgyeran̄ta sāj kē bō m̄fēē bō fō nd̄āō. Amōsē-ō n̄ gȳē m̄ō eȳē asēn̄ nē ɔ dēē ɔ t̄ow̄ē-ō.

30 Deefid amō dēē ɔ gȳē Wuribwarē a akyaam̄eē-ō ɔkō nēē, nē ō nyī dam̄enan̄j̄ē fēȳē Wuribwarē a waa ɛtāj̄ fēȳē ɔ sa a m̄ō ananagyī-ō ɔkō gyi kuwure fēȳē an̄ēn̄ nē m̄ō f̄on̄f̄on̄ a gyī-ō dēē. **31** K̄etō nē ɔ̄ kȳō ȳū fēȳē Wuribwarē ē ba a ɔ̄ bō waa, nē ɔ̄ kȳor̄eē amō asēn̄-ō ē gȳē fēȳē Wuribwarē ī kyin̄j̄i Kristoo nē ɔ̄ t̄ow̄ē bō beya fēȳē ō sūj̄ a ɔ̄ bō kȳōn̄wē-ō lēē lowi-ro. Kristoo amō nē Wuribwarē mōn̄ sa a m̄ō kra sii alowipō-r̄ō. Nē ɔ̄ mōn̄ sa a m̄ō kaȳow̄arē gyō kēgyeran̄ta-r̄ō-ō. **32** An̄ē p̄eēē a ȳū Yeesuu amō nē mō ē t̄ow̄ē m̄ō asēn̄-ō m̄ō kikyin̄j̄i lēē lowi-ro kam̄eē-r̄ō. **33** M̄ō a kyin̄j̄i lēē lowi-ro-ō, nē ɔ̄ yō s̄os̄ō ya kȳena Wuribwarē kigiyise si, na m̄ō aa m̄ō gyi kuwure. Nē Wuribwarē nē ɔ̄ gȳē m̄ō sē-ō a sa m̄ō m̄ō kufwiij̄ē timaa-ō nē Yeesuu yē ɔ̄ sa m̄ō agyasə̄p̄ō-ō. Amōsē-ō k̄etō nē mōn̄ē a ȳū, nē mōn̄ē a nū nd̄āō-ō ē gȳē Wuribwarē a kufwiij̄ē timaa-ō nē Yeesuu amō a sa nē ɔ̄ bō yw̄ēē an̄ē sē-ō.

34-35 M̄ō nē mb̄eȳom̄ō ō yii s̄os̄ō, n̄ gȳē Deefid ya yō s̄os̄ō. Amaa Deefid ē gȳē nē ɔ̄ kȳor̄eē m̄ō nē mb̄eȳom̄ō ō yii s̄os̄ō-ō kuṇ̄u si asēn̄ waa abwarēsēn̄ w̄orē-ō-r̄ō t̄ōn̄ kō fēȳē,

'Wuribwarē a t̄ow̄ē gywii mō nyān̄pē nēē ε,
Kȳena mō kigiyise si m̄fēē
na n̄ sa a fō ad̄ōn̄ p̄eēē mō ba fō kaasē.* "

36 Nē Peetroo a t̄ow̄ē bō gȳē k̄eē fēȳē, "Amōsē sē-ō,

* **2:34-35** Kilīj 110.1.

mone Isireelii awuye nu feyε Yeesuu mɔ nε baa da mò bo mera kiyii kparε-abεε-rɔ se-ɔ e gyε mò nε Wuribware a lee feyε mò e gyε Kristoo, nε o kii ɔkemaa mò nyanya-ɔ.”

³⁷ Saŋ ne asesε pεee ne bo bo mfεŋ-ɔ a nu asen mɔ nε Peetroo a tɔwε-ɔ lowε-ɔ, nε aa tɔraa bamɔ nkponɔ-rɔ. Amose ne baa tɔwε gywii Peetroo na ayaa-rɔ ayerepo ne bo tii si-o feyε, “Anε kosobεε-ana, nε emene ne anε e waa?”

³⁸ Nε Peetroo a tɔwε gywii bamɔ feyε, “Monε ɔkemaa nu mò eyee na o kinjɔ lee mò ebɔye-rɔ, na o bo asuu Yeesuu Kristoo kenyare-ɔ, na Wuribware taa mone ebɔye bo ke mone, na o ke mone mò kufwiinje timaa-ɔ. ³⁹ A lee feyε monε Isireelii awuye na mone gyi-ana na bamɔ ne bo te kefɔ-ɔ bo tii si, ne Wuribware ye o sa mone mò kufwiinje timaa-ɔ. Kaseŋtij feraa, ɔkemaa ne anε nyanya Wuribware e tee a o baa mò ase-ɔ ne Wuribware e sa mò mò kufwiinje timaa-ɔ.”

⁴⁰ Nε Peetroo a tɔwε abwareseŋ gywii bamɔ anεŋ-aaa. Nε ŋkee o yε, “Mon' lee mone eyee bo lee kešebɔgyiiri ne ke e ba ndɔ a kaye mɔ-rɔ a aborokɔɔnepo-ɔ se-ɔ-rɔ.”

⁴¹ Nε bamɔ bweetɔ a kɔɔrε Peetroo aseŋ-ɔ gyi, ne baa bo asuu mfεŋ. Nke nsi amo, waa asesε ŋkpεŋ nsa ya tii bamɔ ne baa kɔɔrε Yeesuu ba gyi-o si.

Kristoo akɔɔregyipo kakyena-rɔ

⁴² Lee ŋke nsi amo, ne baa lee ba suye abwareseŋ lee ayaa-rɔ ayerepo-ɔ ase. Nε bamɔ pεee a waa kano koŋkɔ tii abεε se. Nε ŋkee ba gyanje ba gyi ateese, na ba kɔrε kεbwarekɔrε san kemaa.

⁴³ Nε Wuribware a sa Yeesuu ayaa-rɔ ayerepo-ɔ

keyaaleŋ nɛ baa bɔ waa akpeŋyeetɔ bwéetɔ-ɔ. Aneŋ sɛ-ɔ, nɛ kufu a nya ɔkemaa, nɛ bamɔ ɔkemaa a kyɔrɔ Wuribware a kedabɛ-ɔ. ⁴⁴ Nɛ akɔɔregyipo amo pɛɛs a kya sɛ tii abɛs sɛ, nɛ ɲkee bamɔ ɔkɔ nɛ mò i de kotɔkɔ, mò bɛekɔ e taare kra-rɔ. ⁴⁵ Sanj kɔ na bɔ fe bamɔ mpotɛs pɛɛs, na bɔ taa atanne-ɔ bo tii abɛs sɛ. Na bɔ sa ɔkemaa kɛtɔ nɛ ki tiri mò nɛ o kpa-ɔ. ⁴⁶ Na ba gyanjɛ Wuribware suŋkpa-ɔ kabuno kake kemaa, na ba gyanjɛ ba gyi abɛs aye kakatɔgyi-ro na kakpɔnɔyuri-ro. ⁴⁷ Na ba kyɔrɔ Wuribware. Nɛ maŋ-ɔ-rɔ asɛsɛ pɛɛs mɔ akatɔ a gyi bamɔ se. Na Wuribware e sa ne kake kemaa ba nya asɛsɛ nɛ Wuribware e mɔrɔwɛ-ɔ ba tii bamɔ eyee sɛ.

3

Aneŋ nɛ Peetroo a kya kegyabɔɔ kɔ-ɔ

¹ Kake ɻɔ kɔ kyɔwɛ kikpeerebɛe, nɛ kɛbwarekɔrɛ sanj a fɔ-ɔ, nɛ Peetroo na Yohanee e yɔ Wuribware suŋkpa kabuno na bɔ ya kɔrɛ kɛbwarekɔrɛ. ² Sanj amo ɔnyare kɔ nɛ haree lee mò ɻyaagyi-ro oo kii kegyabɔɔ-ɔ mɔ te Wuribware suŋkpa kibunogyi nɛ ba tɛe kɛmɔ e “Kibunogyi damenaŋsɛ”-ɔ kanɔ. Kake kɛmaa bɔ sɔ mò ba ba mfɛŋ, na o te ɔ kɔrɛ bamɔ nɛ ba lwee suŋkpa kabuno a bɔ kɔrɛ kɛbwarekɔrɛ-ɔ atanne. ³ Amɔsɛ-ɔ, sanj nɛ oo ɻu Peetroo na Yohanee i lweero-o, nɛ ɔɔ kɔrɛ bamɔ feyɛ bɔ sa mò kotɔkɔ. ⁴ Nɛ baa deere mò akatɔ-rɔ, nɛ Peetroo a tɔwɛ gywii mò feyɛ, “Deere ane!” ⁵ Amɔsɛ-ɔ, nɛ ɔɔ deere bamɔ, na ɔ fa feyɛ ɔ nya kotɔkɔ a ɔ lee bamɔ ase. ⁶ Amaa Peetroo a tɔwɛ gywii mò nɛe feyɛ, “Moŋ de atanne, amaa mɔ e sa fo kɛtɔ nɛ n de-o. Yeesuu Kristoo Nasarɛtɛnyi-o

k̄enyare-řə, እ یے fo k̄os̄o nare!” ⁷ Ne oo kra m̄o ki-gysesarę-řə kya m̄o-řə b̄o kyuwi-ro. Puri amo-řə mfeň ne kegyabao amo ayaa a waa len. ⁸ Ne oo fuwi ywēe, ne oo yere m̄o ayaa se, ne oo l̄eň o naa. Ne m̄o aa bam̄o a lwee Wuribware sunkpa kabuno, na o naa na o fuwi o ywēe, na o kyor̄o Wuribware.

⁹ Ases̄e ne b̄o b̄o mfeň-o p̄ees a እu m̄o a naa na o kyor̄o Wuribware. ¹⁰ Saň ne baa pini feyε kegyabao ne o te Kibunogyi damenajse-o kano o kore ato-o, ne eyee a kpeň bam̄o b̄o l̄eň ket̄o ne kaa waa-o se.

Anę̄ ne Peetroo a tōwę̄ abwareseń Wuribware sunkpa kabuno-o

¹¹ Amo kegyabao ne Peetroo a kya-o maa l̄ee kpa feyε o maye Peetroo na Yohanee. Amose-o, ases̄e a እu feyε እkee oo kpaare, ne m̄o aa Peetroo na Yohanee b̄o Wuribware sunkpa mfeň ne ba t̄eε ε Solomōn abraňdaye-o, ne eyee a kpeň bam̄o, ne baa እwēnañ yø bam̄o ase. ¹² Saň ne Peetroo a እu ases̄e amo-o, ne oo tōwę̄ gywii bam̄o feyε, “M̄ beekoo-ana Isireelii awuye, ntet̄o se ne eyee a kpeň mone, ne mone e deer̄e ane anę̄? Mone e fa feyε ane fāňfāň keyaaleň b̄eεε itimaa ne ane a b̄o sa ne kegyabao mo a k̄os̄o nare b̄eεε? Yeesuu keyaaleň-no ne ane a taare sa ne oo k̄os̄o nare. ¹³ Wuribware ne ane i suŋ, ne ane adedaapo Abraham na Isak na Yakubu a suŋ-o d̄ee ya taa m̄o keyaaleň b̄o sa Yeesuu. Yeesuu mo d̄ee ne mone a taa m̄o b̄o waa Gominaa Pilat k̄esareę-řə feyε o mo-o-o. Gominaa mo gbaa a kpa a o yowę̄ m̄o a o nare ya kyure. ¹⁴ Nyε Yeesuu mo d̄ee ne Wuribware a lee suŋ b̄o kyoňwę̄ ane Isireelii awuye ase. M̄o d̄ee e gyε Wuribware

keyaafɔrɛ nɛ baa kyɔrɛɛ waa abwareseŋ wɔrɛ-ɔ-rɔ feyɛ ɔ mɔŋ dɛ ɛbɔye, nɛ mò kakponɔ-ɔ a fwiiri-o. Amaa mɔnɛ mɔ mɔnɛ ye gominaa-o sa a bɔ mɔɔ mò, na ɔ yɔwɛ ɔkɔ nɛ ɔɔ waa aseŋ bɔye, nɛ ɔɔ mɔɔ aseɛɛ, nɛ baa tii mò-ɔ bɔ kyɔnjwɛ-ɔ. ¹⁵ Nɛ mɔnɛ a mɔɔ mò nɛ ɔɔ kaapo anɛ kpa nɛ anɛ e gya se, na anɛ nya ɲkpa na kukyure nɛ a mɔŋ de kɛɛ-ɔ. Amaa Wuribware a kyinji mò lɛɛ lowi-ro, nɛ anɛ pɛɛɛ a ɲu. ¹⁶ Anɛŋ nɛ anɛ a kɔɔrɛ Yeesuu gyi-o si, nɛ kegyabɔɔ mɔ nɛ mɔnɛ kɛɛ mbeyɔmɔ-ɔ e taare a ɔ nare. Yeesuu kenyare nɛ anɛ a bɔ kya mò. Yeesuu nɛ anɛ a kɔɔrɛ mò gyi-o kenyare nɛ anɛ a bɔ kya mò feyɛ anɛŋ nɛ mɔnɛ a ɲu mò a kpaare lɔwɛ-ɔ.

¹⁷ Mɔ nyare-ana, mbeyɔmɔ ɲ nyi feyɛ mɔnɛ aa mɔnɛ agyenjkpeɛpo pɛɛɛ mɔŋ nyi kɛtɔ nɛ mɔnɛ e waa-ɔ nɛɛ se nɛ mɔnɛ a waa Yeesuu anɛŋ. ¹⁸ Kaseṇtiŋ si, kɛtɔ nɛ kaa ba-ɔ nɛ Wuribware a sa nɛ mò akyaamɛɛ pɛɛɛ a tɔwɛ hareɛ lɛɛ dɛdaa-ɔ feyɛ kɛ e waa. Amo e gye feyɛ ɔkɔ nɛ ba tɛɛ mò e Kristoo-o (kaase e kaapo feyɛ Wuribware i suŋ mò a ɔ bɔ kyɔnjwɛ-ɔ) e ba kaye mɔ-rɔ, amaa kaye mɔ-rɔ a aseɛɛ-ɔ e sa a o ɲu aseŋ. Nɛ ɲkee Wuribware a sa nɛ kɛtɔ kɛmaa nɛ baa tɔwɛ-ɔ a ba-rɔ kaseṇtiŋ. ¹⁹ Amose-ɔ mon' nu mone eyee, na mon' kiŋni lee mɔnɛ ɛbɔye-ɔ, na mon' ba Wuribware ase, na ɔ nya taa mɔnɛ ɛbɔye bɔ ke mone. ²⁰ Mone ya waa amo-ɔ, anɛ nyaŋpe Wuribware e sa a mone ɲkponɔ yuri, na ɔ bɛɛ suŋ Kristoo nɛ oo lee feyɛ ɔ ba mɔnɛ ase-ɔ bɔ kyɔnjwɛ. Kristoo mɔ e gye Yeesuu. ²¹ O sii soso mfɛŋ nɛ ɔ bɔ-ɔ bɔ fo saŋ nɛ Wuribware e waa kɛtɔ kɛmaa nɛɛnɛɛ, anɛŋ nɛ mò akyaamɛɛ timaa nɛ baa dɛɛ kyɛna-ɔ a tɔwɛ hareɛ lɛɛ dɛdaa-ɔ. ²² A lee

feyε anε ɔdεdaapo Mosis a kyօrεε feyε,

‘Mone nyaŋpε Wuribware i lee sεsε ko
 a ɔ lee mone akowεbeε-rɔ,
 sεsε ne o du feyε mo, Mosis-o,
 feyε ɔ waa mò kyaamεε sa mone,
 A bware feyε mon' nu mò aseŋ təwεsε.

²³ Amaa Wuribware i lee ɔkemaa ne ɔ maa nu
 anεŋ a kyaamεε a kano-ɔ a ɔ lee mò asεsε-rɔ,
 na ɔ gya mò bo kyoŋwe.*

²⁴ Akyaamεε-ɔ pεεε bo tii Samuwel sε na bamo
 ne baa sii kamεε ne baa təwε kεtɔ ne Wuribware
 a təwε feyε bo təwε-ɔ gbaa a təwε atɔ ne mbeyəmo
 a waa mɔ-ɔ pεεε aseŋ.

²⁵ Aseŋ ne Wuribware a təwε bo bɔrɔ mò
 akyaamεε-ɔ sε na amo ne ɔɔ təwε gywii anε
 ɔdεdaapo Abraham-ɔ gyε kokoŋkɔ neε. Kεtɔ ne ɔɔ
 təwε gywii Abraham-ɔ e gyε feyε,

‘Mo e bɔrɔ fo ananagy-i-o si a n yure asεsε pεεε
 ne bo bo kaye-rɔ-ɔ.’*

Aseŋ mo ne Wuribware a təwε bo beya-ɔ pεεε gyε
 monε ne mone te ndɔɔ-ɔ lee neε. ²⁶ Ne mbeyəmo
 Wuribware keyafɔrε Yeesuu mo ne ɔɔ gyε ηkpεε
 suŋ mò bo kyoŋwe mone Isireelii awuye ase,
 na ɔ bo yure mone ɔkemaa, na mon' nya yəwε
 borokɔɔnε ne mone de-o.”

* **3:23** Mbraa kεbεesa 18.15, 18-19 (LXX). * **3:25** Kεleɛkaase
 22.18; 26.4.

4

Aneŋ ne baa kra Peetroo na Yohanee-o

¹ Peetroo na Yohanee saŋ bo yere ba tɔwɛ abwareṣeŋ ba gywii aseſe-ɔ, nɛ Wuribware aləŋŋɔpo na Wuribware sunkpa adeerɛſepo-ɔ ɔbresɛ-ɔ na Sadukii awuye ko a ba mfɛŋ. ² Nɛ bamɔ iduŋ a fwii, bo lee feyɛ abɛɛ anyɔ-ɔ e tɔwɛ abwareṣeŋ nee feyɛ Yeesuu a kyinji lee lowi-ro, nɛ kɛtɔ e kaapo feyɛ saŋ ko e ba ne bamɔ ne baa wu-o i kyinji a bo lee lowi-ro. ³ Amose-ɔ, nɛ baa kra bamɔ ya tii, na kaye ya ke-o na bo ɲu aneŋ ne ba waa bamɔ-ɔ, a lee feyɛ saŋ ne baa kra bamɔ-ɔ, kyawɛ a kyɔ lɔwɛ. ⁴ Amaa bamɔ ne baa nu Peetroo na Yohanee a atɔ kekaapɔ-ɔ a kɔɔrɛ Yeesuu gyi. Ne mbeyɔmɔ bamɔ ne baa kɔɔrɛ Kristoo gyi, nɛ bo gye anyare-ɔ kanɔ a waa ɲkpeŋ nnuu. Akyeɛ na ɲyaagyи bweetɔ gbaa a kɔɔrɛ gyi.

⁵ Kayɛ ɲke-o, Yudaa awuye agyɛŋkpeɛρo na abresɛ na Wuribware mbraa akaapopɔ-ɔ pɛɛɛ a gyanjɛ Yerosalem manj-nɔ mfɛŋ. ⁶ Bamɔ aa Wuribware ɔlɔŋŋɔpo brɛsɛ ne ba tɛɛ e Hanaa, na mɔ akowɛbɛɛ Kayafas, na Yohanee na Aleſanda na bamɔ bɔkɔ ne baa saŋ-ɔ i tii bamɔ ne baa gyanjɛ-ɔ se. ⁷ Nɛ baa sa ne Peetroo na Yohanee a bo yere bamɔ akatɔ-rɔ, nɛ baa bise bamɔ feyɛ, “Emene ne mone a waa kya kegyabɔɔ-ɔ? Ntetɔ eleŋ ne mone de, bɛɛɛ nsɛ eleŋ ne mone a bo kya ɔnyare amo-ɔ nee?”

⁸ Wuribware a kufwiijɛ timaa-o a sa Peetroo keyaaleŋ bweetɔ-ɔ se-ɔ, nɛ ɔɔ bɛŋŋjaa bamɔ feyɛ, “Manj agyɛŋkpeɛρo na abresɛ, ⁹ ndɔɔ feraa, mone i bise anɛ kɛtɔ se ne anɛ a waa kegyabɔɔ

kedamenajse, na anej ne ane a waa kya mò-ɔ bεεε? ¹⁰ To, mo e tawé mo i gywii mone Isireelii awuye feye Yeesuu Kristoo Nasaretenyi eleñ-nə na kenyare-ɔ nə ane a bo kya onyare mo, ne mbeyɔmɔ ɔɔ kpaare pεεε, o yere mone akatɔ-ɔ mfeɛ-ɔ. N ye εεε, Yeesuu mo ne mone a da mò bo mera kiyii kpare-abεε-ɔ se, ne Wuribware a kyiñji mò lę lowi-ro-o eleñ-nə na kenyare-ɔ nə ane a bo kya onyare mo. ¹¹ Yeesuu amo kuju si asej ne baa kyoree waa abwareseñ wore-ɔ-ɔ feye,

‘Kefore serise kɔ ne apwεepo de bo pwεε
ne baa kine kemo bo twεe-ɔ,
ya kɔn̄ bo kii kemo ne kaa leñ lɔñ-ɔ pεεε bo
yera-ɔ.’*

¹² Okemaa moŋ bo kaye mɔ-rə ne Wuribware a sa eleñ a taare morowε sese, amo Yeesuu wore kpeñ. Mò wore e gyε ane pεεε mo ɔmorowεpo.”

¹³ Ne eyee a kɔn̄ kpeñ agyεŋkpeεpo-ɔ na abresε-ɔ feye Peetroo na Yohanee a nya kakponɔ beñjaa bamɔ anej, na bamɔ mɔ moŋ suye wore akatɔ-ɔ. Nke ne baa nyiñji si feye abεε anyɔ-ɔ dεε bo gya Yeesuu si nee. ¹⁴ Amaa bo moŋ lee taare bise bamɔ seye, a lee feye baa ḥu Peetroo na Yohanee na onyare ne baa kya mò-ɔ a yere mfeñ. ¹⁵ Ne bo ye Peetroo na Yohanee na onyare-ɔ lee seŋgyikpa a kεkyaj-ɔ-ɔ. Bamɔ a lee kawu-ɔ, ne agyεŋkpeεpo-ɔ na abresε-ɔ wore wore a lee ba tawé feye, ¹⁶ “Emenə ne ane e waa asej mo-ɔ nee? Yerøalem awuye pεεε kyo bo nyi feye bamɔ a waa akpeñyeetɔ mo, ne ane gbaa ane maa taare a ane

* **4:11** Kiliŋ 118.22.

gyiiri amo ikii. ¹⁷ Amose-ɔ, mon' sa a ane yii bamo se feye bo ma leε tɔwε aseŋ Yeesuu kenyare-ɔ gywii ɔkɔ. N gye aneŋ, ane maa taare a ane kun ɔkemaa kunu aseŋ-ɔ.” ¹⁸ Nε baa tε̄bam o lweero, ne baa tɔwε gywii bamo feye bo ma leε kaapo aseše ato bε̄es tɔwε aseŋ Yeesuu kenyare-ɔ nke ɔnko se.

¹⁹ Amaa Peetroo na Yohanee a bε̄njaa bamo nee feye, “To, mbeyəm o mone fɔnfɔŋ lee kemo ne ki bware Wuribware ase-ɔ, ane bu mone, bε̄es ane bu Wuribware? ²⁰ A leε feye ane feraa, ane maa taare a ane yɔwε aseŋ ne ane a nu, ne ane a ɔnu-o kɔtɔwε.”

²¹ Ne agyεŋkρερο-ɔ na abrεše-ɔ a bε̄e yiι bamo se kyɔŋ kegyεŋkρε-ɔ, ne ɔkkee baa yɔwε bamo. Bam o gbaa baa ɔnu feye bo maa taare a bo gyiiri Peetroo na Yohanee kεseb o, a leε feye aseše pε̄es a kyɔr o Wuribware bo leε kεt o ne kaa waa kegyab o-ɔ se. ²² Kεgyab o ne baa kya m o m o-ɔ a gyi kyɔŋ nsu aduna.

*Aneŋ ne Kristoo akɔɔregyipo-ɔ a kore
kebwarekore na bo nya nya kakponɔ-ɔ*

²³ Saŋ ne baa deŋ yɔwε bamo-ɔ, ne Peetroo na Yohanee a kinj i y o bam o bε̄ek o -ana Yeesuu akɔɔregyipo ase ya tɔwε gywii bam o kεt o ne Wuribware alɔnjɔp o abrεše na man abrεše-ɔ a tɔwε-ɔ. ²⁴ Bam o kɔsobε̄-ana-ɔ a nu-o, ne bam o pε̄es a gyanj e kyɔr o Wuribware feye, “O Nyanpe Wuribware, fo ya twε̄soso na kaase na ɔpoo-ɔ na kεt o kεmaa ne kε bo-r o pε̄es-ɔ, ²⁵ ane nyi feye fo a bor o fo kufwiij e timaa-o si bo sa ne ane ɔdεdaap o Owure Deefid, fo keyaafɔr e, a tɔwε ε,

‘Ntεt o se ne ndε se awuye iduŋ a fwii,

né ba da Wuribware na owure né oo lee-o
kuṇu si kikpuni,

na bamɔ mɔ bɔ maa taare a bɔ waa sseye-ɔ née?

²⁶ Kaye mɔ-rɔ awure na agyeŋkpeɛpɔ a kere kenaa,
na bɔ waa kanɔ kɔ Wuribware na mò né oo
lee-o.

Amaa bamɔ mɔ, ba waa kwaa.*

²⁷ Né amo-ɔ a ba kasenjtin aneŋ, feyε Owure Herod na Gominaa Pontiyus Pilat na Roma awuye na Yudaa awuye a gyanjɛ da fo keyaafɔrɛ timaa Yeesuu kuṇu si kikpuni bɔyε. Baa tii abee se, né baa kra mò né fo a suŋ bɔ kyoŋwε feyε o bɔ morɔwε ane-ɔ.

²⁸ Baa gyanjɛ waa kɛtɔ kɛmaa né fo ɛleŋ-nɔ fo a kyɔ kra fo mfɛerɛ feyε ke e waa-ɔ. ²⁹ Wuribware, mbeyɔmɔ, kɛe aneŋ né ba funte ane-ɔ. Amose-ɔ, sa ane né ane gyε fo ayaafɔrɛ-ɔ kakponɔ, na ane taare bo tɔwε fo aseŋ timaa-o na kufu moŋ de ane. ³⁰ Teyi fo kɛsaree bɔ kya alɔpɔ, na fo sa a ane waa atɔ né a kpeŋ asesɛ eyee-ɔ fo keyaafɔrɛ timaa Yeesuu kenyare-rɔ.”

³¹ Bamɔ a kore kɛbwarekɔrɛ lɔwε-ɔ, mfɛŋ né baa gyanjɛ-ɔ pεεε a lɛŋkpaj née. Né Wuribware a kufwiinje timaa-o a ywε̄̄ bamɔ se, né baa nya nkɔnɔ ba tɔwε abwareseŋ.

Aneŋ né Yeesuu akɔɔregyipo-ɔ a ke bamɔ mpotɛɛ-rɔ sa abee-ɔ

³² Né Yeesuu akɔɔregyipo-ɔ pεεε a waa kɔŋkɔ. Bamɔ mfɛerɛ na nnɔ pεεε a waa nkɔŋkɔ. Ḍkɔ maa tɔwε feyε atɔ né o de-o gyε mò wɔrε mò lee née. Amaa ɔkɔ né mò i de kotako-ɔ, bamɔ pεεε mɔ i

* ^{4:26} Kiliŋ 2.1-2 (LXX).

ke-ro nee. ³³ Ne ayaa-rɔ ayerepo kudu anyɔ-ɔ a nya Wuribware eļen bɔ tɔwɛ anɛ nyanjpe Yeesuu kikyinji lee lowi-ro aseŋ gywii asesɛ, ne Wuribware a sa bamɔ pɛɛɛ ɲure bwɛetɔ. ³⁴ Kotɔkɔ moŋ tiri ɔkɔ bamɔ-rɔ, a lee feyɛ bamɔ ne bɔ de adɔɔ bɛɛɛ eļen-ɔ i fe na bɔ taa atanne ne baa fe nya-ɔ baa. ³⁵ Na bɔ taa sa ayaa-rɔ ayerepo-ɔ na bamɔ-ɔ bɔ sa ɔkemaa aneŋ ne o nyi feyɛ ɔ kpa-ɔ. ³⁶ Bamɔ ne baa fe bamɔ mpotɛɛ na bamɔ adɔɔ-ɔ ɔkɔ kenyare e gye Yosef. ɔɔ lee Lewii a kasu-o-ro, ne baa kowɛ mɔ Kiprus kwii si. Ne ayaa-rɔ ayerepo-ɔ a sa mɔ keŋasenyare feyɛ Bar-Nabas, kaase ɛ kaapo feyɛ ɔkɔ-ne-ɔ-sa-wore-ɔ. ³⁷ Ne oo fe mɔ kodɔɔ ne o de-o, ne ɔɔ baa atanne ne ɔɔ nya-ɔ baa bɔ sa ayaa-rɔ ayerepo-ɔ feyɛ bɔ ke-ro sa atiripo-ɔ.

5

Ananiyas na Safiraa kayeba keba kakɔka

¹ Amaa saŋ kɔ, ne ɔnyare kɔ ne ba t̄eɛ mɔ ε Ananiyas-o na mɔ ka Safiraa a fe bamɔ kodɔɔ kɔ. ² Ne mɔ aa mɔ ka a waa kano, ne ɔɔ teŋ atanne-ɔ kitin lee, ne ɔɔ taa amo ne aa saŋ-ɔ yaa bɔ sa ayaa-rɔ ayerepo-ɔ feyɛ bɔ ke-ro sa atiripo-ɔ, ne baa waa feyɛ atanne-ɔ gye amo ne baa fe bamɔ kodɔɔ-ɔ nya-ɔ pɛɛɛ nee.

³ Mfɛŋ ne Peetroo a bise mɔ feyɛ, “Ananiyas, ntetɔ se ne fo a sa ne ɔbɔnsam a nya fo haree ɔɔ sa ne fo a pennna Wuribware a kufwiijɛ timaa-o, bɔ lee feyɛ fo a teŋ atanne ne fo a fe fo kodɔɔ-ɔ nya-ɔ kitin taa-ɔ nee? ⁴ Fo e bɔ kodɔɔ-ɔ pwɛɛ ne fo a dɛɛ fe, ne fo a bee fe-o atanne-ɔ fo dɛɛ fo e bo. Ne ntetɔ nee ne fo a waa aneŋ a aseŋ-ɔ? N gye sesɛ ne fo a pennna-ɔ, Wuribware ne fo a pennna!”

5 Ananiyas a deŋ nu aneŋ ne Peetroo a tɔwɛ-ɔ lɔwɛ-ɔ, puri amo-ɾɔ ne oo lɛe da wu. Nɛ kufu a nya ɔkɛmaa ne oo nu aseŋ mɔ-ɔ. **6** Nɛ ayaafɔrɛ kɔ a lweero bɔ ba atɔ bɔ buŋ mɔ se, ne baa taa mɔ yaa pure.

7 Bɔ fo dɔŋhwɛrɛe esa-ɔ, ne mɔ ka Safiraa mɔ a bɔ lweero, na o moŋ nyi kɛtɔ ne kaa waa mɔ kuri-o.

8 Nɛ Peetroo a bise Safiraa feyɛ, “Gyi kaseŋtiŋ feyɛ mone a fe mone kɔdɔɔ-ɔ, amo atanne ne mone a nya pɛee-ɔ e gye amo-ɔ aaa?” Nɛ oo beŋjaa ε, “Oŋ, amo pɛee nɛe!” **9** Nɛ Peetroo a tɔwɛ gywi mɔ feyɛ, “Ntetɔ nee ne fo aa fo kuri a waa kanɔ mone e kyɔ Wuribware a kufwiijɛ-o-ro mone e kɛe? Asɛsɛ ne baa ya pure fo kuri-o i kinŋi ba ba bɔ bɔ-ɾɔ. Amaa bamɔ dɛe bamɔ e gye ne ba sɔrɔ fo a bɔ bee bɔ lɛe!”

10 Puri amo-ɾɔ mfeŋ ne mɔ gbaa a lɛe da Peetroo ayaa-rɔ mfeŋ wu. Ayaafɔrɛ amo a bɔ lweero-o, baa ḥu mɔ a wu o da, ne baa sɔrɔ mɔ lɛe, ne baa ya pure mɔ meraa mɔ kuri. **11** Nɛ kufu a nya asəree awuye na ɔkɛmaa ne oo nu bamɔ ilowi-o si-o.

Aneŋ ne ayaa-rɔ ayerepo-ɔ a waa akpeŋyeetɔ-ɔ

12-14 Nɛ akɔɔregyipo-ɔ pɛee a gyanjɛ Wuribware suŋkpa mfeŋ ne ba tɛe ε Solomɔŋ abraŋdaye-ɔ. Hareeɛ asɛsɛ pɛee ya bu bamɔ gbaa ooo, ɔkɛmaa ne o moŋ tii bamɔ se-ɔ, kufu de mɔ kulwee bamɔ-ɾɔ gyanjɛkpa mfeŋ. Amaa asɛsɛ bweɛtɔ, akyee na anyare pɛee ne baa kɔɔrɛ Yeesuu gyi-o tii akɔɔregyipo-ɔ se saŋ kɛmaa. Nɛ ayaa-rɔ ayerepo-ɔ a waa akpeŋyeetɔ bweɛtɔ bɔ kaapɔ asɛsɛ maŋ-ɔ-ɾɔ. **15** Bɔ lɛe kɛtɔ ne ayaa-rɔ ayerepo-ɔ e waa-ɔ se-ɔ, asɛsɛ a sɔrɔ bamɔ alɔpɔ bweɛtɔ ya bɔ beya ɛkraŋ na ɛkyaakyaa na ɛbɛere se maŋ-ɔ-ɾɔ

mbɔrɛ sɛ, na Peetroo ya kyoŋ mfeŋ a mò kuyayu dɔŋŋɔ bamɔ sɛ a bɔ nya kpaare. ¹⁶ Né asɛsɛ bwɛɛtɔ a lee emaj nɛ e maa Yerusalem-ɔ sɛ sɔrɔ alɔpɔ na bamɔ nɛ ibrisi te bamɔ sɛ-ɔ baa ayaa-rɔ ayerepo-ɔ ase. Né baa kya bamɔ pɛɛɛ.

Ayaa-rɔ ayerepo-ɔ aseŋ kuŋu

¹⁷ Amɔsɛ-ɔ, nɛ Wuribware ɔləŋŋɔpɔ bresɛ-ɔ na mò asɛsɛ nɛ mò aa bamɔ mpepeyɔ a tii katuŋ nɛ ba tee ε Sadukii awuye-o de ayaa-rɔ ayerepo-ɔ kokwɛɛ, nɛ bamɔ iduŋ a fwii bamɔ sɛ. ¹⁸ Né baa kra ayaa-rɔ ayerepo-ɔ pɛɛɛ yaa tii mfeŋ nɛ baa tii aborokɔɔnɛpɔ-ɔ. ¹⁹ Amaa kɛmɔ kanye nɛ Wuribware kabɔɔ kɔ a lee soso bo taye kekyaj nɛ baa tii bamɔ kɛmɔ-rɔ-ɔ a pone-ɔ, nɛ oo lee ayaa-rɔ ayerepo-ɔ, nɛ ɔɔ tɔwɛ gywii bamɔ feyε, ²⁰ “Moŋ' nare ya yere Wuribware suŋkpa kabuno, na moŋ' tɔwɛ ɪkpa na kukyure nɛ a moŋ de kɛɛ-ɔ aseŋ mfeŋ.” ²¹ Ayaa-rɔ ayerepo-ɔ moŋ kine, nɛ baa fo Wuribware suŋkpa kabuno gyegyaye kese-ro, nɛ baa lee abwareseŋ-ɔ kɛkaapo.

Wuribware ɔləŋŋɔpɔ bresɛ-ɔ na mò asɛsɛ moŋ nyi feyε ayaa-rɔ ayerepo-ɔ a lee. Né baa tee Yudaa awuye abresɛ-ɔ bɔ gyanjɛ. Né baa suŋ bɔ kyoŋwe feyε bɔ lee ayaa-rɔ ayerepo-ɔ pɛɛɛ baa seŋgyikpa mfeŋ. ²² Amaa bamɔ a yɔ-ɔ, bɔ moŋ nyu bamɔ tiikpa-ɔ sɛ-ɔ, nɛ baa kinji bɔ tɔwɛ gywii abresɛ nɛ baa gyanjɛ-ɔ feyε, ²³ “San ne anɛ a yɔ mfeŋ-ɔ kekyaj-ɔ a tii hareɛɛ baa tweɛɛ-rɔ, nɛ asoogyaawu yeɛɛ ba keɛɛ sɛ. Amaa anɛ a taye lweero-o, anɛ moŋ nyu ɔkɔ kɛmɔ-rɔ!” ²⁴ Wuribware suŋkpa adeɛrɛsɛpɔ ɔbrɛsɛ-ɔ na

Wuribware ፊልዕንሰቦ የብረሱ አኔ ሙስራ ተከተል እና ይህንን መለያ አደርግ ነው፡፡

25 ነዚ ጽጌ አደርግ ድንጋጌ አነስተኛ የብረሱ አኔ ሙስራ ተከተል እና ይህንን መለያ አደርግ ነው፡፡ “ሙስራ ከ ዘመን የኩላት እና የአገልግሎት የአገልግሎት የብረሱ አኔ ሙስራ ተከተል እና ይህንን መለያ አደርግ ነው፡፡”

26 ነዚ Wuribware የብረሱ አኔ ሙስራ ተከተል እና ይህንን መለያ አደርግ ነው፡፡ ከዚ የብረሱ አኔ ሙስራ ተከተል እና ይህንን መለያ አደርግ ነው፡፡ ከዚ የብረሱ አኔ ሙስራ ተከተል እና ይህንን መለያ አደርግ ነው፡፡

27 ነዚ baa baa ayaa-rɔ ayerepo-ɔ baa bo yera manj agyenjkeperepo-ɔ na abrəsə-ɔ akato-rɔ. ነዚ Wuribware የብረሱ አኔ ሙስራ ተከተል እና ይህንን መለያ አደርግ ነው፡፡

28 “ነፃ ገዢ አንድ እና የብረሱ አኔ ሙስራ ተከተል እና ይህንን መለያ አደርግ ነው፡፡” ከዚ ምንም የብረሱ አኔ ሙስራ ተከተል እና ይህንን መለያ አደርግ ነው፡፡

29 ነዚ Peetroo na ayaa-rɔ ayerepo ne bo tii si-o pess a bejjaa feye, “Wuribware ne ane i bu, n gye sesse. **30** Wuribware ne ane Isireelii awuye a sun haree leq ane adedaapo mbeq se-ɔ e gye ne oo kyiñji Yeesuu leq lowi-ro sañ ne mona a da mò bo mera kiyii kpare-abee-rɔ se moɔ-ɔ kamee-rɔ.

31 Wuribware a kyiñji mò leq lowi-ro yaa mò ya bo kyena mò kigyise si feye mò e gye ane owure na ane omorowepo, na Isireelii awuye nya nu bamō eyee, na o taa bamō eboye bo ke bamō. **32** Am aseñ ne ane a yere ayaa-rɔ ane e tawé. ነዚ Wuribware a kufwiijet timaa ne Wuribware i ke bamō ne ba gya mò kanɔ se-ɔ, e deñ o bee o yere aseñ amo ayaa-rɔ.”

33 Ayaa-rɔ ayerepo-ɔ a tɔwɛ aneŋ-ɔ, nɛ Wuribware ɔləŋŋɔpɔ bresɛ-ɔ na mò asɛsɛ-ɔ iduŋ a fwii bamɔ sɛ, haree baa kpa feyɛ bɔ mɔa bamɔ. **34** Amaa bamɔ-rɔ Farisiinyi kɔ nɛ ɔkemaa i bu, nɛ ba tɛe mò ε Gamaliilii-o a koso yere neɛ, nɛ ɔɔ sa nɛ baa lee ayaa-rɔ ayerepo-ɔ lɛe ngyanjɛ-ɔ-rɔ kafwɛɛ. **35** Nɛ ɔɔ sa seŋsa gywii bamɔ nɛ baa gyanjɛ-ɔ feyɛ, “M bɛekɔ-ana Isireelii awuye, mon' sa kɛtɔ ne mone e kpa a mon' bɔ waa asɛsɛ mɔ-ɔ sɛ. **36** Nɛ mone a nyinji si feyɛ ɔnyare kɔ nɛ ba tɛe mò ε Tiyudas-o a dɛɛ ba saŋ kɔ, nɛ ɔ yɛ mò feraa gye sɛsɛ dabɛ neɛ, nɛ waa asɛsɛ alafa ana a gya mò sɛ. Amaa Roma awuye asoogyaa kɔ a mɔa mò, nɛ bamɔ nɛ bɔ gya mò sɛ-ɔ a brawɛ-rɔ, nɛ mò aseŋ na kɛtɔ kemaa a wu. **37** Amɔ kamɛɛ-rɔ nɛ Yudas Galileyanyi-o a ba kasu nɛ baa karɛ asɛsɛ kamo-rɔ-ɔ, nɛ asɛsɛ bweɛtɔ a gya mò sɛ, nɛ baa kɔ Roma awuye-o, nɛ Roma awuye amo a mɔa mò gbaa mò, nɛ bamɔ nɛ bɔ gya mò sɛ-ɔ pɛɛɛ a brawɛ-rɔ. **38** Amose-ɔ mbeyɔmɔ mo e tɔwɛ mo i gywii mone feyɛ mone ma waa asɛsɛ mɔ seye. Mon' yɔwɛ bamɔ! Nɛ kɛtɔ nɛ baa waa mɔ-ɔ e gyɛ bamɔ fɔnfɔŋ ɛleŋ nɛ baa bɔ waa, amo feraa a gyɛ kɛɛ. **39** Amaa nɛ amo ya leɛ Wuribware ase feraa, anɛ maa taare a anɛ tii bamɔ kpa, a leɛ feyɛ mone aa Wuribware e gyɛ nɛ mone e kɔ.”

Nɛ baa gya Gamaliilii a aseŋ-ɔ sɛ. **40** Nɛ baa tɛe ayaa-rɔ ayerepo-ɔ kinji baa ngyanjɛ-ɔ-rɔ, nɛ baa sa nɛ baa dayɛ bamɔ kɔkyɔkywɛɛ, nɛ baa bee yiι bamɔ sɛ feyɛ bɔ ma leɛ tɔwɛ aseŋ gywii asɛsɛ Yeesuu kenyare-rɔ. Nɛ ɻkee baa yɔwɛ bamɔ bɔ kyoŋwɛ.

41 Ayaa-rɔ ayerepo-ɔ a lee ngyanŋe-ɔ-rɔ na bamo akatɔ a gyi, a lee feyε Wuribware a lee bamo sa ne baa kperi Yeesuu si gyi ipeere. **42** Ne ŋkee kake kemaa bɔ naa Wuribware suŋkpa kabuno na aseɛ eləŋ-nɔ ba kya se ba kaapo, na ba tɔwε aseŋ timaa feyε Yeesuu e gye Kristoo ne Wuribware a sun bɔ kyɔŋwε-ɔ aseŋ ba gywii aseɛ.

6

Akyarɔpo asunoo aseŋ

1 Saŋ kɔ bo fo-ɔ, aseɛ ne bo deɛɛ bo gya Kristoo aseŋ kekaapo se-ɔ a waa kɔkyɔ bwεtɔ. Ne ekɔ a lwee Yudaa awuye ne baa kowε bamo emaŋ ne ba sa Griiki seŋsa emo-ɔ-rɔ na Yudaa awuye ne baa kowε bamo bamo fɔŋfɔŋ aye-ɔ mboŋtɔ-rɔ. Bamo ne ba sa Griiki-ro-o ye akɔɔregyipo-ɔ i ke ateese-ro kake kemaa, bamo akpenlekyee-ɔ moŋ nya. **2** Amose-ɔ ne ayaa-rɔ ayerepo kudu anyɔ-ɔ a tee Kristoo aseŋ kekaapo agyasepo-ɔ pεɛɛ bo gyanŋe, ne baa tɔwε gywii bamo feyε, “A moŋ bware feyε anɛ a yɔwε abwareseŋ kɔtɔwε, na anɛ i gyi ateese na atanne aseŋ. **3** Amose se-ɔ, anɛ akɔsobɛɛ, moŋ' deere mone-rɔ, na moŋ' lee abɛɛ asunoo ne mone nyi feyε bɔ de Wuribware a kufwiijɛ timaa-o na kanyiasen-ɔ, na anɛ sa a bamo e deŋ bɔ deere aseŋ-ɔ-rɔ. **4** Na anɛ feraa anɛ kusuŋ kii feyε anɛ dee kya se kore kebwarekore, ne anɛ e tɔwε abwareseŋ.”

5 Ne bamo pεɛɛ akatɔ a gyi mfεεrε timaa ne ayaa-rɔ ayerepo-ɔ a baa-ɔ se. Amose-ɔ, ne baa lee Stifan ne mò kɔkɔɔregyi-ro bɔ lεŋ-ɔ, ne o de Wuribware a kufwiijɛ timaa-o bwεtɔ-ɔ na Filipo

na Prokorus na Nikanəo na Timəŋ na Paamənas na Nikolas nə ɔ moŋ gye Yudaanyi, nə ɔɔ lęe Anteyəkeya maŋ-nə, nə saŋ kə ɔɔ ba o suŋ Wuribware fεyε aneŋ nə Yudaa awuye i sunj-o. ⁶ Nə akəoregyipo-ə a taa bamə ya bə kaapo ayaa-rə ayerepo-ə. Nə bamə-ə baa ba asaree bə dəŋŋəjə bamə anju si, nə baa kore kəbwarekore sa bamə.

⁷ Aneŋ se-ə, nə abwareseŋ-ə a kya se yə təŋ kemaa. Nə akəoregyipo nə bə bə Yerōsalem maŋ-nə-ə a waa kokyə. Nə Wuribware aləŋŋəpo bweetə a bə kəorə Yeesuu gyi bə tii bamə se.

Aneŋ nə baa kra Stifaŋ-o

⁸ Nə Stifaŋ nə Wuribware a sa ŋyure na əleŋ-ə a kya aləpo, nə ɔɔ waa atə dabe bweetə, nə asesə nə baa ŋu-o eyee a kpeŋ bamə. ⁹ Amə Yudaa awuye kə bə-rə nə bə dəɛ bə gye anya, nə mbeyəmə bə gye agyi. Nə bə de bamə fəŋfəŋ kəbwarekorekyan ba suŋ Wuribware kemo-rə. Bamə-ə-rə bokə moŋ sure si, nə baa gyiiri Stifaŋ ikii. Bamə bokə gye Yudaa awuye nə baa lęe Kireenee na Alesandriya emaŋ-nə na Kilikiya na Asiya əswəere se. ¹⁰ Amaa Wuribware a kufwiijə timaa-o a sa Stifaŋ kanyi-aseŋ-ə se-ə, mə a sa seŋsa-ə, bə moŋ lęe taare təwə seyə bə gyiiri mə ikii. ¹¹ Amose-ə, nə baa sa asesə kə atanne na bə təwə fεyε, “Anə a nu mə a təwə aseŋ o kye Wuribware na anə mbraa nə Wuribware a borə Mosis si bə sa ane-ə.” ¹² Mfaanee nə baa waa bə fwii asesə na abrəsə na Wuribware mbraa akaapopo-ə iduŋ. Nə baa kra Stifaŋ yaa maŋ agyeŋkreepo-ə na abresə-ə akatə-rə. ¹³ Nə baa ba asesə kə nə baa bə ba ayεba bə dəŋŋəjə mə se fεyε, “Saŋ kemaa ɔnyare mə e təwə aseŋ bəyε o kye

Wuribware suŋkpa-ɔ na Wuribware mbraa nɛ anɛ a nya lɛe Mosis ase-ɔ. ¹⁴ Anɛ a nu mò a tɔwɛ feyɛ Yeesuu Nasaretenyi-o i bwee Wuribware suŋkpa, na o kyurowi mbraa nɛ Mosis a sa anɛ-ɔ pɛɛɛ!" ¹⁵ Nɛ bamɔ nɛ bo te seŋgyikpa mfɛŋ-ɔ pɛɛɛ a kii bamɔ akatɔ bo yera Stifan si ba deerɛ mò. Nɛ baa ɲu feyɛ mò akatɔ-rɔ du feyɛ Wuribware kabɔɔ lee-ɔ.

7

Seŋsa nɛ Stifan a sa seŋgyikpa-ɔ

¹ Nɛ Wuribware ələŋŋɔpɔ bresɛ-ɔ a bise Stifan ε, "Ketɔ nɛ ba porɔ fo kɛmɔ sɛ-ɔ gye kaseŋtiŋ aaa?" ² Nɛ ɔɔ bɛŋŋaa feyɛ, "N sɛ-ana na n daa-ana na n tire-ana, mon' nu mo ase! Pwɛɛ nɛ anɛ nana Abraham a dɛɛ tu ya kyɛna Haraŋ maŋ-nɔ-ɔ, Wuribware, owure dabɛ-ɔ, a lee mò eyɛɛ bo kaapo mò Mesopotamiya sweerɛ sɛ* mfɛŋ nɛ Kaladɛya awuye te-ɔ. ³ Nɛ ɔɔ tɔwɛ gywii mò feyɛ,

'Lɛe sweerɛ mo sɛ na fo yɔwɛ fo akowebɛɛ
na fo yɔ sweerɛ nɛ mo ɛ kaapo fo-ɔ sɛ.'*

⁴ Amosɛ-ɔ, nɛ ɔɔ lɛe mò sweerɛ-ɔ sɛ ya kyɛna Haraŋ. Abraham mò sɛ lowi kamɛɛ, nɛ Wuribware a sa nɛ Abraham a bɛɛ tu bo kyɛna sweerɛ mo mfeɛ nɛ monɛ te mò sɛ-ɔ. ⁵ Saŋ-ɔ, Wuribware moŋ tɛɛ taa hareɛ sweere-ɔ kabegyɛɛ gbaa sa Abraham, amaa ɔɔ tɔwɛ bo beya feyɛ ɔ saŋ ɔ taa a ɔ bo sa mò aa mò ananagyi. Saŋ nɛ Wuribware a tɔwɛ

* ^{7:2} Kaase ɛ kaapo feyɛ Yufraatis na Tigris ɛbonj mbɔŋtɔ-rɔ.

* ^{7:3} Keleɛkaasɛ 12.1-5.

aseŋ mɔ-ɔ, na Abraham mɔŋ de agyi. ⁶ Ketɔ nɛ Wuribware a tɔwɛ gywii mɔ-ɔ e gyɛ feyɛ,

'Fɔ ananagyи e ba a bɔ bɔ kii afɔ sweerɛ banbaŋ kɔ se,
na bɔ waa mfɛŋ awuye-o anya kusuŋ,
na bɔ waa bamɔ borɔkraa nsu alafa ana.

⁷ Amaa mɔ i g yiiri bamɔ anyaŋpe-ɔ kɛsebɔ,
na kemo kamεε-rɔ na n lee bamɔ lee sweerɛ
amɔ se,*
na bɔ bɔ suŋ mɔ mfee.'

⁸ Amɔ kamεε-rɔ nɛ Wuribware a tɔwɛ gywii Abraham feyɛ saŋ kemaa nɛ mɔ aa mɔ ananagyи ya kowɛ gyi nyaŋse, nɛ mɔ ya gyi ɳke mburuwa-o, bɔ teŋ mɔ kɔtweetu.* O yɛ o waa aneŋ na a kaapo feyɛ Wuribware a waa ɛtaŋ sa mɔ aa mɔ ananagyи. Amose-ɔ, Abraham a kowɛ mɔ gyi Isak, nɛ oo gyi ɳke mburuwa-o, nɛ oɔ teŋ mɔ kɔtweetu, nɛ Isak mɔ a teŋ mɔ gyi Yakubu lee, nɛ Yakubu mɔ a teŋ mɔ agyi kudu anyɔ nɛ bo gyɛ ane nana-ana-ɔ lee.

⁹ Yakubu mɔ gyi-ana a bɔ waa ayaafɔrɛ-ɔ, nɛ baa kisi bamɔ tire Yosef, nɛ baa fe mɔ sa ak-pakyonpo kɔ, nɛ bamɔ-ɔ a fe mɔ sa Igyipiti awuye kɔ, nɛ bamɔ-ɔ baa ba mɔ bɔ kii kɛnya.* Amaa Wuribware a gya mɔ kamεε. ¹⁰ Nɛ oo lee mɔ lee aseŋ-nɔ. Saŋ nɛ baa tɛe mɔ Igyipiti owure akatɔ-rɔ-ɔ, Wuribware a sa nɛ owure-o akatɔ a gyi mɔ se, nɛ oɔ sa nɛ owure-o a pini Yosef kanyiasen,

* ^{7:7} Keleekaasę 15.13-14. * ^{7:8} Keleekaasę 17.3-8. * ^{7:9} Keleekaasę 37.

ne oo waa Yosef mò lɔŋ-nɔ ayaafɔrɛ-ɔ pɛɛɛ bresɛ na Igyipiti sweere pɛɛɛ odikuroo.*

11 Né akɔŋ a ba Igyipiti na Kanaŋ ɛswéere se, ne baa ḥu aseŋ bwéetɔ. Né ane adedaapo-ɔ a kpa ateese kpone. **12** Saŋ né bamɔ se Yakubu a nu feyɛ abwaye bɔ Igyipiti-o, ne oo suŋ mò gyi-ana, ane adedaapo-ɔ, ne baa yɔ mfɛŋ kegyenkpreesɛ, ne baa ya nya abwaye. **13** Bamɔ a yɔ mfɛŋ nyosəpo-ɔ, ne bamɔ tire Yosef a lee mò eyɛɛ bɔ kaapɔ bamɔ feyɛ bamɔ tire e gye mò, ne Igyipiti owure mɔ a pini sanj amo feyɛ Yosef akowebɛɛ nee.* **14** Amoŋe-ɔ ne Yosef a kra bɔ kyoŋwé mò se Yakubu feyɛ o taa mò kowebɛɛ-ana pɛɛɛ, na bɔ ba Igyipiti mò ase mfɛŋ.* Bamɔ pɛɛɛ bɔ asesɛ adusunoo na anuu. **15** Né Yakubu-ana a ya kyɛna Igyipiti mfɛŋ aneŋ-aaa, ne bamɔ pɛɛɛ a bɔ wu. **16** Amo-ɔ kamɛɛ-rɔ, ne baa taa bamɔ abowii yaa Yakubu ayɛ Sikim mfɛŋ ne o dɛɛ o te-o, ne baa taa yaa bɔ pure purekpa ne Abraham a sɔɔ lę Hamɔɔ mò gyi-ana ase-ɔ. **17** Anɛ adedaapo a kyɛna Igyipiti sweere se mfɛŋ aneŋ-aaa, ne baa waa kɔkyɔ bwéetɔ. Né ḥkee sanj a fo feyɛ Wuribware lee mò asesɛ lee sweere amo se, feyɛ aneŋ ne oo kyo tɔwɛ gwyili Abraham bɔ bęya-ɔ. **18** Amo lalalowɛ-ɔ, ne mò ne o moŋ nyi Yosef aseŋ-ɔ a bɔ gyi kuwure. **19** Né oo sa ne baa kii mò anya. Né oo pɛnna bamɔ, ne oo waa bamɔ borokraa, ne oo lęŋ bamɔ feyɛ bamɔ ɔkemaa ne mò ya kowɛ gyi nyaŋsɛ-ɔ, o taa mò yaa bɔ twɛɛ na o wu, na bamɔ asesɛ ma lęɛ nya waa kɔkyɔ.*

* **7:10** Kéléɛkaasɛ 41.41-57. * **7:13** Kéléɛkaasɛ 45. * **7:14** Kéléɛkaase 46. * **7:19** Kéléɛ Igyipiti 1.1-14.

20 Saŋ mɔ-rɔ, nɛ baa kowɛ Mosis, kayaagyi popwɛɛ damenanjɛ. Aferi asa nɛ baa bera mɔ lɔŋ-nɔ. **21** Bamɔ a lee mɔ lee lɔŋ-nɔ taa yaa bo kweerɔ owure-o si-o, nɛ owure kagyikyɛɛsɛɛ a ya ɲu mɔ taa mɔ yaa bera feyɛ mɔ fəŋfɔŋ mɔ gyi-o. **22** Nɛ baa kaapɔ mɔ bamɔ Igyipiti awuye kanyiasen̄, nɛ oo kii sɛsɛ dabɛ mɔ seŋsa na asuŋ waase-rɔ.*

23 Saŋ nɛ Mosis a gyi nsu aduna-ɔ, nɛ ɔɔ waa mɔ mfɛɛrɛ feyɛ o ya kɛɛ anɛŋ nɛ ba waa mɔ ayɛ awuye, Isireelii awuye-o. **24** Nɛ ɔɔ ya to feyɛ Igyipitinyi kɔ e waa Isireeliinyi kɔ borɔkraa. Mɔ a yɔ mfeŋ a ɔ ya kya mɔ ayepo-rɔ-ɔ, nɛ ɔɔ mɔ Igyipitinyi-o bo gyiiri mɔ kɛsɛbɔ. **25** ɔɔ fa nɛe feyɛ mɔ ayɛ awuye-o i nu kaase feyɛ Wuribware e ba mɔ nɛe a ɔ bo kɔɔrɛ bamɔ na bo nya bamɔ eyee, amaa bo moŋ nu kaase anɛŋ. **26** Kɛmɔ kayɛ ɲke-o, nɛ ɔɔ bee ya ɲu feyɛ Isireelii awuye anyɔ wɔrɛ wɔrɛ e kɔ, nɛ ɔɔ ya torɔwɛ bamɔ a ɔ lɔŋjɔ bamɔ mbɔŋtɔ-rɔ. Mfeŋ nɛ ɔ yɛ, ‘Emenɛ nɛe nɛ fo aa fo kowebɛɛ Heebriinyi e kɔ?’ **27** Amaa mɔ ne ɔ waa mɔ bee kɔ borɔkraa-ɔ a nerj Mosis nɛe lɛɛ keri si, nɛ ɔ yɛ, ‘Nse ya ba fo bo waa anɛ ɔdeere sepo na ɔsenɛgyipo? **28** Fo e kpa feyɛ fo mɔ mɔ feyɛ ndee anɛŋ nɛ fo a mɔ Igyipitinyi-o nɛe eee?’ **29** Mosis a deŋ nu anɛŋ-ɔ, nɛ ɔɔ sere lee Igyipiti sweere se ya kyɛna Midyan sweere se. Mfeŋ nɛ ɔɔ kowɛ agyi anyo.*

30 Nsu aduna kamɛɛ-rɔ, nɛ Wuribware kabɔɔ kɔ a lee mɔ eyee kiyii kɔ nɛ kɛ e kywɛɛ kimukee-ro-o-ro, meraa Sinaa kɛbɛe-ɔ bo kaapɔ Mosis. **31** Mosis a ɲu anɛŋ-ɔ, nɛ mɔ eyee a kpeŋ mɔ, nɛ ɔɔ

* **7:22** Keleq Igyipiti 2.1-10. * **7:29** Keleq Igyipiti 2.11-25.

səŋ tə kiyii-o-ro, na ɔ nya ɳu anəŋ nə kə ɛ kywεε-ɔ nεεnεε. Nə oo nu Wuribware ɓorə a təwə feyε,
32 ‘Mo ɛ gye Wuribware, nyanjə nə fo nana-ana Abraham na Isak na Yakubu i suŋ-o.’ Nə kufu a nya Mosis, nə ɔɔ yøŋ, ɳkee ɔ maa lεε taare a ɔ deerə kiyii nə kə ɛ kywεε-ɔ. **33** Nə Wuribware a təwə gywii mò feyε, ‘Yere mfəŋ. Lee fo asebəta-ɔ. Mfəŋ nə fo yere-ɔ gye sweere kpeyaa nəq. **34** Kasəŋtiŋ, mò a ɳu aworefɔɔ nə mo aseɛ-ɔ i gyi Igyipiti sweere se-ɔ. Mo a nu bamə kusu bə lεe anəŋ nə bamə anya addeerəsepə-ɔ ɛ waa bamə-ɔ se. Amose-ɔ mò a ba a m bə kɔɔrə bamə lεe Igyipiti awuye kesaree-rə, Amose-ɔ waa mənəŋ, nare, mò i suŋ fo a m bεe bə kyoŋwe Igyipiti sweere se.*

35 Amose-ɔ Mosis mə nə Isireelii awuye-o a kine, ne baa təwə gywii mò feyε, ‘Nse ya waa fo anə ɔgyenjkreepo na əsəŋgyipo?’ nə Wuribware a lee feyε mò ɛ gye bamə ɔgyenjkreepo na əmorəwepo-ɔ. Nə Wuribware a suŋ mò mbɔɔ-ɔ əkə nə ɔɔ lεe mò se kiyii nə kə ɛ kywεε-ɔ se. **36** Mosis mə dəe ya waa afutə na akpeŋeyeeɛtə Igyipiti sweere se, nə oo lee Isireelii awuye-o lεe mfəŋ yaa kimukee-ro. Nə ɔɔ bεe waa afutə na akpeŋeyeeɛtə ɔpoo Pipee-o-ro na kimukee-ro mfəŋ nsu aduna.* **37** Mosis mə dəe ya təwə gywii Isireelii awuye feyε, ‘Wuribware i lee səsə kə a ɔ lεe mone akowebəe-rə, səsə nə o du feyε mò Mosis-o, feyε ɔ waa mò kyaaməe sa mone.* **38** Mosis dəe na Isireelii awuye ya kpəwə gyanjə kimukee-o-ro. Mosis wɔrə nə anə adədaapo a taare ɓorə se sa səŋsa gywii Wuribware kabɔɔ nə

* **7:34** Kəleę Igyipiti 3.

* **7:36** Kəleę Igyipiti 7.14 – 13.22.

* **7:37** Mbraa kəbəesa 18.15.

ɔɔ lee mò se Sinaa kεbeε-ɔ se-ɔ. Mosis mɔ dεe nε Wuribware a bεe bɔrɔ se tɔwε aseŋ nε a sa ɳkpa-ɔ gywii anε adεdaapɔ na anε.

³⁹ Amaa anε adεdaapɔ-ɔ a kine, bɔ mɔn bu mò, nε baa lee mò keri si, nε baa yɔrɔwε feyε bɔ kinjɔ i yɔ Igyipiti. ⁴⁰ Saŋ nε Mosis a bεe yɔ kεbeε-ɔ soso-ɔ, nε baa tɔwε gywii Mosis mò daa Aarɔŋ feyε, 'Koso, waa kisi sa anε na kε gyε anε ɳkpeε. Ḍnyare Mosis mɔ nε ɔɔ taa anε bɔ lee Igyipiti sweere se-ɔ fεraa, anε mɔn nyi kεtɔ nε kε ya waa mò-ɔ.* ⁴¹ Saŋ amo ne baa pwεε bamɔ kisi ko feyε kakpeñnyaree-ɔ, nε baa mɔɔ mbɔ weε se, nε baa gyi ateese nuu nta, nε baa kyaan bɔ gyi akatɔ sa bamɔ kisi amo nε baa waa-ɔ. ⁴² Amo-ɔ se-ɔ nε Wuribware a yɔwε bamɔ aseŋ sa bamɔ. Nε baa sun akyee-e-kpa-agyi na kiferi na kyɔwε kyoŋ Wuribware. Feyle anεn nε Wuribware akyaamεε-ɔ ɔkɔ a kyoŋεε-ɔ,

'Isireelii awuye, saŋ nε mɔnε a kaa kimukee-o-ro
nsu aduna-ɔ,
n gyε mɔ, Wuribware, nε mɔnε a mɔɔ mbɔ bɔ
ləŋjɔ.

⁴³ Kisi Mələk sunkpa nε mɔnε a sɔrɔ,
na kisi Rifaŋ nε ku du feyε kekyee-e-kpa-agyi
nε mɔnε fɔŋfɔŋ a ba mɔnε asaree bɔ waa-ɔ,
nε mɔnε a sun.

Amose-ɔ mo e gya mɔnε a ɳ yaa anya kusuŋ-no
sweere nε ɔ bɔ Babilɔŋ maŋ kamεε kefɔ kefɔ-ɔ
se.*

* **7:40** Keleqe Igyipiti 32.1.

* **7:43** Amos 5.25 (LXX).

44 Wuribware ḥ ya kaapo Mosis aneŋ nɛ ɔ waa Wuribware ḥ kyenakpa, mfeŋ nɛ ɛtaŋ a kɛdakaa-ɔ yere-ṛɔ-ɔ. Ḫ ye ɔ waa mò feyε tanṭee kɛkyan na bɔ taare sɔrɔ mò tɔŋ kɛmaa na ɔ gyε bamɔ kegyenkpεe kimukee-o-ro-o. **45** Saŋ nɛ Mosis a wu-o, ɔgyenkpεepo nɛ ɔ gya se ɔnyɔsεpɔ-ɔ, mò ɛ gyε Yosuwa. Yosuwa mɔ a gyε bamɔ kegyenkpεe yaa bamɔ sweere popwεe se, nɛ Wuribware a kɔ gyi aseɛse nɛ bɔ kyɔ bɔ te mfεn-ɔ se, mɔɔ bamɔ kpuri. Saŋ kɛmaa mɔ nɛ anɛ adɛdaapɔ naa-ɔ, bɔ sɔ tanṭee kɛkyan amo. Nɛ kaa sii sweere amo se aneŋ-aaa bo fo Owure Deefid a mbεe-ɔ se. **46** Wuribware a kpa Ɗeefid aseŋ, nɛ oo yure mò. Nɛ Deefid a kɔrε mò feyε ɔ sa a ɔ pwεe kyenakpa nɛ ba ba a bɔ bɔ teɛ mò ε ‘Sunkpa nɛ Yakubu nyanjɛ Wuribware te mò-ṛɔ-ɔ.’ **47** Amaa Wuribware moŋ sure si aneŋ. Amɔ Solomɔŋ, Deefid mò gyi-o, ya bɔ pwεe sunkpa sa Wuribware.

48 Amaa Nyiŋkpeŋ-kyoŋ-atɔ-pεεε-Bware moŋ te lɔŋ nɛ sesε a pwεe-ɔ-ṛɔ. Feyε aneŋ nɛ Wuribware a akyamεe-ɔ ɔkɔ a tɔwε-ɔ,

49 ‘Wuribware ye, Soso ɛ gyε mo kuwuregya,
nɛ sweere se gyε mo ayaa yeresekpa.
Nɛ ntetɔ lɔŋ nɛ mone e pwεe a mon' sa mo-ɔ nee?
Mfene ɛ gyε mo kyurekpa?’

50 N gyε mo fɔŋfɔŋ ya twεe atɔ mɔ pεεε aaa?’ ”*

51 Nɛ Stifaŋ a tɔwε bɔ gyε kεε feyε, “Kesebɔrɔlɛŋ awuye, mone gyε Yudaa awuye akatɔ se nee. Mone ɻkpɔnɔ-ṛɔ feraa, mone moŋ gyε Yudaa awuye. Mone deŋ mone du nee feyε mone

* **7:50** Isaya 66.1-2.

adədaapo-ɔ dεε. Fεyε bamɔ-ɔ, mɔnε a kine Wuribwarē a kufwiijε timaa-o kanɔ. ⁵² Wuribwarē kyaamεε ko bo-ɔ, nε ɔɔ ba, nε mɔnε mɔŋ waa mò awɔrefɔɔ aaa? Bo mɔŋ yɔwε kεmɔɔ bamɔ ne baa tɔwε fεyε Wuribwarē i suŋ mò kεyaafɔrε timaa Kristoo-o gbaa. Nε mbeyɔmɔ mɔnε a gyi mò nε oo suŋ mò-ɔ kidiburo, nε mɔnε a mɔɔ mò. ⁵³ Mɔnε mɔ a nya Wuribwarē a mbraa-ɔ lεe anε adədaapo asaree-ɔ, mbraa mɔ ne Wuribwarē a borɔ mò mbɔɔ-ɔ sε taa bo sa bamɔ-ɔ. Hareē a gyε Wuribwarē a mbraa-ɔ gbaa ooo, mɔnε mɔ mɔnε a kine kegya mmɔ se.”

Anē nε baa da Stifan abu-ɔ

⁵⁴ Amɔ bamɔ nε baa gyanjε mfεŋ-ɔ a nu kεtɔ nε ɔɔ tɔwε-ɔ lɔwε-ɔ, nε bamɔ iduŋ a fwili, nε baa duŋwi bamɔ nno. ⁵⁵ Amaa Stifan de Wuribwarē a kufwiijε timaa-o bwεtɔ. Amose-ɔ mò a deerε sɔsɔ-ɔ, nε oo ɲu Wuribwarē sε a buŋni-ro, nε oo ɲu feyε Yeesuu a yεre Wuribwarē kigyise si. ⁵⁶ Nε ɔ yε, “Mon' deerε! N keē sɔsɔ a buŋni-ro, nε ɲ keē dimaadi mò gyi-ɔ na ɔ yεre Wuribwarē kigyise si!”

⁵⁷ Nε bamɔ nε baa gyanjε mfεŋ-ɔ ɔkεmaa a ba mò asareegyi bo tii mò eſebo, nε baa faa-rɔ keŋkeŋ, nε bamɔ pεeε a sεrε ya buŋ Stifan si. ⁵⁸ Nε baa lee mò lεe maŋ-ɔ-rɔ yaa mò nlaŋbeε, nε baa twεē mò abu. Nε bamo ne baa twεē Stifan abu-o a taa bamo awaagya sa keyaafɔrε ko nε ba tεē mò ε Sɔɔl-ɔ a ɔ kra. ⁵⁹ Nε baa saŋ mεraa sε ba twεē Stifan abu na ɔ kɔrε kεbwarekɔrε ɔ tεē anε nyāŋpe fεyε, “Mɔ nyāŋpe Yeesuu, kɔɔrε mɔ kra!” ⁶⁰ Nε oo kpuni aŋurii, nε ɔɔ faa-rɔ keŋkeŋ fεyε, “Mɔ nyāŋpe, fɔ ma

sa a aseſe mɔ a bɔyɛ mɔ sii bamɔ se!" Mò a tɔwɛ amo-ɔ lɔwɛ-ɔ, nɛ oo wu mfɛŋ.

8

Anęj ne Sɔɔl a sa ne asoreę awuye-o a nyu aseń-ɔ

¹ Nę aa waa Sɔɔl kɔnę fęyę Stifaŋ a wu.

Lęe ńke nsi nę Stifaŋ a wu-o, nę baa lęe ba waa Yerɔsalém maŋ-nɔ a asoreę awuye-o awɔrefɔa na bɔrɔkɔnę. Nę Kristoo akɔɔregyipo nę bɔ bɔ Yerɔsalém maŋ-nɔ-ɔ pεεε a brawɛ-rɔ yɔ Yudeya sweere se na Samariya sweere se sanj ayaa-rɔ ayerepo kudu anyɔ-ɔ wɔrε. ² Aseſe timaa kɔ ya taa Stifaŋ kifuninj-o yaa pure. Nę baa su kale sa mò. ³ Amaa Sɔɔl a pee kékata węe asoreę awuye-o si kɔtɔraa. Nę ńkee ɔɔ narę bamɔ ɛlɔŋ-nɔ a ɔ bɔ gyanjɛ se o gyiiri bamɔ, hareę ɔkyęe bεεε ɔnyare ooo, o tii.

Abwareſenę ne Filipo a tɔwɛ Samariya sweere se-ɔ

⁴ Nę asoreę awuye nę baa brawɛ-rɔ-ɔ a lweero yɔ tɔŋ kemaa ba tɔwɛ abwareſenę. ⁵ Nę Filipo a lee Yudeya sweere se yɔ Samariya maŋ kɔ se ɔ tɔwɛ feyę Yeesuu e gye Kristoo nę Wuribware yε o sun a ɔ bɔ kyoŋwɛ bamɔ-ɔ o gywii bamɔ nę bɔ bɔ mfɛŋ-ɔ. ⁶ Nę ɔɔ waa akpeñeyeetɔ bɔ kaapɔ bamɔ. Amose se ne aseſe bweetɔ a gyanjɛ a bɔ nu aseń ne ɔɔ tɔwɛ-ɔ, nę baa lɔŋ ęsebɔ nu mò ase nεεnεe. ⁷ Nę ɔɔ gya ibrisi bɔ kɔsɔ aseſe bweetɔ se na e fεε-rɔ. Nę ɔɔ kya agyabɔɔ na bamɔ nę bamɔ kesaree bεεε keyaa a wu-o bweetɔ. ⁸ Amose-ɔ nę kakatɔgyi a ba maŋ-ɔ-rɔ.

9 Saŋ-ɔ mɔ, ḥnyare kɔ mɔ dɛɛ ɔ bɔ maŋ-ɔ-rɔ mfɛŋ, nɛ ba t̄eɛ mὸ ε Simɔŋ, na o de kisibeŋ ɔ waa atɔ nɛ a kpɛŋ eyee-ɔ ɔ kaapo maŋ awuye amo. Ḷ yε ɔ gyε sɛsɛ dabe nɛe. **10** Amosɛ-ɔ pwɛɛ nɛ Filipo a dɛɛ ba maŋ-ɔ-rɔ, l̄eɛ abrɛsɛ pɛɛsɛ sɛ ya bɔ fɔ ḥyaagyi pɛɛsɛ sɛ maŋ awuye amo i nu Simɔŋ amo aseŋ nɛenɛe. Bɔ yε, “ᬁnyare mɔ moŋ de Wuribware a kɛdabɛ-ɔ ɛɛ? N gyε mὸ nɛ Wuribware ɛ t̄eɛ feyε Mo-ɔdabɛ-ɔ?” **11** Kɛtɔ sɛ nɛ baa nu mὸ aseŋ nɛenɛe-ɔ ɛ gyε feyε ɔɔ ba mὸ kisibeŋ-o bɔ waa akpɛŋeyɛɛtɔ bɔ kaapo bamɔ maŋ-ɔ-rɔ kyee. **12** Amaa bamɔ a nu Filipo a tɔwɛ Wuribware a kuwure-o-ro aseŋ timaa na aneŋ nɛ Yeesuu Kristoo kenyare de keyaaleŋ-ɔ, nɛ baa kɔɔrɛ gyi, nɛ bamɔ akyeɛ na anyare pɛɛsɛ a bɔ asuu. **13** Nɛ Simɔŋ fɔŋfɔŋ-ɔ gbaa a kɔɔrɛ aseŋ-ɔ gyi. Nɛ ɔɔ bɔ asuu, nɛ ḥkee ɔ naa ɔ gya Filipo si, nɛ akpɛŋeyɛɛtɔ nɛ Filipo a waa-ɔ a kpɛŋ mὸ eyee.

14 Ayaa-rɔ ayerepo nɛ bɔ bɔ Yerøalem maŋ-nɔ-ɔ a nu feyε Samariya awuye-o a kɔɔrɛ Wuribware a aseŋ-ɔ gyi-o, nɛ baa suŋ Peetroo na Yohanee bɔ kyoŋwɛ bamɔ ase. **15** Bamɔ a fɔ mfɛŋ-ɔ, nɛ baa kɔrɛ kɛbwarekɔrɛ sa bamɔ, na Wuribware nya sa bamɔ mὸ kufwiijɛ timaa-o. **16** A l̄eɛ feyε hareɛ Filipo a bɔ bamɔ asuu Yeesuu kenyare-ɔ-ɔ gbaa ooo, Wuribware a kufwiijɛ timaa-o moŋ t̄eɛ yweɛ bamɔ ɔkɔ sɛ daa. **17** Nɛ Peetroo na Yohanee a teyi bamɔ asareɛ bɔ dəŋŋɔ bamɔ sɛ, nɛ baa nya Wuribware a kufwiijɛ timaa-o.

18 Simɔŋ a ḥu feyε Peetroo na Yohanee a ba bamɔ asareɛ bɔ dəŋŋɔ akɔɔregyipo nɛ bɔ bɔ mfɛŋ-ɔ sɛ, nɛ baa nya Wuribware a kufwiijɛ timaa-o si-o, nɛ oo ke Peetroo na Yohanee atanne. **19** Nɛ ɔ yε,

“Mɔn' sa ŋ gbaa mɔ aneŋ a keyaaleŋ-ɔ na ŋ gbaa, mɔ ya ba kəsareŋ bɔ dəŋŋɔ əkɔ se, na səsə-ɔ nya Wuribware a kufwiijə timaa-o.”

20 Amaa Peetroo a bəŋŋaa mɔ nəe feyε, “Wuribware sa a fɔ aa fɔ atanne lwee deekpa nə oo kure bɔ bəya na ɔ bɔ kywεe əbɔyε awaapo-ɔ, a lεe feyε fɔ a fa feyε fɔ e taare a fɔ sɔ Wuribware aketɔ-ɔ. **21** Fɔ mɔn tii ane se, nə fɔ-ɔ fɔ bεe fɔ maa taare a fo waa ane kusun mɔ, bo lee feyε əbɔyε nə e bɔ fɔ kakponɔ-rɔ kyɔ bwεetɔ Wuribware ase. **22** Amoŋ-ɔ nu fɔ eyee bɔ lεe fo aseŋ bɔyε mɔ nə fɔ a fa-ɔ se, na fɔ kore Wuribware feyε ɔ taa fo aseŋ bɔyε mɔ bɔ ke fɔ. **23** A lεe feyε mɔ a ŋu feyε fɔ kɔkwεe nə fɔ de-o kyɔ bwεetɔ, nə fɔ əbɔyε nə fɔ de-o mɔ kyɔ fɔ se.”

24 Amo feraa, nə Siməŋ a tɔwε gywii Peetroo na Yohanee feyε, “Mɔ e kore mɔnɛ nəe, mɔn' kore Wuribware sa mɔ, na atɔ mɔ nə fɔ a tɔwε amo aseŋ-ɔ pεee ma kaŋ waa mɔ.”

25 Peetroo na Yohanee a tɔwε kεtɔ nə Yeesuu a waa bamɔ fɔŋfɔŋ akatɔ-rɔ na abwareſen gywii aseſe-ɔ lɔwε-ɔ, nə baa kiŋŋi yɔ Yerɔsalɛm maŋ-nɔ. Bamɔ a kiŋŋi ba yɔ-ɔ, nə baa tɔwε abwareſen gywii Samariya emaŋ emaŋ-nɔ awuye.

Filipo na Itiyopiya krakyεe bresε kɔ aseŋ

26 Nə Wuribware kabɔɔ kɔ a lεe sɔsɔ bɔ tɔwε gywii Filipo feyε, “Waa siraan yɔ kyawε twεεkpa kebenasareŋ se ya borɔ kpa nə ɔ lεe Yerɔsalɛm maŋ-nɔ ɔ yɔ Gasa maŋ-nɔ.” (Mbeyɔmɔ bo mɔn lεe bɔ bɔ kpa amo, a lεe feyε əkɔ mɔn lεe o te ifuri amo se.) **27** Nə Filipo a waa siraan, nə ɔ ywεe kpa-ɔ se. Amɔ sweerε kɔ nə ba tεe mɔ ε Itiyopiya-o krakyεe

bresə kə nə o deere bamə wurekyee nə ba tee
 mò ε Kanjakee-o atanne se-ə te mò kpaŋa tireelaa
 kə-rə. Mò a kərə Wuribware gyi-o si-o nə oo yə²⁸
 Yerōsaləm maŋ a o ya sun Wuribware mò sunkpa-
 mfəŋ. Ne mbeyəmə o kinji o yə pə. ²⁸ Mò a te-ro-o,
 na o kare Wuribware kyaaməe Isaya a aseŋ nə
 oo kyoree waa abwaresen wore-ə-rə-ə kenkeŋ o yə.
²⁹ Mfəŋ nə Wuribware a kufwiinje timaa-o a təwə
 gywii Filipo feyε, “Yə tireelaa nə o gye fo ɳkpε-
 amo ase, na fo ya narə meraa mò.” ³⁰ Ne Filipo a yə
 mò ase ya nu feye ɔnyare amo e kare abwaresen
 wore-ə-rə kəbegya nə Wuribware kyaaməe Isaya
 a kyoree-ə. Ne oo bise mò feyε, “Fo i nu kətə nə fo
 e kare-ə kaasə aaa?” ³¹ Ne Itiyopiya krakyee bresə
 amo a beŋŋaa mò feyε, “Emene nə mo e waa a n nu
 kaasə na ɔko moŋ kaapo mo?” Ne oo sa nə Filipo
 a dee lweero kyena mò ase, nə baa kya se ba yə.
³² Wore nə o kare-ə-rə, Isaya a kyoree neε ε,

“Oo waa diŋŋ feyε kasannegyi nə bo de a bo ya
 mɔɔ-ɔ,
 bεεε ɳkə sanne nə ba teŋŋe mò ifwii si,
 na o maa su-o, o moŋ təwə seyε.

³³ Ne baa waa mò aworefəo na mò aseŋ de kpa
 nə bamə mə baa kine bo moŋ taa kaseŋtin sa
 mò.

ɔko maa taarə a o kaapo mò ananagyı,
 bo lee feyε baa teŋ mò ɳkpa se, lee mò lee kaye
 mɔ-rə.”*

³⁴ To, nə oo bise Filipo feyε, “Təwə səsə nə kyaaməe
 mə e təwə mò aseŋ-ə gywii mo, mò eyee nə o

* ^{8:33} Isaya 53.7-8 (LXX).

de bεεε ɔko aaa?” ³⁵ Nε Filipo a kaapo ɔnyare-ɔ abwareṣen-ɔ-rɔ lεe mfeŋ nε ɔɔ kare-ɔ tɔwε Yeesuu kayowore se aseŋ gywii mò.

³⁶ Bamɔ a yɔ, nε baa ya fɔ boŋ kɔ ase-ɔ, nε krakyee amo yε, “Kεe, nkyu kɔ e bo mfεe-ɔ. Nε ntetɔ se nε ma bɔ asuu-o nεe?” [³⁷ Nε Filipo a tɔwε gywii mò feyε, “Fɔ ya kɔɔrε gyi fɔ kakponɔ-rɔ feraa, fɔ e taare a fɔ bɔ asuu.” Nε ɔɔ beηjaa feyε, “Mɔ a kɔɔrε gyi. Mɔ a kɔɔrε gyi feyε Wuribware mò gyi-o e gyε Yeesuu Kristoo.”] ³⁸ Amɔ feraa nε krakyee-ɔ a sa nε tireelaa nε bo te-ro-o a yεre, nε mò aa Filipo a lee yɔ nkyu-o-ro, nε Filipo a bɔ mò asuu. ³⁹ Bamɔ kεdεŋ lεe nkyu-o-ro, nε Wuribware a kufwiijε-o a taa Filipo o de o yii. Amose-ɔ krakyee-ɔ moŋ lεe ɲu mò. Ne ɔɔ kya mò kpa se yɔ pe na mò akatɔ a gyi. ⁴⁰ Amaa Filipo bɔ sa se o bɔ Asedɔd maŋ-nɔ, nε ɔɔ kya se yɔ Kayesareya maŋ-nɔ. Nε ɔɔ tɔwε aseŋ timaa-o kpa-rɔ gywii maŋ kεmaa se awuye.

9

Anεŋ ne Sɔɔl a kyurowi mò mfεere bɔye-ɔ

¹⁻² Bɔ fɔ mbεyɔmɔ-ɔ, Sɔɔl saŋ o yεre-ɔ keŋken ɔ kpa ɛkpa nε o nya na o bɔ mɔɔ bamɔ nε bɔ gya anε nyanje Yeesuu a ɛkpa-ɔ se-ɔ. Amose-ɔ nε ɔɔ yɔ Wuribware ələŋjəpɔ brεse-ɔ ase ya kpa ɛwɔre nε ee sa mò kpa a o yɔ Damasikus maŋ-nɔ ya lwee kεbwarekore akyan-nɔ mfeŋ-ɔ. Saŋ-ɔ, mò ya lweero ya ɲu akyεe bεεε anyare nε bɔ gya Yeesuu a ɛkpa-ɔ se mfeŋ-ɔ, o taare a o kra bamɔ yaa Yerøalem maŋ-nɔ ya tii.

³ Sɔɔl a yɔ o tɔ Damasikus maŋ-nɔ-ɔ, kaluwa kɔŋkɔ nε kelanjjerɔ kɔ feyε ɛlεelεe-ɔ a lee awɔre-rɔ

bo weē mò se. ⁴ Mfɛŋ nè ɔɔ lèe da sweere, nè oo nu borè kɔ a tɔwè o gywii mò feyε, “Sɔɔl, ntetɔ nèe nè fo e tɔɔraa mo anεj?”

⁵ Nè Sɔɔl a bise feyε, “Mo nyanjpe, fo nse nèe?” Nè borè amo a beñjaa ε, “Mo e gye Yeesuu nè fo e tɔɔraa mo-ɔ. ⁶ Amaa, kɔsɔ yɔ maŋ-ɔ-rɔ na ɔkɔ kaapo fo kɛtɔ nè fo waa mfɛŋ-ɔ.”

⁷ Amaa, asesɛ nè bamɔ aa mò naa kpa-ɔ-rɔ moŋ buñji kanɔ, nè baa sii yere. Baa nu borè-ɔ, bamɔ mo bɔ moŋ ȱu ɔkɔ. ⁸ Nè Sɔɔl a kɔsɔ kyuwi-ro, amaa mò a buñji akatɔ-ɔ, o moŋ lee ɔ kɛe. Amose-ɔ nè bamɔ nè mò aa bamɔ naa-ɔ a kra mò kɛsaree-rɔ yaa bɔ lwee Damasikus maŋ-nɔ. ⁹ Amo ȱke nsa na o moŋ kɛe, na o moŋ gyi, nè mò-ɔ mò moŋ nuu.

¹⁰ Saŋ amo, bamɔ ɔkɔ nè ɔ gya Yeesuu a ekpa-ɔ se-ɔ mɔ bɔ Damasikus mfɛŋ, nè ba t̄eɛ mò ε Ananiyas. Nè anε nyanjpe Yeesuu a t̄eɛ mò dee-ro-o feyε, “Ananiyas!” Nè ɔɔ beñjaa ε “Kɛe mo, mo nyanjpe.” ¹¹ Nè anε nyanjpe a tɔwè gywii mò feyε, “Waa siraan na fo yɔ kabɔrè nè ba t̄eɛ ε ‘Kabɔrè kyərarase’-ɔ se na fo lwee ɔnyare kɔ nè ba t̄eɛ mò ε Yudas a lɔŋ-ɔ-rɔ bise ɔnyare kɔ nè ɔɔ lèe Taasus maŋ-nɔ nè ba t̄eɛ mò ε Sɔɔl-ɔ se. O bɔ mfɛŋ ɔ kɔrè kebwarekore. ¹² Nè oo ȱu dee-ro feyε ɔnyare kɔ nè ba t̄eɛ ε Ananiyas-o a lweero bɔ ba mò kɛsaree bɔ dɔŋjɔ mò se a mò akatɔ nya bɛe buñji.”

¹³ Nè Ananiyas a beñjaa feyε, “Mo nyanjpe, asesɛ bwéetɔ a tɔwè ɔnyare mɔ asen gywii mo, nè mo a nu awɔrefɔ nè ɔɔ bɔ waa fo asesɛ nè bɔ bɔ Yerøsalém maŋ-nɔ-ɔ asen. ¹⁴ Nè ɔɔ nya keyaaleŋ bɔ lèe Wuribware aləŋjɔpɔ abrese asε feyε ɔ ba Damasikus mfɛe bɔ kra asesɛ pεεε nè ba sun fo-ɔ.”

15 Né ané nyanþe Yeesuu a tɔwɛ gywii mò feyε, “Yɔ, a lèe feyε mo a lee mò feyε o waa mo kusunj-o, na o tɔwɛ aseñ ne n de-o na mo keyaaleñ gywii nde se awuye-o na bamɔ̄ awure na Yudaa awuye-o pεεε. **16** Na mo fɔñfɔñ kaapo mò awɔrefɔ o kperi kusunj ne o waa a o sa mo-ɔ se na o gyi-o.”

17 Amosé se-ɔ ne Ananiyas a yɔ ya lwee lɔj ne Sɔɔl bɔ mò-rɔ-ɔ, ne o taa mò asareɛ bɔ dəññɔ Sɔɔl se, ne o yε, “Mo kɔsɔbεε Sɔɔl, ané nyanþe Yeesuu fɔñfɔñ ne oo lee mò eyee bɔ kaapo fo sañ ne fo bɔ kpa-rɔ fo e ba mfeɛ-ɔ ya suñ mo fo ase. Oo suñ mo fo ase nee a fo akatɔ bɛe nya buññi feyε sañ-ɔ aneñ ne a du-o, na Wuribware a kufwiijɛ timaa-o ywee fo se.”

18 Puri amo-rɔ mfeñ ne atɔ ko feyε ɻkiŋgi agyafo-ɔ a lèe Sɔɔl akatɔgyi-ro lèe da, ne mò akatɔ a buññi waa feyε sañ-ɔ aneñ ne a kɛe-ɔ, ne o kɔsɔ yere. Ne o bɔ asuu. **19** Mò a gyi ateese-o kamεε-rɔ, ne o bɛe waa keyaaleñ.

Aneñ ne Sɔɔl a tɔwɛ abwareseñ Damasikus mañ-nɔ-ɔ

Né Sɔɔl a gyi ɻke mfeñe ko Kristoo akɔɔregyipo ne bɔ bɔ Damasikus mañ-nɔ-ɔ ase. **20** Né o yɔ mfeñ a kɛbwarekore akyanɔ-ɔ-rɔ ya lèe o tɔwɛ abwareseñ feyε Yeesuu gye Wuribware mò gyi-o nee. **21** Né eyee a kpeñ bamɔ̄ ne o tɔwɛ aseñ-ɔ gywii bamɔ̄-ɔ pεεε. Né bɔ yε, “N gye ɔnyare ne o bɔ Yerosalɛm mañ-nɔ o mɔɔ aseñe ne ba suñ Yeesuu-o nee eee? C moñ ba mfeñ nee feyε o ba o bɔ kra Yeesuu asunþo ne bɔ bɔ mfeñ-ɔ na o kiñjaa bamɔ̄ yaa Wuribware alɔññɔpo abrɛse-ɔ ase nee eee?” **22** Amaa kake kemaa mɔ na Sɔɔl a kekaapo-ɔ-rɔ e waa leñ ki tii

si. Mò a kaapo-rɔ nεεnεε kεtɔ sε nε Yeesuu ε gyε Kristoo nε Wuribwareq a suŋ bɔ kyοŋwε kayε-rɔ a asεεs-ɔ fεyε ɔ mɔrɔwε bamɔ-ɔ, Yudaa awuye nε bɔ bɔ Damasikus mfeŋ-ɔ moŋ taare lee kanɔ kɔ.

²³ Amo a kyee, nε Yudaa awuye-o a gyanjε kra anεŋ nε ba waa a bɔ mɔɔ Sɔɔl-ɔ. ²⁴ Amaa oo nu kεtɔ nε Yudaa awuye-o a kra-ɔ. Nε ɻkεe mpase na kanye bɔ yεrε maŋ kideŋbee a abunogyi-o-ro ba kpa Sɔɔl a bɔ mɔɔ. ²⁵ Amaa ɻkε ɻkɔ kanye nε bamɔ nε bɔ gya Sɔɔl sε-ɔ a taa mò yaa kεbaŋsɔrɔo kekyaj kɔ nε baa pweε bɔ meraa maŋ a kideŋbee-o soso, nε ɔɔ bɔrɔ mfaŋsεrεe kɔ-rɔ nε baa taa mò waa kike dabe kɔ-rɔ, nε baa ba ife bɔ da-rɔ, nε baa kra ife-o-ro yωwε mð-rɔ bɔye baa bɔ ywεε swεere. Nε ɔɔ sere lee mfeŋ bee yɔ Yerɔsalεm maŋ-no.

Aneŋ nε Sɔɔl a kiŋŋi yɔ Yerɔsalεm maŋ-no-ɔ

²⁶ Sɔɔl a fɔ Yerɔsalεm maŋ-no-ɔ, nε ɔ kpa a o tii bamɔ nε baa kɔɔrε Yeesuu gyi-o si. Amaa bɔ moŋ kɔɔrε mò gyi fεyε ɻkεe o tii bamɔ sε, nε kufu a nya bamɔ pεεε. ²⁷ Nε Bar-Nabas* a ba bɔ yaa mò Yeesuu ayaa-rɔ ayerepo-ɔ ase. Ne ɔɔ kaapo bamɔ-rɔ anεŋ nε Sɔɔl a ɻju anε nyanyε Yeesuu kpa-rɔ-ɔ na anεŋ nε Yeesuu a sa seŋsa gywii mð-ɔ, na anεŋ nε Sɔɔl a nya kakpɔnɔ kaapo abwareseŋ Yeesuu kεnyare-rɔ Damasikus maŋ-no-ɔ. ²⁸ Amose sε-ɔ nε Sɔɔl a sii bamɔ ase, nε ɔɔ nya kakpɔnɔ tɔwε abwareseŋ Yeesuu kεnyare-rɔ Yerɔsalεm maŋ-no pεεε. ²⁹ Nε ɔɔ bee tɔwε abwareseŋ gywii Yudaa awuye nε ba sa Griiki seŋsa-ɔ, nε mò aa bamɔ a gyiiri iki bɔ lεe abwareseŋ-ɔ sε. Amose-ɔ nε ba buwi ba kpa ɻkpa a bɔ mɔɔ mð. ³⁰ Sanj nε

* ^{9:27} Ayaa-rɔ ayerepo-ɔ asuŋ 4.36.

Yeesuu akəɔregyipo-ɔ a ɳu aneŋ-ɔ, nə baa yaa Səol Kayəsarəya man-ŋo, nə baa ya ba mò bə kyoŋwə mò aye Taasus nə ɔ bə efə-ɔ. ³¹ Nkee fəraa, bə leə aneŋ nə Səol a kii Kristoo akəɔregyipo nə ɔ moŋ lee ɔ təəraa Kristoo akəɔregyipo, asərəe awuye nə bə bə Yudeya sweere se na Galileya sweere se na Samariya sweere se-ɔ pəee eyee a yuri bamə. Nə Wuribware a kufwiinje timaa-o a sa asərəe awuye-o keyaaleŋ na wore, nə asesə bweetə a bə tii bamə se, bə leə aneŋ nə baa bu ane nyarpe Yeesuu-o si.

Aneŋ nə Peetroo a yə Lidaa na Yopaa emaj-ŋo-ɔ

³² Nə Peetroo a nare man kemaa nə Yeesuu akəɔregyipo-ɔ bə-ɔ se ɔ laa bamə. Nə sanj kə ɔ yə bamə nə bə bə Lidaa man-ŋo-ɔ asə a ɔ ya laa bamə. ³³ Mfəŋ nə ɔ yə ɳu ɔnyare kə nə ba təe mò ε Iniya, nə mò kayowəre pəee mə a wu, nə ɔ maa taare a ɔ koso leə kranj se nsu mburuwa-o. ³⁴ Mfəŋ nə Peetroo a təe mò kenyare ε, “Iniya, Yeesuu Kristoo e gye nə ɔ sa a fə kpaare. Koso bəo fə kranj.” Puri-ro mfeŋ nə Iniya a koso kyuwi-ro. ³⁵ Nə asesə nə bə te Lidaa man-ŋo na Sarəŋ ifuri si-o pəee a ɳu ɔnyare amo a kpaare-ɔ, nə baa kəɔre Yeesuu gyi, nə baa bə gya mò ekpa-ɔ se.

³⁶ Amə ɔkyee kə mə bə Yopaa man nə mò aa Lidaa moŋ bə efə bweetə-ɔ-rə, nə ɔ kəɔre Yeesuu gyi bweetə. Mò kenyare e gye Tabitaa. (Amaa Griiki-ro mò kenyare e gye Dəəkas, kaase e kaapo feye Kyanjkporan.) ɔkyee mə fəraa atiripo-ɔ kəkya na kədameŋaŋse wɔrə dooo nə ɔ naa ɔ waa. ³⁷ Sanj amo mə, ɔ o lə, nə oo wu. Nə baa gyee mò taa mò kifuniŋ-o bə bəya kəbaŋsoroo kəkyaŋ kə-rə soso

na ba su kale. ³⁸ Amq̥e-ɔ Yopaa awuye n̥e baa kooře Yeesuu gyi-o a nu Peetroo si f̥eyε ɔ bo Lidaa maŋ-nɔ-ɔ, n̥e baa suŋ abεε anyɔ kɔ m̥o ase f̥eyε bo ya t̥owε gywii m̥o ε, “Anε e kɔrε fo, waa m̥enaj ba anε ase.”

³⁹ N̥e Peetroo a waa sira, n̥e m̥o aa abεε anyɔ amo a yɔ. Bamɔ a fo-ɔ, n̥e baa yaa Peetroo kebaŋsoroo k̥ekyaŋ n̥e ɔkyee-ɔ da k̥emɔ-rɔ-ɔ. N̥e akpenlekyee yere muruwaa kifuniŋ-o na ba su. N̥e baa ba ɛkaare n̥e ɔkyee-ɔ a baara sa atiripo saŋ n̥e o te-o bo kaapo Peetroo anεn̥ ne ɔkyee-ɔ bware-o.

⁴⁰ N̥e Peetroo a sa n̥e bamɔ pεεε a lee kekyan-ɔ-rɔ, n̥e oo kpuni anjuri, n̥e ɔɔ kɔrε kebwarekore, n̥e oo kii ba kifuniŋ-o ase, n̥e ɔ yε, “Tabitaa, kyiŋji kyena.” Mfεŋ n̥e oo buŋji akatɔ. M̥o a ɳu Peetroo-o, n̥e oo kyiŋji kyena. ⁴¹ N̥e Peetroo a t̥o m̥o-rɔ, n̥e ɔɔ kra m̥o-rɔ kya m̥o-rɔ, n̥e ɔɔ kɔsɔ yere. N̥e Peetroo a tee bamɔ n̥e baa kooře Yeesuu gyi-o pεεε na akpenlekyee-ɔ, n̥e ɔɔ ba ɔkyee-ɔ bo kaapo bamɔ. ⁴² ɔk̥emaa n̥e ɔ bo Yopaa maŋ-nɔ-ɔ a nu aseŋ mɔ. N̥e aseše bweetɔ a kooře Yeesuu gyi. ⁴³ N̥e Peetroo a gyi ɳke kafwee kɔ gbaŋsεba n̥e ba tee ε Simɔŋ-ɔ ase Yopaa mfεŋ.

10

Peetroo na Kooniiliyus

¹ Saŋ amo mɔ, ɔnyare kɔ mɔ bo Kayesareya maŋ-nɔ, n̥e ba tee m̥o ε Kooniiliyus. M̥o e gyε Roma awuye asoogyaa alafa asiye n̥e ba tee bamɔ ε Italiya asoogyaa-o-ro kelafa ɔbrešε. ² Gyε sesε timaa n̥e fεε. N̥e m̥o aa m̥o lɔŋ-nɔ awuye pεεε mɔ a mɔŋ gyε Yudaa awuye gbaa ooo, n̥e ba

sunj Wuribware. Né o bęe o kya Yudaa awuye atiripo-ɔ, na o kore kębwarekore saŋ kemaa. ³ Kake ɳko, kyewę kikpeerebęe, né ɔnyare mɔ a yɔ ya kore kębwarekore, né oo ɳu kɔtɔko feyε dee-ro-o. Wuribware kabɔɔ kɔ né oo ɳu neenee-ɔ na oo lweero mò ase tée mò feyε “Kooniliyus!”

⁴ Na kufu de mò, né oo deere Wuribware kabɔɔ-ɔ, né oo bise feyε, “Nteto née, mo nyanye?”

Né Wuribware kabɔɔ amo a bęnjaa mò ε, “Wuribware akatɔ a gyi fo kębwarekore na kedamenajse né fo e waa atiripo-ɔ se, né o kpa a o bęnjaa fo. ⁵ Na mbeyomø sunj asesɛ bo kyoŋwε Yopaa manj-nɔ, na bo ya tée ɔnyare kɔ né ba tée ε Simɔŋ Peetroo-o. ⁶ O gyε gbanseba né ba tée mò ε Simɔŋ, né o te ɔpqo kεε-ɔ afɔ née.”

⁷ Né Wuribware kabɔɔ-ɔ a lęe mfεŋ o yii, né Kooniliyus a tée mò anya anyɔ na soogyaa koŋko né o waa kusuŋ o sa mò mò lɔŋ-nɔ, né o sunj Wuribware-ɔ. ⁸ Né oo tɔwε kεtɔ né kaa waa-ɔ gywii bamø, né oo sunj bamø bo kyoŋwε Yopaa manj-nɔ.

⁹ Kemo kaye ɳke-o né baa yɔ ba tɔ-rɔ Yopaa-o, né Peetroo a dęe bamø akyan téesesɛ amo koko mpasɛ amo a o ya kore kębwarekore. ¹⁰ Saŋ-ɔ akɔŋ de mò, o kpa ateese a o gyi. Bamø a maa sɛ ba waa ateese-o, né oo ɳu kεtɔ kɔ feyε dee-ro-o. ¹¹ Oo ɳu née feyε awɔrε-rɔ a buŋni-ro, né waagya dabę kɔ a lęe soso o ba-rɔ feyε bołko a de mò aŋu ana-ɔ-rɔ, né oo bo lęe da-rɔ mò ase. ¹² Mbø na awɔ na akeri na mbogyi eworese eworese mɔ bo waagya amo-rɔ. ¹³ Né oo nu bɔrε kɔ a lęe soso tɔwε gywii mò feyε, “Peetroo, koso na fo mɔ wɔ!”

¹⁴ Amaa Peetroo a bęnjaa née ε, “Mo nyanye, ma gyi mmɔ daa, a lęe feyε mo a koso-ɔ, moŋ tεe

gyi kētō nē anē Yudaa awuye mbraa-ɔ yε a gyε iyisi nē ba kisi-o.” ¹⁵ Nē bōrē-ɔ a bētōwē nyōsēpō gywii mō feyε, “Kētō nē mbeyəmō Wuribware yε ki bware kigyi-o, fō-ɔ fō ma kisi kigyi!”

¹⁶ Nē bōrē amo a tōwē amo-ɔ iluwi əsa gywii mō, nē oo kine kigyi anēt dēe, nē ato-ɔ pēee a bētōkijni yō sōsō.

¹⁷ Peetroo a saj ɔ fa kētō nē oo ȳu-o mfēerē-ɔ, na ȳkee nē asēsē nē Kooniiliyus a suŋ bamō-ɔ a fo Simōn lōj ba bō yērē mō kabuno. ¹⁸ Nē baa bise bō kyōnjwē lōj-ɔ-rō feyε, “Ifā kō bō lōj mō-rō mfēe nē ba tee mō ε Simōn Peetroo aaa?” ¹⁹ Peetroo a saj ɔ bō kēkyan-ɔ sōsō mfēj ɔ fa kētō nē oo ȳu-o mfēerē-ɔ, nē Wuribware a kufwiijē-o a tōwē gywii mō feyε, “Nu! Asēsē asa kō bō mfēe ba kpa fō. ²⁰ Amōsē-ɔ waa siraanā fō kporōwē yō lōj-nō, na fō aa bamō yō bamō aye, a lēe feyε mō ya suŋ bamō. Fō ma kine.” ²¹ Nē Peetroo a kporōwē ya tōwē gywii asēsē asa amo feyε, “Mō nē mōnē i buwi monē ɛ kpa nē. Mōnē kpa se?”

²² Nē bō yε, “To, anē moj de bōyē kō. Roma soogyaa brēsē Kooniiliyus ya suŋ anē fō ase. ḍ gyē sesē timaa, nē o suŋ Wuribware, nē Yudaa awuye mō pēee i bu mō. Wuribware kabō kō a ba mō ase bō tōwē gywii mō feyε ɔ tee fō mō aye, na o nu kētō ne fō de a fō tōwē-ɔ.”

²³ Amō fēraa, nē Peetroo a sa nē baa lwee lōj-nō, nē ɔɔ popōrē bamō na bō di a kayē ke. Kayē a ke-o, nē ɔɔ waa siraanā, nē mō aa bamō na Yopaa awuye bamō nē baa kōrē Yeesuu gyi-o bōkō a yō.

²⁴ Kēmō kayē ȳke-o nē baa fō Kayēsareya maŋ-nō kyō ya tō feyε Kooniiliyus na mō kōwēbēe-anā na mō nyare-ana nē ɔɔ tē-ɔ a waa

siraa bo te bo gywii mò. ²⁵ Peetroo a deŋ o lwee ləŋ-ɔ-rɔ, nè Kooniliyus a lèe bo gyanjaa mò buŋjé kpuni aŋurii mò akatɔ-rɔ suŋ mò. ²⁶ Ne Peetroo a tɔwɛ gywii mò ε, “O daabii, kɔso yere, mò fɔŋfɔŋ gye sese nee feye fo-ɔ dεε.”

²⁷ Bamø a lwee ləŋ-ɔ-rɔ-ɔ na o sa sɛŋsa Kooniliyus ase, nè oo ya to feye asesɛ bweetɔ a gyanjɛ mfeŋ. ²⁸ Ne oo tɔwɛ gywii bamø feye, “Mɔne fɔŋfɔŋ nyi feye ane Yudaa awuye a mbraa-ɔ moŋ sa kpa feye Yudaanyi na ɔkɔ ne o moŋ gye Yudaanyi nare bɛɛɛ o lwee mò ləŋ-nɔ. Amaa mbeyɔmɔ Wuribware a kaapo mo feye m ma lɛɛ teŋji-ro na m ma lɛɛ tɔwɛ feye ɔkɔ de iyisi na η kperi aneŋ se na mo aa mò ma nare. ²⁹ Amose se nè mɔne a suŋ tee mo-ɔ, nè moŋ kine, nè mo a ba-ɔ nee. To, mo i bise mɔne feye kɛmo se nè mɔne a tee mo.”

³⁰ Ne Kooniliyus ye, “To, moŋ de boyɛ ko. Ndɔɔ ŋke nna nee feye mo a yo a η ya kore kebwarekɔre mo ləŋ-nɔ mpase, nè mo a ŋu ɔnyare kɔ feye dee-ro-o na o yere mo akatɔ-rɔ o buŋ kaare toresesɛ. ³¹ Ne o ye, ‘Kooniliyus, Wuribware a nu fo kebwarekɔre, nè oo ŋu kədamenajse nè fo e waa atiripo-ɔ pɛɛɛ.’ ³² Ne o ye, ‘Mbeyɔmɔ suŋ ɔkɔ Yopaa manj-nɔ na o ya tee ɔnyare nè ba tee ε Simɔŋ Peetroo-o. O gye ɔfɔ o bo ɔnyare kɔ nè ba tee mò ε Simɔŋ Gbanjseba nè o te ɔpoo kɛɛ-ɔ aye!’ ³³ Amose nè mo a suŋ tee fo. Fo a ba-ɔ, aa waa mo kɔne bweetɔ. Mbeyɔmɔ ane pɛɛɛ a gyanjɛ ane nyajpe Wuribware akatɔ-rɔ ane ɛ kpa a ane nu kɛtɔ nè o ye fo tɔwɛ gywii ane-ɔ nee.”

Ketɔ nè Peetroo a tɔwɛ gywii Kooniliyus-ana-ɔ

34 Ne Peetroo a lee ɔ tɔwɛ kɛtɔ nɛ o de a ɔ tɔwɛ-ɔ. ɔ yɛ, "Mbeyɔmɔ feraa, Wuribware a kaapo mo feyɛ bo fo ndɔɔ, mo a waa bɔyɛ feyɛ mo a teñji asesɛ-rɔ-ɔ. Amaa Wuribware ase feraa, ɔkɔ moñ kwɛe, nɛ ɔ maa bu ɔkɔ ɔ kyɔŋ ɔkɔ. 35 Na Wuribware feraa, kasuro kɛmaa nɛ fo a lee kamɔ-rɔ-ɔ, nɛ fo ɛ tɛɛ fo i suŋ mò, nɛ fo ɛ waa kɛtɔ nɛ ɔ kpa-ɔ, ɔ kpa fo aseŋ. 36 Amo-ɔ pɛɛɛ gbaa Isireelii awuye nɛ Wuribware a taa mò aseŋ amo bo sa. Ne ɔɔ bɔrɔ Yeesuu Kristoo si tɔwɛ abwareseñ feyɛ Wuribware ɛ kpa a o yuri anɛ nkponɔ. Amaa kaseñtiñ feraa Yeesuu moñ gye anɛ Yudaa awuye wɔrɛ nyanjpe nɛe. ɔ gyɛ toŋ kɛmaa awuye nyanjpe nɛe. 37-38 Mɔ ɛ kɔɔrɛ a n gyi feyɛ moñ a nu aseŋ nɛ aa ba anɛ aye ɲke mfenɛ mɔ-rɔ-ɔ. San nɛ Yohanee Osuubɔrɔ-ɔ ɛ tɔwɛ abwareseñ feyɛ asesɛ nu bamɔ eyee, na bo lee bamɔ ɛbɔyɛ-rɔ, na ɔ bɔ bamɔ asuu-o, nɛ Wuribware a sa Yeesuu Nasaretenyi-o mò keyaaleñ na mò kufwiñe timaa-o. M bee mo ɛ kɔɔrɛ a n gyi feyɛ moñ a nu aneŋ nɛ Yeesuu a gye ɲkpɛɛ waa mò kusuŋ Galileya sweere se, nɛ oo muruwi anɛ sweere se pɛɛɛ-ɔ. Wuribware a gya mò kamɛɛ-ɔ se-ɔ, ɔɔ waa itimaa toŋ kɛmaa nɛ ɔɔ yɔ-ɔ, nɛ ɔɔ kya alɔpɔ na bamɔ nɛ ɔbɔnsam te bamɔ se-ɔ. 39 Ne anɛ pɛɛɛ a ɲu kɛtɔ kɛmaa nɛ ɔɔ waa Yudeya sweere pɛɛɛ se na Yerosalɛm maŋ-nɔ-ɔ. Ne baa ba ndangyii bo da mò bo mɛra kiyii kpare-abɛɛ-rɔ se mɔɔ. 40 Ne kemo kake sasepɔ-ɔ nɛ Wuribware a kyiñji mò lee lowi-ro, nɛ oo lee mò eyee ifuri. 41 Amaa n gye ɔkɛmaa ya ɲu mò. Anɛ nɛ anɛ gye bamɔ nɛ ɔɔ kya lee-o ya ɲu mò, anɛ nɛ anɛ a ɲu kɛtɔ kɛmaa nɛ Yeesuu a waa-ɔ, nɛ anɛ aa mò a gyi ateese, nɛ anɛ a nuu nta san nɛ oo kyiñji

lēe lowi-ro-o kamεε-rɔ. 42 Né oo tɔwε gywii anε feyε anε tɔwε mò aseŋ gywii asεsε bɔ kaapɔ bamɔ feyε mò nε Wuribware a lee feyε o waa bamɔ nε bɔ moŋ tεe wu-o na bamɔ nε baa wu-o pεεs εsεŋgyipɔ. 43 Né Wuribware a akyaaamεε-ɔ pεεs nε baa dεe kyεna-ɔ a tɔwε mò aseŋ feyε Wuribware e taa ɔkεmaa mɔ nε oo kɔɔrε mò gyi-o ebɔye a o bɔ ke mò. Wuribware e bɔrɔ Yeesuu si na o taa ɔkεmaa nε o kɔɔrε mò a o gyi-o ebɔye bɔ ke sεsε-ɔ.”

44 Na Peetroo saŋ o sa sεnsa, nε Wuribware a kufwiijε timaa-o a bɔ ywεe ɔkεmaa nε o bɔ mfeŋ o nu mò aseŋ-ɔ se. 45 Né eyεe a kpeŋ Yudaa awuye nε baa kɔɔrε Yeesuu gyi, nε bamɔ aa Peetroo pεεs a lēe Yopaa, nε bɔ yere mfeŋ-ɔ, bɔ lēe anεnε Wuribware a sa nε mò kufwiijε timaa-o a ywee bamɔ nε bɔ moŋ gye Yudaa awuye-o gbaa se-ɔ. 46 A lēe feyε baa nu bamɔ a sa esεnsa kɔ nε bamɔ aa asεsε-ɔ fɔŋfɔŋ gbaa maa nu ɛmo-rɔ-ɔ, na ba kyɔrɔ Wuribware a kεdabe-ɔ. 47 Né Peetroo yε, “Asεsε mɔ a nya Wuribware a kufwiijε timaa-o nεe feyε anε-ɔ dεe. Amose-ɔ ɔkɔ e taare a o kuŋ bamɔ feyε anε ma ba nkyu bɔ bɔ bamɔ asuu aaa?” 48 Amose se-ɔ nε oo sa nε baa bɔ bamɔ asuu Yeesuu Kristoo kεnyare-ɔ. Né bɔ yε Peetroo kyεna bamɔ asε ɳke ɳnyɔ kɔ.

11

*Peetroo kumuruwi-ro a kεtɔ nε oo bɔ tɔwε gywii
Yerɔsalεm asərεe awuye-o*

1 Né Yeesuu ayaa-rɔ ayerepo-ɔ na Yudeya sweere se a bamɔ nε baa kɔɔrε Yeesuu gyi-o pεεs a nu feyε bamɔ nε bɔ moŋ gye Yudaa awuye-o

gbaa a nu abwareseñ-ɔ, nɛ baa kɔɔrɛ amo gyi.
² Amose-ɔ saŋ nɛ Peetroo a yɔ Yerɔsalem maŋ-nɔ, nɛ bamɔ nɛ bo yere-ɔ feyε bo teñjɛ bamɔ nɛ bo moŋ gyε Yudaa awuye-o atwεetu-o pwεε na bamɔ aa bamɔ dεε taare nare na bo gyi abεε ase-ɔ a porɔ mò feyε, ³ “Fo a waa ɔfɔ ya sɔwε bamɔ nɛ bo moŋ teñjɛ atwεetu-o aye.”

⁴ Amose-ɔ nɛ Peetroo a tɔwε kɛtɔ nɛ kaa waa-ɔ pεεε kεgyase kεgyase gywii bamɔ. ⁵ ɔɔ tɔwε nee ε, “Saŋ nɛ m bo Yopaa maŋ-nɔ mo ɛ kɔrɛ kebwarekore-ɔ, nɛ mo a ɳu atɔ kɔ feyε dee-ro-o a lee soso a ba feyε bamɔ a kra waagya aŋu ana-rɔ, nɛ ba yɔwε-ɔ ba lee soso ba-rɔ-ɔ. Nɛ ɔɔ bo lee da mo akatɔ-rɔ. ⁶ Mo a deere waagya-ɔ-rɔ-ɔ, nɛ mo a ɳu mbo na awɔ na akeri na mbogyii. ⁷ Nɛ mo a nu bore kɔ a lee soso tɔwε gywii mo feyε, ‘Peetroo, kɔso yere na fo mɔɔ wɔ.’ ⁸ Amaa mo a beŋjaa mò nee feyε, ‘Mo nyaŋpε, ma gyi mmɔ daa, a lee feyε mo a koso-ɔ, moŋ tεε gyi kɛtɔ nɛ anɛ Yudaa awuye mbraa-ɔ ye a gyε iyisi nɛ ba kisi-ɔ.’ ⁹ Nɛ bore amo a bee tɔwε ε, ‘Ketɔ nɛ mbeyɔmɔ Wuribware yε ki bware kigyi-ɔ, fo-ɔ fo ma kisi kigyi.’ ¹⁰ Amɔ-ɔ a waa iluwi ɛsa, nɛ ɳkee amo pεεε a bee kiŋji yɔ soso. ¹¹ Mfεŋ nɛ abεε asa kɔ nɛ baa suŋ bamɔ lee Kayesareya maŋ-nɔ-ɔ a fo lɔŋ nɛ n te mò-rɔ-ɔ. ¹² Nɛ Wuribware a kufwiijε-o a tɔwε gywii mo feyε mo aa bamɔ a yɔ na m ma kine. Abεε asiye mɔ nɛ baa lee Yopaa maŋ-nɔ, nɛ baa kɔɔrɛ Yeesuu gyi-ɔ ya yaa mo Kayesareya mfεŋ, nɛ anɛ pεεε a lwee ɔnyare nɛ oo suŋ tee mo-ɔ a lɔŋ-ɔ-rɔ. ¹³ Nɛ ɔɔ tɔwε gywii anɛ anεŋ nɛ oo ɳu Wuribware kabɔɔ kɔ a bo yere mò lɔŋ-ɔ-rɔ-ɔ. Na

aneŋ nē Wuribware kabɔɔ amo a tɔwɛ gywii mò ε, ‘Sunj ɔkɔ Yopaa maŋ-nɔ bɔ kyoŋwɛ ɔnyare kɔ nē ba t̄eε mò ε Simaŋ Peetroo-o ase. ¹⁴ Mò-ɔ mɔ ɛ tɔwɛ aneŋ nē Wuribware ɛ morɔwɛ fo aa fo lɔŋ-nɔ awuye-o a o gywii fo.’ ¹⁵ Amo ɛ gyɛ feyɛ mo a lee mo ɛ tɔwɛ aseŋ mo i gywii bamɔ-ɔ, a moŋ kyee nē Wuribware a kufwiijɛ timaa-o a bɔ ywɛɛ bamɔ se feyɛ kegyenjkree-ɔ aneŋ nē ɔɔ ywɛɛ ane se-ɔ dɛɛ. ¹⁶ Nē mo a nyinji kɛtɔ nē ane nyanpe Yeesuu a tɔwɛ-ɔ se feyɛ, ‘Yohanee Osuubɔpo-ɔ de nkyu ɔ bɔ aseɛɛ asuu, amaa moŋ feraa Wuribware a kufwiijɛ timaa-o ɛ ywɛɛ moŋ se. Na Wuribware ba mò kufwiijɛ timaa amo bɔ gyee moŋ.’ ¹⁷ A bɔ-rɔ aneŋ feyɛ Wuribware a sa bamɔ nē bɔ moŋ gye Yudaa awuye-o mò kufwiijɛ timaa-o nē se feyɛ aneŋ nē ɔɔ sa ane nē ane a kɔɔrɛ ane nyanpe Yeesuu Kristoo gyi-o dɛɛ. Amose-ɔ nse ɛ gyɛ mo-ɔ mo nē mo ɛ taare a n tii Wuribware kusun kpa?’

¹⁸ Bamɔ a nu aseŋ mɔ pɛɛɛ-ɔ, nē baa yɔwɛ Peetroo keporɔ, nē baa kyɔrɔ Wuribware. Nē bɔ yɛ, “Amo feraa Wuribware a sa bamɔ nē bɔ moŋ gye Yudaa awuye-o gbaa kpa feyɛ bɔ nu bamɔ eyɛɛ, na bɔ lɛɛ bamɔ ɛbɔyɛ-ɔ, na bɔ nya ɲkpa na kukyure nē a moŋ de kɛɛ-ɔ.”

Asɔrɛɛ nē a bɔ Anteyɔkeya maŋ-nɔ-ɔ

¹⁹ Saŋ nē Yudaa awuye-o a mɔɔ Stifanɔ-o, bamɔ bɛɛkɔ-anə Yudaa awuye nē baa kɔɔrɛ Yeesuu gyi-o a brawɛ-ɔ, a lɛɛ feyɛ baa lɛɛ ba waa bamɔ awɔrefɔɔ bwɛɛtɔ. Bamɔ bɔkɔ a yɔ hareɛ Fonikiya sweɛɛ se na Kiprus kwii si na Anteyɔkeya maŋ-nɔ ba tɔwɛ aseŋ timaa-o ba gywii Yudaa awuye-o wɔrɛ. ²⁰ Amaa bamɔ bɔkɔ nē baa kɔwɛ

bamɔ Kiprus kwii si na Kireenee maŋ-nɔ-ɔ a yɔ Anteyɔkeya, nɛ baa tɔwɛ aseŋ timaa bɔ lɛe anɛ nyaŋpɛ Yeesuu kuŋu si gywii bamɔ nɛ bɔ moŋ gye Yudaa awuye-o. ²¹ Bamɔ a de anɛ nyaŋpɛ a keyaalenj-ɔ sɛ-ɔ, bamɔ nɛ bɔ moŋ gye Yudaa awuye-o bweetɔ a kɔɔrɛ aseŋ timaa-o gyi, nɛ baa gya Yeesuu a kɛbwarešun-ɔ si.

²² Nɛ asɔrɛe awuye nɛ bɔ bɔ Yerɔsalɛm maŋ-nɔ-ɔ a nu amo aseŋ-ɔ, nɛ baa suŋ Bar-Nabas bɔ kyoŋwɛ Anteyɔkeya mfeŋ. ²³⁻²⁴ Mò a fo, nɛ oo nyu aneŋ nɛ Wuribware a yure asesɛ-ɔ sɛ-ɔ, nɛ mò akatɔ a gyi. Mò a gyɛ sɛsɛ timaa, nɛ ɔ bɛɛ o de Wuribware a kufwiijɛ timaa-o bweetɔ, nɛ ɔɔ kɔɔrɛ Yeesuu gyi bweetɔ-ɔ sɛ-ɔ, nɛ ɔɔ waa asesɛ-ɔ wɔrɛ, nɛ ɔɔ yere bamɔ se kɔkɔrɛ feyɛ bɔ kya se gya anɛ nyaŋpɛ Yeesuu si kasen̄t̄in-no, na bɔ ma kiŋŋi kamɛɛ. Ḍsaŋ ɔ bɔ mfeŋ, nɛ asesɛ bweetɔ a bɔ kɔɔrɛ Yeesuu gyi, nɛ baa bɔ tii akɔɔregyipo nɛ bɔ kya bɔ mfeŋ-ɔ se.

²⁵ Nɛ Bar-Nabas a kya se yɔ Taasus maŋ-nɔ a ɔ ya buwi kpa Sɔɔl. ²⁶ Mò a ya kpa Sɔɔl nyu-o, nɛ ɔɔ yaa mò Anteyɔkeya. Abɛɛ anyɔ amo a gyi kasu mfeŋ, na bamɔ aa mfeŋ a asɔrɛe awuye-o e gyanŋɛ, nɛ baa kaapo asesɛ biribiri abwarešeŋ. Anteyɔkeya mfeŋ nɛ baa gyɛ ɲkpɛe tɛɛ bamɔ nɛ baa kɔɔrɛ Yeesuu gyi-o kenyare feyɛ Kristoo awuye.

²⁷ Amɔ saŋ amo Wuribware akyamɛɛ kɔ mɔ a lɛe Yerɔsalɛm yɔ Anteyɔkeya mfeŋ. ²⁸ Nɛ Wuribware a kufwiijɛ-o a sa nɛ bamɔ-rɔ ɔkɔ nɛ ba tɛɛ mò e Agabus-o a kɔsɔ yere, nɛ ɔɔ tɔwɛ feyɛ akon̄ dabɛ kɔ e kpa a a ba sweere pɛɛɛ se. (Nɛ aa ba kasen̄t̄in saŋ nɛ Roma awuye a owure dabɛ nɛ ba tɛɛ mò e Kilawudiyus-o a gyi kuwure-o.) ²⁹ Nɛ

Kristoo awuye nə bə te Anteyəkeya-ə a kra feyə bamə əkemaa ə kyoywə bamə bəekə-ana nə baa kərə Yeesuu gyi, nə bə bə Yudeya swēēre sə-ə kətə nə baa taare-ə. ³⁰ Kaseñtiñ mə, nə baa kpa atanne bə suŋ Bar-Nabas na Səol, nə baa taa yaa bə sa mfeñ a asoree abresə-ə.

12

Anej nə Owure Hərəd a tii Peetroo tiikpa, nə Wuribware a kərə mə ləe mə kəsaree-rə-ə

¹ Amə sañ mə Owure Hərəd* a ləe ə waa asoree awuye nə bə bə Yerōalem manj-nə-ə bokə borəkraa. ² Nə ə sa nə mə asoogyaa awuye a ba kəpañ bə mə Yohanee mə daa Yakubu. ³ Mə a ȳu feyə Yakubu kəmə-ə a waa Yudaa awuye kənə-ə, nə ə bəe kra Peetroo. ȳə waa amo ȳke nə Yudaa awuye ə waa kasu kanə ngyanjə kə nə ba gyi Bodobodoo-ne-yiisi-moŋ-te-ro-o. ⁴ Bamə a kra mə-ə, nə baa tii mə tiikpa, nə baa sa nə asoogyaa awuye ana anej ntui nna a deere mə se. Nə Owure Hərəd a waa mə mfəerə feyə ə sa a bə gyanjə gyi mə asen sañ nə kasu kanə ngyanjə kə nə ba gyi Wuribware-a-kyä-anə-yəwə a ateese-o a ləwə-ə. ⁵ Amose-ə nə baa tii mə. Amaa asoree awuye-o a yere kəbwarekore se kake kəmaa feyə Wuribware lee mə ləe owure-o kəsaree-rə. ⁶ Feyə nyajə nə Owure Hərəd yə ə gyanjə asesə na o gyi Peetroo asen-ə, kəmo ndəo kanye na Peetroo da asoogyaa awuye anyə mbonjtə-rə, na baa ȳure mə agbarabi anyə, na asoogyaa awuye kə mə yere kekyaj nə baa tii Peetroo kəmo-rə-ə kibunogyi-ro.

* **12:1** Mə ə gyə Hərəd Agripa gyenkpəesə-ə nee.

⁷ Mfɛŋ nɛ Wuribware kabɔɔ kɔ a bɔ yere Peetroo ase kékyaŋ nɛ o bɔ kɛmɔ-rɔ-ɔ. Amɔ a gyɛ kanye gbaa ooo, nɛ kékyaŋ-ɔ-rɔ a laŋjɛ-rɔ. Nɛ Wuribware kabɔɔ amɔ a lɛŋkpaj Peetroo kɛbaakpa, nɛ oo kyiŋji. Nɛ kabɔɔ-ɔ yɛ, “Waa mɛnaŋ koso!” Puri amɔ-rɔ nɛ agbarabi nɛ baa bɔ da mɔ asaree-ɔ a saŋŋe lɛ̄ da. ⁸ Nɛ Wuribware kabɔɔ-ɔ yɛ, “Kere se na fɔ waa-rɔ fɔ asebɛta na fɔ buŋ fɔ waagya.” Nɛ Peetroo a waa anɛŋ. ⁹ Nɛ Peetroo a gya mɔ se lɛ̄ kékyaŋ-ɔ-rɔ, na o moŋ nyi kɛtɔ nɛ Wuribware kabɔɔ-ɔ e waa-ɔ, a lɛ̄ feyɛ aa waa mɔ feyɛ mɔ a ku dee-o nee. ¹⁰ Nɛ baa kyoŋ asoogyaa awuye katuŋ gyenkpɛesɛ-ɔ na kanyɔsɛpɔ-ɔ se. Nɛ ɲkee lalalowɛ-ɔ, nɛ baa bɔ fɔ pone dabɛ nɛ baa ba kɛgyerɛtɔ bɔ waa, nɛ o tii kabɔrɛ nɛ ka lwee maŋ-nɔ-ɔ. Mfɛŋ nɛ pone amɔ fɔnfɔŋ a buŋji, nɛ baa kyoŋ lɛ̄, nɛ baa borɔ kabɔrɛ kɔ, nɛ puri-ro mfɛŋ Wuribware kabɔɔ amɔ a ɲaa yɔwɛ Peetroo.

¹¹ Ɲkee feraa, nɛ Peetroo a pini kɛtɔ nɛ kaa waa-ɔ, nɛ o yɛ, “Mbeŋɔmɔ feraa, mɔ a ɲu feyɛ a gyɛ kasentin. Wuribware ya suŋ mɔ kabɔɔ-ɔ feyɛ o bɔ lee mo lɛ̄ Owure Herd kesaree-ɔ, na o lee mo lɛ̄ kɛtɔ kɛmaa nɛ Yudaa awuye e kpa feyɛ kɔ waa mo-ɔ-rɔ.”

¹² Mɔ fɔnfɔŋ a ɲu anɛŋ nɛ a du bɔ sa mɔ-ɔ se-ɔ, nɛ o yɔ Yohanee Maak mɔ nyi Mariya aye, na asɛsɛ bweetɔ a gyanjɛ mfɛŋ kanye amɔ ba kɔrɛ kebwarekɔrɛ ba sa Peetroo. ¹³ Nɛ Peetroo a da lɔŋ a kano a pone-ɔ se, nɛ bamɔ kabre kɔ nɛ ba tee mɔ e Rosa-o a lɛ̄ ya kɛ̄. ¹⁴ Nɛ oo pini Peetroo bore, nɛ mɔ akatɔ a gyi bweetɔ haree-ɔ taŋ se a o buŋji pone-ɔ sa Peetroo, nɛ oo kiŋji lweero ya tɔwɛ gywii bamɔ feyɛ Peetroo yere kawu. ¹⁵ Nɛ

baa tɔwɛ gywii mò feyɛ, “Fo ɛ lɔ eboŋ nɛe eee?” Né oo yere-rɔ feyɛ, “A gyɛ kasentin.” Amose-ɔ nɛ baa bɛnjaa mò feyɛ, “Wuribware a kabɔɔ nɛ Peetroo de, nɛ ka kuŋ mò-ɔ nɛe.” ¹⁶ Saŋ mɔ pɛee na Peetroo saŋ o da pone-ɔ se. Né ɲkee feraa baa bɔ buŋji, nɛ bamɔ a ɲu mò-ɔ, nɛ aa kpen bamɔ eyɛe. ¹⁷ Né oo ya mò kɛsaree bɔ tɔwɛ gywii bamɔ feyɛ bɔ laatɔ, nɛ oo tɔwɛ aneŋ nɛ Wuribware a lee mò lɛe tiikpa-ɔ pɛee gywii bamɔ. Né o ye, “Mon' ya tɔwɛ amo gywii Yakubu na Kristoo awuye nɛ baa saŋ-ɔ pɛee.” Né oo lɛe bamɔ ase mfenj bee yɔ tonj ko.

¹⁸ Kayɛ a ke-o, nɛ aseŋ a to asoogyaa awuye ne ba deerɛ tiikpa-ɔ se-ɔ. Nteto ya waa Peetroo? ¹⁹ Né Owure Hærð yɛ bɔ buwi kpa mò. Amaa baa kpa mò kpone. Amose se-ɔ ne oo bise asoogyaa awuye-o amo aseŋ, nɛ oo sa kanɔ feyɛ bɔ mɔa bamɔ.

Amo kamɛɛ-rɔ nɛ owure-o a lee Yudeya sweere se ya kyɛna Kayesareya maŋ-nɔ kafwɛe.

Aneŋ nɛ Hærð a wu-o

²⁰ Né Owure Hærð duŋ a fwii Tiro na Sidəŋ emaj awuye si. Amose-ɔ nɛ baa kpawɛ abee yɔ a bɔ ya ɲu mò, bɔ lee feyɛ bamɔ ateese gyise pɛee a lee owure a sweere-ɔ se nɛe. Pwɛɛ nɛ baa yɔ-ɔ, baa tɔwɛ gywii ɔnyare nɛ o deerɛ owure a lɔŋ-ɔ-rɔ a ayaafɔrɛ-ɔ se nɛ ba tɛe mò ε Balasitus-o nɛe, nɛ oo sure si feyɛ o kya bamɔ-rɔ. Né baa yɔ owure-o ase ya tɔwɛ gywii mò feyɛ o sa a mò duŋ yuri.

²¹ Né owure-o a sa kake, nɛ oo tɛe aseɛɛ-ɔ pɛee baa mò akatɔ-rɔ. Né oo buŋ mò awureto, nɛ oo kyɛna mò kawuregya se, nɛ oo sa seŋsa gywii aseɛɛ-ɔ. ²² Né aseɛɛ-ɔ a kyɔrɔ mò seŋsa sase fɛɛ-rɔ feyɛ, “N

gye sesε e gye ne o sa seŋsa-o, kisi ko nee.” 23 Ne Wuribware kaboo kɔ a ba kame-ro kɔlɔ bɔ da mɔ, ne asoŋsəo a gyi mɔ ekyorowé, ne oo wu, a lee feyε o moŋ kyoro Wuribware feyε mɔ a sa mɔ kuwure na kedadbe.

24 Sanj amo aseſe bweetɔ maa se ba nu abwareſen, na ba kɔrɛ ba gyi. 25 Ne Bar-Nabas na Səoł a lɔwε kɛtɔ ne baa yɔ kɛmo se-o, ne baa taa Yohanee Maak, ne bamɔ aa mɔ a kiŋni yɔ Anteyəkεya maŋ-nɔ.

13

Aneŋ ne baa lee Bar-Nabas na Səoł suŋ-o

1 Sanj amo Anteyəkεya asareę awuye-o bokɔ gye Wuribware akyamεε na abwareſen akaapopo. Bamɔ anyare e gye Bar-Nabas, na Simeyoŋ (ne ba tɛe ε Ogyigyi-o) na Lukiyus (ne oo lee Kireenee maŋ-nɔ-o) na Manayen (ne baa bera mɔ aa Owure Herəd-o) na Səoł. 2 Sanj ko, ne ba suŋ Wuribware na ba kra akon, ne Wuribware a kufwiijə timaa-o a tɔwε gywii bamɔ feyε, “Mon' lee Bar-Nabas na Səoł sa mo, na bo ya sun mo kusun ne mo a tee bamɔ kɛmo se-o.” 3 Ne baa meraa se ba kra akon na ba kɔrɛ kɛbwarəkɔrɛ, ne baa ba asareę bɔ dəŋŋə bamɔ aŋu si yure bamɔ, ne baa sun bamɔ bɔ kyɔŋwε.

Aneŋ ne Səoł ayɔ mɔ kpa gyenjkpeesε-o na o ya tɔwε abwareſen-o

4 Ne Wuribware a kufwiijə timaa-o a kaapo Bar-Nabas na Səoł, ne baa yɔ Silukiya maŋ-nɔ, ne baa bɔrɔ nkyu si yɔ Kiprus kwii si.* 5 Bamɔ a fo

* 13:4 Deere ifotoo ne e bɔ Abwareſen wɔrɛ-o kɛɛ-o.

Salamis maŋ-nɔ-ɔ, nɛ baa tɔwɛ abwareſen Yudaa awuye nɛ bɔ bɔ mfɛŋ a kɛbwarekɔrɛ akyan-ɔ-rɔ gywii aſeſe. Amɔ Yohanee Maak gbaa tii bamɔ sɛ ɔ kya bamɔ-rɔ. ⁶ Nɛ baa ya fɔ harē mfeŋ nɛ baa tɛe ε Pafos maŋ-nɔ-ɔ. Nɛ baa tɔ kisiben wuye kɔ ne ba tɛe mɔ ε Bar-Yeesuu-o mfɛŋ. Griiki ſeŋsa-rɔ mɔ kenyare e gye Ilimas. Ḍ gye Yudaanyi nɛe, nɛ ɔ yε mɔ feraa gye Wuribware kyaamee nɛe. ⁷ Kisiben wuye amo mɔ nyare e gye kwii amo sɛ gominaa nɛ ɔɔ yere Roma owure dabɛ-ɔ ayaa-rɔ, nɛ ba tɛe mɔ ε Seregiyus Pɔɔl. Nɛ gominaa-o de kanyiasen, nɛ ɔɔ tɛe Bar-Nabas na Sɔɔl bo lee feyɛ ɔ kpa a o nu abwareſen. ⁸ Amaa kisiben wuye-o moŋ sure si sa bamɔ, a lee feyɛ ɔ maa kpa feyɛ gominaa-o kɔrɛ abwareſen-ɔ gyi. ⁹ Nɛ Sɔɔl (nɛ mbeyɔmɔ ba tɛe mɔ ε Pɔɔl-ɔ) a deere kisiben wuye amo, na Wuribware a kufwiijɛ timaa-o keyaaleŋ bɔ mɔ aſe. ¹⁰ Nɛ ɔ yε, “Fɔ, Obonsam mɔ gyi! Fɔ feraa, kɛtɔ kɛmaa nɛ ki bware-o gyɛ fo doŋ nɛe. Fɔ e pɛnna aſeſe nɛe saŋ kɛmaa, nɛ ŋkee fɔ i kyurowi Wuribware a kasentin-ɔ fo i kii kayeba saŋ kɛmaa! ¹¹ Wuribware i gyiiri fɔ kɛſebɔ. Fɔ akatɔ i bwee na fɔ ma lee ɲu atɔ bɔ fɔ saŋ kɔ pwɛ.” Puri-ro mfɛŋ nɛ aa waa Ilimas feyɛ kibugyii a da mɔ akatɔ ſe-ɔ, nɛ mɔ akatɔ a bwee. Nɛ ɔɔ lee teyi asareɛ o buwi ɔ kpa əko nɛ ɔ kra mɔ kɛſareɛ-ɔ na ɔ kaapo mɔ kpa-ɔ. ¹² Gominaa amo a ɲu kɛtɔ nɛ kaa waa-ɔ, nɛ ɔɔ kɔrɛ anɛ nyanpɛ Yeesuu gyi, bɔ lee feyɛ Pɔɔl a abwareſen kɛkaapo-ɔ a tɔɔraa mɔ kakponɔ-rɔ.

Pɔɔl kɔyɔ Anteyɔkeya nɛ a bɔ Pisidiya sweere ſe-ɔ

13 Né Pɔɔl mò aa mò anarɛbɛɛpo a bɔrɔ ɔpoo se lèp Pafos yɔ Peεga manj ne o bo Pamfiliya sweerɛ se-ɔ-rɔ. Mfeŋ ne Yohanee Maak a yɔwɛ bamɔ kinji yɔ Yerɔalem manj-nɔ. **14** Né baa kya se lèp Peεga mfeŋ ya fo Anteyɔkεya ne o bo Pisidiya sweerɛ se-ɔ. Kukyure kake a fo-ɔ, nè baa yɔ Yudaa awuye ne bo bo mfeŋ a kebwarekorekyan-ɔ-rɔ ya kyena. **15** Feyɛ aneŋ nè bo kyɔ ba waa-ɔ, nè bamɔ nè bo gyɛ kebwaresuŋ-o agyɛŋkpɛɛpo-ɔ a kare abwareseŋ-ɔ. Mosis a mbraa a wɔrɛ-ɔ-rɔ nè baa gyɛ nkρɛɛ kare, nè baa kare akyaamɛɛ-ɔ ɔkɔ a wɔrɛ-ɔ-rɔ bo gya se. Saŋ nè baa kare lowɛ-ɔ, nè kebwarekorekyan abrɛseŋ-ɔ a sa nè baa tɔwɛ gywii Pɔɔl-ana feyɛ, “Anɛ kɔsɔbɛɛ-ana, mɔnɛ i de Wuribware aseŋ kɔ nè a kaapo ane atɔ-ɔ, ane ɛ kpa feyɛ mɔn' tɔwɛ gywii aseɛɛ mɔ pɛɛɛ na bo nu.”

16 Né Pɔɔl a kɔsɔ yɛrɛ, nè oo ya aseɛɛ-ɔ kɛsareɛ feyɛ bamɔ ɔkɛmaa laatɔ, nè oo mɛraa mò seŋsa se feyɛ, “Mɔ bɛɛkɔ-ana Isireelii awuye na ɔkɛmaa ne o mɔŋ gyɛ Isireeliinyi, nè o bo mfeɛ, nè o suŋ Wuribware-ɔ, nu mɔ ase! **17** Wuribware nè Isireelii awuye i suŋ-o a lèp ane nana-ana, nè oo sa nè baa waa kɔkyɔ saŋ nè bo gyɛ anya, nè bo bo Igyipiti sweere se-ɔ. Né Wuribware a ba mò kɛyaalɛŋ bo lee bamɔ lèp Igyipiti awuye a asareɛ-ɔ-rɔ. **18** Né oo gyɛ bamɔ kegyɛŋkpɛɛ kimukee-ro nsu aduna, na oo nyite bamɔ atɔ waase. **19** Né oo gyɛ bamɔ kegyɛŋkpɛɛ yaa Kanaŋ sweere se, nè oo kpuri nsuro nsunoo aseɛɛ nè bo te mfeŋ-ɔ, nè oo taa bamɔ sweere bo kii ane adɛdaapo-ɔ lee. **20** Nsu alafa ana na adunuu nè oo bo waa amo-ɔ pɛɛɛ lèp saŋ nè baa gyɛ nkρɛɛ yɔ Igyipiti sweere se-ɔ.

Amo-ɔ kamεε-rɔ-ɔ, saŋ kεmaa nε aseŋ e to bamo, bεεε adɔŋ i tii bamɔ-ɔ, amo Wuribware a lee bamɔ nε ba waa agyεŋkρεερο-ɔ na bɔ lee bamɔ lεe aseŋ amo-rɔ anεŋ-aaa bɔ fɔ mɔ kyaamεε Samuwel a mbεe-ɔ se. ²¹ Saŋ nε bɔ yε baa kpa owure-o, nε Wuribware a lee ɔnyare kɔ nε ba tεe ε Kis mɔ gyi Sɔɔl lεe Benyamin a kasuro-o-ro feyε o kii bamɔ owure.* Mɔ a gyi kuwure nsu aduna-ɔ kamεε, ²² nε Wuribware a lee Sɔɔl lεe kuwure-o si, nε ɔɔ taa Deefid bɔ kyεna se. Mfaanεε nε Wuribware a tɔwε Deefid aseŋ, ‘Mɔ a ɔnu feyε Yεsεe mɔ gyi Deefid e gye sεsε nε ɔ pre mɔ-ɔ, a lεe feyε ɔ waa kεtɔ kεmaa nε mɔ e kpa feyε ɔ waa-ɔ.’* ²³ Deefid a kεnana-ɔ-rɔ nε Wuribware a lee ɔnyare kɔ feyε o kii Isireelii ɔmɔrɔwεpɔ, feyε anεŋ nε ɔɔ kɔ tɔwε bɔ bεya feyε ɔ waa a ɔ sa bamɔ-ɔ. ɔmɔrɔwεpɔ amo e gye Yeesuu. ²⁴ Pwεε nε Yeesuu a lεe mɔ kusuŋ-o kaase, Yohanee Osuubɔpɔ-ɔ a tɔwε abwareseŋ gy-wii Isireelii awuye pεεε feyε bɔ nu bamɔ eyεe na bɔ kiŋji lεe bamɔ ebɔye-ɔ na bɔ bɔ asuu. ²⁵ Na saŋ nε Yohanee Osuubɔpɔ-ɔ e kpa a ɔ lɔwε mɔ kusuŋ-o, nε ɔɔ tɔwε gywii aseŋ-ɔ feyε, ‘Mɔne ya fa feyε mɔ-ɔ mɔ e gye ɔmɔrɔwεpɔ nε Wuribware yε o suŋ a ɔ bɔ kyoŋwe mone-ɔ, mone e fo kpa. N gye mɔ e gye ɔnyare amo. Amaa mon' nu feyε ɔ bɔ kamεε ɔ ba na moŋ fɔ feyε m buŋjε lee mɔ asebεta na m fwεe mɔ ayaasε se gbaa!’

²⁶ Mɔ kosobεε-ana Isireelii awuye, Abraham ananagyι, na mone nε mone moŋ gye Isireelii awuye-o pεεε, nε mone i suŋ Wuribware-ɔ, anε nε Wuribware a suŋ bɔ tɔwε ɔmɔrɔwεpɔ-ɔ kuŋsi

* 13:21 1 Samuwel 9-10.

* 13:22 1 Samuwel 13.14.

aseŋ gywii! ²⁷ Bo lęe feyε aseŋ nę bo bo Yerøalem maŋ-nɔ-ɔ na bamɔ agyeŋkreeɛrɔ-ɔ moŋ pini feyε Yeesuu amo e gye ɔmorɔwɛpɔ mɔ. Nę bo bęe bo moŋ nu Wuribware akyamε a aseŋ nę ba kare amo kukyure kake kemaa bamɔ kębwarekɔrɛ akyanɔ-ɔ feyε ba waa Yeesuu bɔrɔkraa na bo mɔɔ mđ-ɔ kaasę. Nę bamɔ mɔ baa bu Yeesuu kɛpɔ, nę baa mɔɔ mđ, na bo moŋ nyi feyε bamɔ a waa aneŋ-ɔ, baa sa nę Wuribware a akyamε a aseŋ ne baa tɔwε bo lee Yeesuu kuŋu si-o a waa kasen̄tiŋ nęe. ²⁸ Haree gbaa bamɔ a moŋ nya ketɔ nę ba yere se a bo bo da mđ bo mera kiyii kpare-abeɛ-ɔ sę mɔɔ-ɔ, baa tɔwε gywii Pilat nę e gye gominaa saŋ amo-ɔ feyε o sa bamɔ kpa a bo mɔɔ mđ. ²⁹ Bamɔ a waa mđ ketɔ kemaa nę abwaresen̄ wɔrε-ɔ yε ba waa mđ-ɔ lɔwε-ɔ, nę baa lee mđ lęe kiyii kpare-abeɛ-ɔ-ɔ sę, nę baa pure mđ kegyeranta-ɔ. ³⁰ Amaa Wuribware a kyiŋji mđ lęe lowi-ɔ. ³¹ Nę oo lee mđ eyee, nę oɔ ijaa, nę oɔ bee lee mđ eyee ŋke bweetɔ bo kaapo bamɔ nę bamɔ aa mđ a lęe Galileya sweere sę yɔ Yerøalem maŋ-nɔ-ɔ. Bamɔ e gye nę mbeyɔmɔ ba tɔwε mđ awaase na aseŋ ba gywii ane Isireelii awuye nę bo saŋ bo bo bamɔ aye-ɔ.

³²⁻³³ Anę mɔ ane a ba mfee nęe feyε anę bo tɔwε aseŋ timaa-o gywii mone. Ketɔ nę Wuribware a tɔwε gywii anę adedaapɔ feyε o waa-ɔ, nę oɔ waa sa anę ne anę gye bamɔ ananagy-i-o. Aseŋ timaa mɔ e gye feyε oo kyiŋji Yeesuu lęe lowi-ɔ, feyε aneŋ nę baa kyoree waa abwaresen̄ wɔrε-ɔ-ɔ Deefid a kilij nyɔsepɔ-ɔ-ɔ,

‘Ndɔɔ mɔ a lee fo bo kaapo kaye feyε mɔ gyi e gye

fɔ,
nɛ mo-ɔ, fɔ sɛ ɛ gyɛ mo.*

³⁴ Nɛ Wuribware a kaapo kɛtɔ kɛmaa-rɔ feyɛ o
kyiŋni mò a ɔ lɛe lowi-ro, na ɔ ma lɛe sa a o wu
na o gyo kegyeranta-rɔ sanj nɛ ɔɔ tɔwɛ bɔ borɔ mò
kyaamɛɛ kɔ sɛ waa abwareseŋ wɔrɛ-ɔ-rɔ feyɛ,

‘Mo, Wuribware, e sa mone nyure kpeyaa
nɛ m maa lowɛ-ɔ, nɛ mo a tɔwɛ bɔ bɛya feyɛ
n de bɔ sa monɛ ɔdɛdaapo Owure Deefid-o.*

³⁵ Feyɛ aneŋ nɛ a bɛɛ a bɔ Deefid a ilinj-o-ro tɔŋ kɔ
ɛ,

‘Mo a gyɛ fɔ keyaafɔrɛ timaa-o si-o,
fɔ ma sa a mo kayowarɛ gyo kegyeranta-rɔ.*

³⁶ Deefid a mbɛɛ-ɔ se, ɔɔ waa kɛtɔ ne Wuribware
ɛ kpa-ɔ neɛ, nɛ nyee ɔɔ bɔ wu, nɛ baa pure mò
adɛdaapo-ɔ ase, nɛ oo gyo kegyeranta-rɔ. ³⁷ Amaa
amo-ɔ mon waa Yeesuu nɛ Wuribware a kyiŋni
mò lɛe lowi-ro-o.

³⁸⁻³⁹ Mo kɔsobɛɛ-ana, mo ɛ kpa feyɛ monɛ
ɔkɛmaa nyu feyɛ kɛtɔ ne Wuribware ɛ kaapo-ɔ ɛ gyɛ
feyɛ Yeesuu mɔ se dɛɛ nɛ ɔ borɔ a ɔ bɔ taa asɛsɛ
ɛbɔye bɔ ke bamɔ. Mbraa ne Wuribware a borɔ
Mosis si taa sa ane-ɔ maa taare a n lee ane eyee
lɛe ɛbɔye-rɔ, bɛɛɛ n sa a ane nykponɔ fwiri. Amaa
mbeyɔmɔ, bɔ lɛe kɛtɔ ne Yeesuu mɔ a waa-ɔ se-ɔ,
ɔkɛmaa nɛ ɔ kɔɔrɛ mò a o gyi-o, Wuribware ɛ taa

* ^{13:32-33} Kiliŋ 2.7. * ^{13:34} Isaya 55.3 (LXX). * ^{13:35} Kiliŋ
16.10.

mò ebɔye pεεε a o bo ke mò, na o tεe mò feyε sεsε timaa.

⁴⁰ Amosé-ɔ mɔn' sa se, na kεtɔ nε Wuribware a akyaaamεε nε baa dεε kyεna-ɔ a tɔwε-ɔ maa nya ba mone se. ⁴¹ Bo yε Wuribware a tɔwε feyε,

'Mone nε mone e mɔsε mo mbεyɔmɔ-ɔ,
mɔn' ḥu atɔ nε a kpej mone eyee-ɔ, na mɔn'
wu.
Bo lee feyε kεtɔ nε mo e waa ndɔɔ-ɔ
gyε kεtɔ nε mone maa kɔɔre a mɔn' gyi-o,
haree oko ya kaapo mone-rɔ gbaa.*"

Nε Pɔɔl a sa seŋsa-ɔ bo gyε kεe.

⁴² Amo sanj nε Pɔɔl na Bar-Nabas e lee kebwarekorekyan-ɔ-rɔ-ɔ, asesε-ɔ a tɔwε gywii bamø nε feyε kukuure kake nε ka ba-ɔ, bo bee bo tɔwε kεtɔ nε baa tɔwε-ɔ aseŋ bee gywii bamø.

⁴³ Aseŋ amo a lee ngyanjε-ɔ-rɔ-ɔ kamεε-rɔ, nε Yudaa awuye bwεetɔ na bamø nε bo mɔn gyε Yudaa awuye, nε mbεyɔmø ba suŋ Wuribware-ɔ, bwεetɔ a yø bo naa bo gya Pɔɔl na Bar-Nabas se. Nε Pɔɔl na Bar-Nabas a tɔwε gywii bamø feyε bo kya se gya Wuribware se na bo ma kine nyure nε Wuribware a sa bamø-ɔ.

⁴⁴ Kukyure kake nε kaa gya se-ɔ, asesε kafwee ko ya sanj, weetee maŋ-ɔ-rɔ asesε pεεε a yø kebwarekorekyan-ɔ-rɔ-ɔ ya nu abwareseŋ. ⁴⁵ Yudaa awuye-o a nju feyε asesε bwεetɔ bwεetɔ a ba bamø kebwarekorekyan-ɔ-rɔ-ɔ, nε aa waa bamø gya bwεetɔ, nε aa sa nε bo mɔn sure kεtɔ nε Pɔɔl e tɔwε-ɔ se, nε baa saare mò, nε bo yε o ba ayeba

* **13:41** Habakok 1.5 (LXX).

nee. ⁴⁶ Amaa ɳkee gbaa nē Pɔɔl na Bar-Nabas a nya ɳkponɔ ba tɔwɛ abwareṣen-ɔ nee. Nē Pɔɔl ye, “Weetee a tiri fεyε mɔnε Yudaa awuye nē ane a gye ɳkpees tɔwɛ abwareṣen-ɔ gywii. Amaa mɔnε a tεe kine aseŋ mɔ-ɔ fεraa, mɔnε fɔŋfɔŋ a kaapo nee fεyε mɔnε mɔŋ fɔ fεyε mɔnε a nya ɳkpa na kukyure nē a mɔŋ de kεe-ɔ. Amose-ɔ ane e yɔwε mɔnε na ane yɔ nde sε awuye-o ase. ⁴⁷ Bo lee fεyε kεtɔ nē Wuribware a tɔwɛ waa abwareṣen wɔrε-ɔ-rɔ fεyε ane waa-ɔ nee-ɔ ye,

‘Mo e sa a fɔ laŋŋε-rɔ fεyε fetiri bo sa nde sε awuye,
na fɔ nya morɔwε bamɔ.’* ”

⁴⁸ Amɔ fεraa, bamɔ nē bo mɔŋ gye Yudaa awuye-o a nu aneŋ-ɔ, nē baa kyɔrɔ kεtɔ nē Wuribware a tɔwε-ɔ. Nē bamɔ nē Wuribware a kyɔ lee fεyε bo nya ɳkpa na kukyure nē a mɔŋ de kεe-ɔ a kii Yeesuu akɔɔrεgyipɔ.

⁴⁹ Nē Yeesuu aseŋ a saŋŋε-rɔ swεere amo pεeε se. ⁵⁰ Nē Yudaa awuye-o a sa nē akyεe abrεsε nē ba suŋ Wuribware-ɔ na maŋ-ɔ abrεsε iduŋ a fwii Pɔɔl na Bar-Nabas se, nē baa lee ba tɔɔraa bamɔ, nē baa gya bamɔ lee swεere amo se. ⁵¹ Saŋ nē Pɔɔl na Bar-Nabas e lee maŋ amo-rɔ-ɔ, nē baa kponkpaj bamɔ asebεta-rɔ eṣe bo sii mfεŋ bo kaapo fεyε baa yɔwε maŋ amo-rɔ aseſe aseŋ sa bamɔ. Nē baa kyɔŋ yɔ Ikoniyum maŋ-nɔ. ⁵² Amaa bamɔ nē baa kɔɔrε Yeesuu gyi, nē bo bo Anteyɔkeya-ɔ fεraa akatɔ a gyi aseŋ timaa-o si, nē Wuribware a kufwiijε timaa-o a kyεna bamɔ ɳkponɔ-rɔ.

* ^{13:47} Isaya 49.6.

14

Keto nə Pəəl na Bar-Nabas a waa Ikoniyum-o

¹ Aneŋ dəe ya waa Ikoniyum maŋ-nə. Pəəl na Bar-Nabas a yə Yudaa awuye kebwarekorekyan-ɔ-rə mfeŋ ya təwə abwaresen. Bo lee aneŋ nə baa sa seŋsa-ɔ se-ɔ, nə Yudaa awuye na bamə nə bo moŋ gyə Yudaa awuye-o bweetə a kii Yeesuu akɔɔregyipo. ² Amaa Yudaa awuye nə bo moŋ kəɔre aseŋ timaa-o gyi-o a sa nə maŋ awuye amo a kisi bamə nə baa kii Yeesuu akɔɔregyipo-ɔ. ³ Amaa haree amo-ɔ pεee ooo, Pəəl na Bar-Nabas a kyəna mfeŋ kyee, nə baa waa ɳkronə ba təwə ane nyanyə Yeesuu aseŋ. Nə ane nyanyə a sa bamə eleeŋ nə baa bo waa akpenjeyetə bo kaapo feyə aneŋ nə baa təwə ε Yeesuu ɛ kpa feyə ɔ morəwə asesə-ɔ gyə kasəntiŋ. ⁴ Nə maŋ-ɔ a ke-ro. Boŋko gya Yudaa awuye nə bo moŋ kəɔre Yeesuu gyi-o si, nə boŋko mə gya Pəəl na Bar-Nabas se. ⁵ Nə bamə nə bo moŋ gyə Yudaa awuye-o boŋko na Yudaa awuye-o boŋko na bamə agyenjkrepəo a waa bamə mfeere feyə bo waa Pəəl na Bar-Nabas borəkraa, na bo tweə bamə abu. ⁶ Pəəl na Bar-Nabas a nu amo aseŋ-ɔ, nə baa sere lee mfeŋ yə Lisitra na Derebəe emaj nə ɛ bo Likoniya swēere se-ɔ na emaj nə i muruwaa mfeŋ-ɔ se. ⁷ Nə baa təwə aseŋ timaa-o mfeŋ pεee.

Keto nə Pəəl na Bar-Nabas a waa Lisitra na Derebəe-ɔ

⁸ San amo, ɔnyare kə mə bo Lisitra mfeŋ, nə baa kowə mə kegyabəo. Amose-ɔ ɔ moŋ narə mə ayaa se ɳke ɳko se. ⁹ Nə oo kyəna swēere mfeŋ nu aseŋ nə Pəəl a təwə-ɔ pεee. Nə Pəəl a ɳu feyə oo

kɔɔrɛ aseŋ-ɔ gyi, nɛ ɔ kɔɔrɛ o gyi feyε Wuribware ɛ taare ɛ a ɔ kya mò. Amose-ɔ nɛ ɔɔ dɛerɛ k̄egyabɔɔ-ɔ akatɔ-rɔ diŋŋ. ¹⁰ Nɛ ɔɔ tɔwɛ keŋken feyε, “Koso yere fɔ ayaa se.” Mfɛŋ nɛ k̄egyabɔɔ amo a kɔso fuwi ywee, nɛ ɔɔ nare mò ayaa se ɔ kaa.

¹¹ Amo feraa asɛsɛ bweetɔ a ɲu kɛtɔ nɛ Pɔɔl a waa-ɔ, nɛ baa lɛe ba fɛɛ-rɔ bamɔ Likoniya sɛnsa-rɔ feyε, “Ane ikisi-o a buruwi asɛsɛ ba anɛ ase!” ¹² Nɛ bɔ yε Bar-Nabas ɛ gyɛ kisi brɛsɛ nɛ ba tee kɛmo ɛ Siyus, nɛ bɔ yε Pɔɔl mɔ ɛ gyɛ bamɔ kisi ne ba tee kɛmo ɛ Hɛemes, Siyus kyaameɛ, bɔ lee feyε mò ɛ gyɛ aseŋ-ɔ ɔtɔwɛpɔ ɔbresɛ. ¹³ Nɛ Siyus okisipo nɛ mò kisi kɛkyan yere maŋ-ɔ nlanjbeɛ-ɔ a ya kpa mò akpeñnyare na aferaagy i nɛ a de atotoo damenajse-ɔ baa maŋ-ɔ kibunogyi-ro feyε mò aa mò asɛsɛ ɛ kpa a bɔ ba a bɔ ləŋŋɔ Pɔɔl na Bar-Nabas nɛe feyε bamɔ ikisi-o. ¹⁴ Bar-Nabas na Pɔɔl a nu kɛtɔ nɛ asɛsɛ amo ɛ kpa a bɔ waa-ɔ, nɛ baa kyanje bamɔ atɔ buŋse-rɔ bɔ kaapo feyε bɔ maa kpa kɛtɔ nɛ asɛsɛ ɛ kpa a bɔ waa-ɔ, nɛ baa ɲwεenaaŋ ya yere asɛsɛ-ɔ nseña ba fɛɛ-rɔ feyε, ¹⁵ “Ntɛtɔ nɛe nɛ mone ɛ waa anɛ? Ane moŋ gyɛ ikisi nɛe. Ane gbaa anɛ gyɛ asɛsɛ nɛe feyε mone-ɔ dɛe. Ane a ba mfɛɛ nɛe feyε anɛ bɔ tɔwɛ aseŋ timaa bɔ lɛe Wuribware kuŋu si gywii mone. Bɔ lɛe feyε Wuribware mò wɔrɛ dooo i de ɲkpa-ɔ. Mò ya tweɛ soso na kaase na ɔpoo na kɛtɔ kemaa ne ke bɔ emo-rɔ. Nɛ ikisi feraa moŋ gyɛ seye, e maa taare a ɛ kya mone-ɔ. Nɛ mbeyɔmɔ Wuribware ye mon' yɔwɛ mone ikisi mɔ kusuŋ, na mon' suŋ mò wɔrɛ kpeŋ. ¹⁶ Dɛdaa-ɔ, Wuribware a yɔwɛ asɛsɛ pɛee nɛ baa bɔrɔ ɛkpa kemaa nɛ ba kpa-ɔ se. ¹⁷ Amaa saŋ kemaa mɔ-ɔ,

mò e deŋ o kaapo feyε o bo-rɔ. Mon' kεe aneŋ ne o bware-o, a lee feyε mò e gyε ne o sa monε bware o lee soso, ne o sa ne monε adøateeese i baare a dan a waa kɔkyɔ, ne monε akatɔ i gyi.” ¹⁸ Hareŋ Pɔɔl na Bar-Nabas aseŋ dømanjtε mɔ ne baa tɔwε-ɔ, aa waa leŋ pwεε ne baa dεe taare kun asεsε-ɔ feyε bo ma mɔɔ akpεnnyare-ɔ bo lɔŋŋɔ bamɔ.

¹⁹ Ne Yudaa awuye bokɔ a lee Anteyɔkeya na Ikoniyum ba Lisitra mfεŋ bo sa ne asεsε-ɔ a kine Pɔɔl na Bar-Nabas aseŋ ne baa gya bamɔ lee-o si. Ne bamɔ aa asεsε-ɔ pεee a dayε Pɔɔl abu, ne baa gyiiri mò yaa bo bεya man-ɔ kawu si. Ba fa feyε oo wu neε, ne baa yɔwε mò. ²⁰ Amaa san ne bamɔ ne baa bo kii Yeesuu akɔɔregyipɔ man amo-rɔ-ɔ a ya yere muruwaa mò-ɔ, ne o koso bee kiŋŋi yɔ man-ɔ-rɔ. Kεmo kaye ŋke-o, ne mò aa Bar-Nabas a yɔ Derebεe man-nɔ.

Aneŋ ne Pɔɔl na Bar-Nabas a kiŋŋi yɔ bamɔ aye asoree awuye ase-ɔ

²¹ Ne Pɔɔl na Bar-Nabas a tɔwε aseŋ timaa bo lee Yeesuu kuŋju si Derebεe man-nɔ, ne baa nya agyasepo bweetɔ mfεŋ. Ne baa kiŋŋi yɔ Lisitra na Ikoniyum na Anteyɔkeya ne o bo Pisidiya-o.

²² Ne baa sa ne Yeesuu akɔɔregyipɔ-ɔ a nya bamɔ kebwareṣuŋ-o keyaalɛŋ, ne baa sa bamɔ wɔrε feyε bo kra bamɔ kɔkɔregyi a kasεntiŋ-o-ro keŋken. Ne baa tɔwε feyε, “A tiri feyε ane ɲu aseŋ bweetɔ pwεε na ane yɔ soso mfεŋ ne Wuribware i gyi kuwure-o.” ²³ Ne baa kra akɔŋ, ne baa kɔrε kebwarekɔre. Ne baa taa asoree awuye-o bo waa ane nyanyε Wuribware kεsaree-rɔ feyε o deere bamɔ se. A lee feyε Wuribware ne baa ba bamɔ

eyeę bɔ dəŋŋɔ se. ²⁴ Bamɔ a muruwi Pisidiya sweere se-ɔ kamεε-rɔ, nε baa yɔ Pamfiliya sweere se. ²⁵ Nε baa tɔwε abwareseŋ Peεga maŋ-nɔ bɔ fɔ Ataliya maŋ-nɔ. ²⁶ Lε mfeŋ nε baa kiŋŋi borɔ nkyu si yɔ Anteyɔkεya nε a bɔ Siriya sweere se-ɔ mfeŋ nε asoree abresε-ɔ a dεe kore kebwarekore taa bamɔ bɔ waa Wuribware kεsaree-rɔ feyε deere bamɔ se, na o yure bamɔ, na bɔ waa mɔ kusun nε mbeyɔmɔ baa waa lɔwe-ɔ. ²⁷ Sanj nε baa fɔ Anteyɔkεya mfeŋ, nε baa gyanŋε asoree awuye-o pεεε-ɔ, nε baa tɔwε kεtɔ nε Wuribware a borɔ bamɔ se waa-ɔ na anεn nε oo bunji kpa sa ndε se awuye-o na bɔ kɔrε mɔ gyi-o gywii bamɔ. ²⁸ Nε baa kyena mfeŋ a Yeesuu akɔɔregyipɔ-ɔ ase kyeε.

15

Yerosalɛm a ngyanŋε-ɔ

¹ Nε asesε kɔ a lεe Yudeya sweere se ba Anteyɔkεya maŋ-nɔ, na ba kaapo bamɔ nε baa kɔrε Yeesuu gyi mfeŋ-ɔ feyε, “Mone e mon tεŋŋε mone atweetu feyε anεn nε mbraa nε anε ɔdεdaapo Mosis a bɔ sa anε Yudaa awuye-o e kaapo-ɔ, na mon' kii feyε anε Yudaa awuye-o pwεε na mon' dεe kii Kristoo awuye, Wuribware maa morowε mone.” ² Nε bamɔ aa Pɔɔl na Bar-Nabas a nya amo ikii na a bɔ lεŋ. Amose-ɔ nε baa waa kεmo feyε Pɔɔl na Bar-Nabas na Yeesuu akɔɔregyipɔ kɔ nε bɔ bɔ Anteyɔkεya-ɔ yɔ Yerosalɛm maŋ-nɔ na bɔ ya ɳu Yeesuu a ayaa-rɔ ayerrepo-ɔ na asoree abresε nε bɔ bɔ mfeŋ-ɔ amo aseŋ. ³ Nε asoree awuye-o a sun bamɔ bɔ kyoŋwe.

Bamɔ a yɔ bɔ bɔ kpa-rɔ-ɔ, nɛ baa tɔwɛ aneŋ ne ndɛ sɛ awuye bweɛtɔ a ba bɔ gya Yeesuu a ɛkpa-ɔ se-ɔ gywii Fonikiya na Samariya ɛsweɛrɛ sɛ awuye. Nɛ aa baa Kristoo akɔɔregyipo nɛ bɔ bɔ mfɛŋ-ɔ kakatɔgyi.

⁴ Bamɔ a fo Yerɔsalɛm maŋ-nɔ-ɔ, nɛ asɔreeɛ awuye na ayaa-rɔ ayerepo-ɔ na asɔreeɛ abrɛsɛ-ɔ a kra bamɔ nɛɛnɛɛ. Nɛ Pɔɔl na Bar-Nabas a tɔwɛ asuŋ dabe nɛ Wuribware a bɔrɔ bamɔ sɛ waa bɔ kaapɔ bamɔ nɛ bɔ mɔŋ gyɛ Yudaa awuye-o gywii bamɔ. ⁵ Amaa bamɔ nɛ baa kɔɔrɛ Yeesuu gyi-o boko nɛ bɔ gya Farisii awuye a ɛkpa-ɔ se-ɔ a kɔso yere, nɛ bɔ yɛ, “Bamɔ nɛ bɔ mɔŋ gyɛ Yudaa awuye-o, nɛ bamɔ ɛ kpa a bɔ gya Yeesuu a ɛkpa-ɔ sɛ, mɔn' sa a anɛ kaapɔ bamɔ fɛyɛ bɔ tɛŋjɛ bamɔ atweetu, na bɔ gya mbraa nɛ anɛ ɔdɛdaapo Mosis a sa anɛ Yudaa awuye-o si, pwɛɛ na anɛ sure si fɛyɛ anɛ e kra bamɔ fɛyɛ bamɔ a bɔ kii Kristoo awuye-o.” ⁶ Nɛ ŋkee ayaa-rɔ ayerepo-ɔ na asɔreeɛ abrɛsɛ-ɔ a gyanjɛ na bɔ fa aseŋ amo mfɛɛrɛ. ⁷ Nɛ baa gyiiri aseŋ-ɔ ikii kyee. Nɛ ŋkee Peetroo a kɔso yere tɔwɛ fɛyɛ “Mɔ kɔsɔbɛɛ-anɛ, mɔn' nyinji si fɛyɛ saŋ-ɔ Wuribware a lee mɔ lɛɛ mɔnɛ-rɔ fɛyɛ mɔ ya gyɛ mɔnɛ ŋkpɛɛ ya tɔwɛ aseŋ timaa bɔ lɛɛ Yeesuu kuŋu si gywii aseɛɛ kɔ ne bɔ mɔŋ gyɛ Yudaa awuye-o, nɛ baa bɔ kii Yeesuu akɔɔregyipo. ⁸ Nɛ Wuribware nɛ o nyi ɔkɛmaa mfɛɛrɛ-ɔ a sa bamɔ mɔ kufwiŋɛ timaa-o fɛyɛ aneŋ nɛ ɔɔ sa anɛ-ɔ dɛɛ bɔ kaapɔ fɛyɛ ɔ kpa bamɔ aseŋ. ⁹ Wuribware mɔŋ tɔwɛ fɛyɛ bɔ kwɛɛ, nɛ anɛ mɔ anɛ kwɛɛ. Nɛ ɔɔ taa bamɔ ɛbɔyɛ bɔ ke bamɔ, bɔ lɛɛ fɛyɛ bamɔ a kɔɔrɛ Yeesuu gyi-o si. Nɛ bɔ mɔŋ tɛŋjɛ bamɔ atweetu, nɛ bɔ mɔŋ gya anɛ Yudaa

awuye a mbraa-ɔ se pwɛɛ nɛ Wuribware a dɛɛ kɔɔrɛ bamɔ. ¹⁰ Nɛ ɳkee ntɛtɔ se nɛ mɔnɛ e kpa a mɔn' kyɔ Wuribware-rɔ kɛe, bɔ lɛ̄ feyɛ mɔnɛ de tɔsɔrɔ nɛ anɛ adɛdaapɔ na anɛ fɔŋfɔŋ mɔn̄ taare sɔrɔ-ɔ mɔnɛ e gya bamɔ nɛ bɔ mɔn̄ gye Yudaa awuye, nɛ baa kɔɔrɛ Yeesuu gyi-o anu si? ¹¹ Daabii, a mɔn̄ bware feyɛ anɛ sa bamɔ anɛ a mbraa-ɔ. Bɔ lɛ̄ feyɛ a gyɛ anɛ nɛ anɛ a bɔ kɔɔrɛ Yeesuu gyi-o wɔrɛ se nɛ Wuribware a morɔwɛ anɛ Yudaa awuye. N gyɛ anɛ nɛ anɛ a gya mɔ mbraa-ɔ se-ɔ se. Anɛ a dɛɛ nɛ ɔɔ morɔwɛ bamɔ.”

¹² Nɛ ngyaŋŋe-rɔ pɛɛɛ a waa diŋŋ ba nu anɛ nɛ Bar-Nabas na Pɔɔl e tɔwɛ anɛ nɛ Wuribware a ba bamɔ bɔ waa akpeŋeyɛɛtɔ bo kaapo bamɔ nɛ bɔ mɔn̄ gye Yudaa awuye-o. ¹³ Bamɔ a sa bamɔ seŋsa lɔwɛ-ɔ, nɛ Yakubu mɔ yɛ, “Mɔ kɔsɔbɛɛ-anɛ, mɔn' nu mɔ ase! ¹⁴ Mbeyɛmɔ nɛ Simɔŋ Peetroo a kaapo-rɔ anɛ nɛ saŋ-ɔ Wuribware a lee bamɔ nɛ bɔ mɔn̄ gye Yudaa awuye-o bɔkɔ feyɛ bɔ kii mɔ asɛsɛ-ɔ. Mfaanɛɛ nɛ ɔɔ kaapo feyɛ ɔ dɛɛrɛ bamɔ nɛ bɔ mɔn̄ gye Yudaa awuye-o si feyɛ anɛ nɛ ɔ dɛɛrɛ anɛ se-ɔ. ¹⁵ Wuribware a akyamɛɛ-ɔ dɛɛ asej nɛ baa tɔwɛ-ɔ a waa kokɔŋkɔ feyɛ anɛ nɛ baa kyɔrɛɛɛ waa abwareseŋ wɔrɛ-ɔ-rɔ.

16 ‘Wuribware yɛ,

Amo-ɔ kamɛɛ-rɔ mɔ i kiŋŋi a m ba

na m bɔ lɔŋŋɔ Deefid a kuwure nɛ kaa ke-ro-o,
na m bɛɛ pwɛɛ mɔ man̄ mfɛŋ nɛ oo bwɛe kii
kɛtaakpaŋ-ɔ

bɔ yera feyɛ anɛ nɛ ɔ dɛɛ o du-o,

17 na sɛsɛ dimaadi pɛɛɛ nɛ baa saŋ-ɔ
na ndɛ se awuye nɛ mɔ a tɛɛ bamɔ

feyε bɔ̄ bɔ̄ kii mɔ̄ asɛsɛ-ɔ pɛɛɛ nya buwi kpa
mɔ̄.*

18 Mɔ̄, Wuribware, e gye nɛ mɔ̄ e waa atɔ̄ mɔ̄
nɛ mɔ̄ a tɔ̄wɛ amō dɛdaa-ɔ pɛɛɛ. Mɔ̄ ya tɔ̄wɛ.' "

19 Nɛ Yakubu a kya sɛ feyε, "Mɔ̄ e fa nɛe feyε
anɛ ma lɛe tɔ̄raa asɛsɛ mɔ̄ nɛ bɔ̄ mɔ̄n gye Yudaa
awuye, nɛ ba ba Wuribware ase-ɔ. **20** Kɛtɔ̄ nɛ ki
tiri-o e gye feyε anɛ kyoreɛ wɔ̄rɛ tɔ̄wɛ gywii bamɔ̄
feyε bɔ̄ ma gyi ateese bɛɛɛ wɔ̄ kiyee nɛ ikisi asuŋpɔ̄
a bɔ̄ lɔ̄nɔ̄bamɔ̄ ikisi-o, a lɛe feyε anɛn a ateese na
kiyee-o a waa iyisi. Na bɔ̄ ma waa kakyekpa na
kanyarekpa. Na bɔ̄ ma wɔ̄ kabɔ̄ nɛ bɔ̄ mɔ̄n tɛŋ
kamɔ̄ kɛbɔ̄-rɔ̄-ɔ, na bɔ̄ ma gyi mbogya. **21** A lee
feyε hareɛ dɛdaa-ɔ sweɛrɛ pɛɛɛ sɛ kɛbwarekɔrɛ
akyan bo-rɔ̄ nɛ anɛ kɔ̄sɔbɛɛ-ana Yudaa awuye i
suŋ Wuribware, nɛ ba kaapō mbraa nɛ Mosis a sa
anɛ-ɔ kukyure kake kɛmaa amō-rɔ̄. Nɛ bamɔ̄ nɛ bɔ̄
mɔ̄n gye Yudaa awuye-o a nu bamɔ̄ a kaapō anɛn
a mbraa-ɔ."

22 Nɛ ayaa-rɔ̄ ayerepo-ɔ na asɔrɛɛ abrɛsɛ-ɔ na
asɔrɛɛ awuye-o pɛɛɛ a sure si, nɛ baa lee bamɔ̄-rɔ̄
anyare kɔ̄ nɛ asɔrɛɛ awuye-o i bu-o bɔ̄ tii Pɔ̄ol
na Bar-Nabas sɛ a bɔ̄ nya suŋ bamɔ̄ bɔ̄ kyoŋwɛ
Anteyɔkeya. Bamɔ̄ anyare e gye Yudas ne bɔ̄ bee
ba tɛ̄ɛ mɔ̄ e Bar-Sabas-ɔ na Silas. **23** Nɛ baa kyoreɛ
wɔ̄rɛ bɔ̄ suŋ bamɔ̄ feyε,

"Anɛ nɛ anɛ gye ayaa-rɔ̄ ayerepo na asɔrɛɛ
abrɛsɛ mfɛɛ-ɔ e gye nɛ anɛ e kyoreɛ wɔ̄rɛ mɔ̄
anɛ e kyoŋwɛ mɔ̄nɛ nɛ mɔ̄nɛ a kɔ̄rɛ Yeesuu
gyi, nɛ mɔ̄nɛ mɔ̄n gye Yudaa awuye, nɛ mɔ̄nɛ

* **15:17** Amos 9.11-12 (LXX).

te Anteyɔkεya maŋ-nɔ na Siriya na Kilikiya esweere se-ɔ. Mɔnε gyε anε bεekɔ-ana Kristoo awuye, nε anε e ka mɔnε pεee kanɔ damenajse. ²⁴ To, anε a nu feyε anε aseɛsε kɔ nε baa lεe anε ase mfeɛ-ɔ a ba mɔnε ase a bɔ ba aseŋ kɔ bɔ nyera mɔnε mfeɛrε bɔ tɔraa mɔnε. Amaa n gyε anε aa bamɔ kanɔ. ²⁵⁻²⁶ Amose nε anε a gyanjε, nε anε pεee a sure si lee mbɔɔ mɔ suŋ mɔnε ase. Bamɔ aa anε anyare timaa Bar-Nabas na Pɔɔl nε baa kperi anε nyanjε Yeesuu Kristoo si gyanjaa lowi kake kεmaa-ɔ e gyε nε ba ba. ²⁷ Yudas na Silas nε bɔ tii si-o e tɔwε kεtɔ nε anε a kyɔrεe waa wɔrε mɔ-rɔ-ɔ kanɔ-rɔ a bɔ bεɛ gywii mɔnε. ²⁸ Anε aa Wuribware a kufwiijε timaa-o a sure si feyε anε ma lεe baa aseŋ tɔraase kɔ a anε bɔ dɔŋjɔ mɔnε sε, amɔ mbraa mɔ wɔrε kpeŋ. ²⁹ Mɔnε ma kaŋ gyi ateese bεee wɔ kabɔ nε baa mɔɔ wεe ikisi si-o, mɔnε ma kaŋ gyi mbogya, mɔnε ma kaŋ wɔ kabɔ nε bɔ mɔŋ tεŋ kamɔ kεbɔ-rɔ-ɔ. Na mɔnε ma waa kakyeɛkpa na kanyarekpa. Mɔnε ya taare gya mbraa mɔ sε fεraa, mɔnε a waa atɔ. Wuribware yere mɔnε kamεε.”

³⁰ Nε baa suŋ mbɔɔ-ɔ bɔ yɔ Anteyɔkεya. Bamɔ a fɔ mfeŋ-ɔ nε baa gyanjε Kristoo awuye-o pεee, nε baa taa wɔrε-ɔ sa bamɔ. ³¹ Kristoo awuye-o a kare wɔrε-ɔ, nε bamɔ akatɔ a gyi bo lee aseŋ-ɔ sε. ³² Nε Yudas na Silas nε bɔ bεɛ bɔ gyε Wuribware akyamεε-ɔ a sa sεŋsa nε ɔ sa kakpɔnɔ na wɔrε bɔ lεe kεbwareɛsuŋ si-o bamɔ ase kyee. ³³ Bamɔ a kyεna bamɔ ase mfeŋ bɔ fɔ saŋ kɔ-ɔ, nε asoree awuye a sa bamɔ kpa feyε bɔ yɔ pε. Nε Yudas a

kiṇṇi yo bamō ne baa sun̄ bamō-ɔ ase. [34 Ne Silas mo a waa mfeeṛe feyε o sii Anteyəkεya mfeṇ.] 35 Ne Pœl na Bar-Nabas a kyεna Anteyəkεya kafwεe, ne bamō aa aseſe-ɔ bwεetɔ a narę tōwę aseñ timaa bō lęe anę nyanjpe Yeesuu Kristoo si.

Aneñ ne Pœl na Bar-Nabas a brawę abee se-ɔ

36 Amɔ bō fo saŋ kɔ-ɔ, ne Pœl a tōwę gywii Bar-Nabas feyε, “Sa a anę kiṇṇi ya ka anę akosobee ne anę a tōwę anę nyanjpe Yeesuu Kristoo aseñ gywii bamō-ɔ kanɔ, na anę nya ḥu anę ne bō te bō du-o.” 37 Ne Bar-Nabas yε, “Yooo,” ne ɔ ye ɔ yorowę feyε bamō aa Yohanee Maak yɔ. 38 Amaa Pœl moŋ fa feyε a de kpa anę, bō lęe feyε ɔ moŋ kyεna bamō ase bō fo bamō kusunj-o kεε, ne oo kiṇṇi yowę bamō bō sii Pamfiliya sweere se. 39 Ne baa gyiiri ikii, ne baa brawę abee se, ne Bar-Nabas a sa ne mō aa Maak a taa koreq kyεna-rɔ yo Kiprus kwii si. 40 Ne Pœl a lee Silas, ne mō aa mō a yo. Ne Kristoo awuye-o a kore kεbwarekore na Wuribware gya bamō kamεe yaa bamō. 41 Ne baa yo Siriya na Kilikiya* esweere se a asoree awuye-o ase ya tōwę abwareseñ bō sa bamō a bō kra bamō kεbwaresuŋ-o-ro keŋkej.

16

Aneñ ne Pœl a yo mō kpa nyosepo-ɔ na ɔ ya tōwę abwareseñ-ɔ

1 Ne Pœl a yo Derebeq maŋ-nɔ kyɔŋ yo Lisitra maŋ-nɔ, mfeṇ ne Kristoonyi ko ne ba tee mō ε Timotii-o bō-ɔ. Mō nyi gbaa gye Kristoonyi nee,

* 15:41 Deere ifotoo ne e bō Abwareseñ wore-ɔ kεε-ɔ.

ne ɔ bęę ɔ gye Yudaanyi. Amaa Timotii mὸ se feraa gye Griikinyi nęę. ² Timotii bware Kristoo akaoaregyipo nę bo bo Lisitra na Ikoniyum-o pεee ase. ³ Pɔɔl a kpa feyε mὸ aa Timotii yo-ɔ se-ɔ, nę ɔɔ teŋ Timotii kɔtweetu. Ketɔ se nę ɔɔ waa aneŋ-ɔ e gye feyε Yudaa awuye nę bo te mfen-ɔ nyi feyε Timotii mὸ se gye Griikinyi. Amose-ɔ bamɔ ase Timotii gbaa gye Griikinyi nęę.

⁴ Bamɔ a naa eman amo se-ɔ na ba kaapo Kristoo awuye-o mbraa nę ayaa-rɔ ayerepo-ɔ na asoree abresε nę bo bo Yerosalem maŋ-nɔ-ɔ a kyoree sa bamɔ-ɔ. Nę baa tɔwε gywii bamɔ feyε bo gya aneŋ a mbraa-ɔ se. ⁵ Amose-ɔ nę asoree awuye-o pεee kokoaregyi a waa kokyɔ, nę asesε bweetɔ a bo tii bamɔ se.

*Aneŋ nę Wuribware a kaapo Pɔɔl dee-ro aneŋ nę
ɔ yɔ Makedoniya sweere se-ɔ*

⁶ Nę baa borɔ kyon Firigiya na Galatiya esweere se, a lee feyε Wuribware a kufwiiję timaa-o moŋ sa bamɔ kpa feyε bo tɔwε abwareseŋ sweere amo pεee nę ba tee ε Asiya-o si. ⁷ Saŋ nę baa fo Misiya sweere se-ɔ, nę baa kpa feyε bo kii borɔ kigiyise si yɔ Bitiniya sweere se, amaa Yeesuu a kufwiiję-o moŋ sa bamɔ kpa. ⁸ Amose se-ɔ nę baa kya se borɔ Misiya sweere se aneŋ-aaa, nę baa bo fo ɔpoo kεe Trowas maŋ-nɔ. ⁹ Kemo kanye, nę Pɔɔl a ku dee feyε ɔ deere bo kyonwε Makedoniya sweere se ne ɔ bo ɔpoo nnɔŋ a boŋbe-ɔ se, na ɔnyare kɔ yere ɔ tee mὸ feyε, “Anę ę kore fo, ba mfęę bo kya aneŋ-ro.” ¹⁰ Pɔɔl a deŋ ku dee amo-ɔ, nę ane a waa siraa na ane yɔ Makedoniya, a lee feyε ane a fa mfęere feyε Wuribware e gye nę ɔɔ tee ane feyε ane yɔ mfen ya

towē aseŋ timaa bɔ lęe Yeesuu kuŋu si gywii aseſe
nɛ bɔ bɔ mfenj-ɔ.

Aneŋ ne Lidiya a kii Kristoonyi Filipii-o

¹¹ Né ané a taa koreē lęe Trowas yɔ Samotrakee kwii si. Kemo kaye ŋke-o, nɛ ané a yɔ Niyapolis maŋ-no. ¹² Mfenj nɛ ané a lęe koreē-ɔ-rɔ nɛ ané a narę ayaa-rɔ yɔ Filipii nɛ o gyę Makedoniya sweere se maŋ dabę-ɔ sę. Roma awuye ya pwęe maŋ amo. Né bamō pęee gya Roma mbraa sę. Ané a gyi ŋke kafweē kɔ mfenj.

¹³ Ané a fɔ mfenj-ɔ, kukyure kake nɛ ke gya sę-ɔ, nɛ ané a yɔ boŋ kęe ya buwi kpa Yudaa awuye nɛ bɔ te maŋ-ɔ-rɔ a mfenj nɛ ba gyanję ba suŋ Wuribware-ɔ. Né ané a tɔ bamō a kore kebwarekore bonj kęe. Akyeē dooo e bɔ mfenj. Né ané a kyęna, nɛ ané aa akyeē-ɔ a sa sęnsa. ¹⁴ Akyeē amo nɛ ané a sa sęnsa gywii-o ɔko kenyare e gyę Lidiya. O gyę awaagya timaa ofepo née, nɛ oo lee Tiyatira maŋ nɛ o bɔ Asiya sweere se-ɔ. Okyeē amo i suŋ Wuribware nęenęe. Né Wuribware a bunji mò mfęere na o kɔɔrę aseŋ nɛ Pɔɔl e towę-ɔ gyi. ¹⁵ Amose-ɔ nɛ Lidiya na mò ləŋ-no awuye pęee a bɔ asuu. Amo kamęe-rɔ, nɛ oo towę gywii ané feyę, “Mone ya fa feyę mo a kɔɔrę Yeesuu gyi kasenjtịn feraa, mon' bɔ sowę mo ləŋ-no.” Né oo popɔrę ané, nɛ ané a yɔ.

Aneŋ ne baa tii Pɔɔl na Silas tiikpa Filipii-o

¹⁶ Nke ŋkɔ ané a yɔ kebwarekorekpa-ɔ, nɛ kenyakakyeesee kɔ nɛ kagyaa te mò sę-ɔ, nɛ amose-ɔ o taare o towę kętɔ nɛ ke e waa nyane-ɔ a gyanjaa ané. O nya atanne bwęetɔ bɔ lęe mò ŋkperi amo-rɔ sa mò anyaŋpe. ¹⁷ Né oo gya ané aa Pɔɔl sę o fee-rɔ o

gya sɛ feyε, “Asɛsɛ mɔ gye Nyiŋkpeŋ-kyoŋ-atɔ-pɛɛɛ-Bwarɛ mò ayaafɔrɛ née! Ba tɔwɛ anɛŋ nɛ o taare a o mɔrɔwɛ mɔnɛ-ɔ ba gywili mɔnɛ!” ¹⁸ Oo waa anɛŋ bo gya anɛ sɛ kyee. Nɛ ɲkee Pɔɔl a nyite kponɛ, nɛ oo buruwaa tɔwɛ gywii kagyaa nɛ ka te kakyeɛsɛɛ amo se-ɔ feyε, “Yeesuu Kristoo kenyare-ɔ, nɛ yɛ fɔ koso lee kakyeɛsɛɛ amo se!” Puri amo-ɔ mfenj nɛ kagyaa amo a koso lee kakyeɛsɛɛ amo se.

¹⁹ Amɔ kakyeɛsɛɛ-ɔ mò anyanŋe a nju feyε kpa ne bo yere se ba nya atanne-ɔ a lɔwɛ-ɔ, nɛ baa kra Pɔɔl na Silas, ne baa gyiiri bamɔ yaa iwurekpa. ²⁰ Ne baa yaa bamɔ Roma awuye aseŋgyipo-ɔ akatɔ-ɔ, ne bo yɛ, “Asɛsɛ mɔ gye Yudaa awuye née, ne ba waa aseŋ bɔyɛ anɛ maŋ-ɔ-ɔ. ²¹ Ekpa nɛ i kye anɛ mbraa-ɔ ne ba kaapo. Anɛ mɔ, anɛ maa taare a anɛ gya bamɔ ekpa-ɔ se, na anɛ waa kɛtɔ nɛ bamɔ ekpa-ɔ e kaapo-ɔ a lee feyε anɛ gye Roma awuye née.”

²² Amɔ feraa nɛ asɛsɛ nɛ bo yere mfenj-ɔ pɛɛɛ a tii bamɔ bɛɛko-ana se, nɛ baa waa Pɔɔl na Silas awɔrefɔɔ. Nɛ aseŋgyipo-ɔ a lee Pɔɔl na Silas awaagya na ɛkaare, nɛ baa sa kpa feyε bo da bamɔ kɔkyɔkywɛe. ²³ Bamɔ a da bamɔ kɔkyɔkywɛe bwɛetɔ lɔwɛ-ɔ, nɛ baa taa bamɔ yaa tii, nɛ bo yɛ mò nɛ o deere tiikpa amo se-ɔ tweɛ kekyan-ɔ-ɔ nɛɛnɛɛ. ²⁴ Bamɔ a sa mò kanɔ anɛŋ-ɔ se-ɔ, nɛ ɔɔ taa Pɔɔl na Silas waa kekyan̄ amo kɛmɔ nɛ kɛ bo dodo-ɔ-ɔ-ɔ, nɛ ɔɔ da bamɔ paŋ na ekpee mfenj. Ne ɲkee ɔɔ tweɛ-ɔ-ɔ nɛɛnɛɛ.

²⁵ Amɔ waa kayɛ nsɛna-ɔ, nɛ Pɔɔl na Silas a kyo lee ba kɔrɛ kebwarekɔrɛ na ba waa asɔree ilinj ba sa Wuribware. Na asɛsɛ nɛ bamɔ gbaa baa tii bamɔ-ɔ i nu bamɔ ase. ²⁶ Puri amo-ɔ mfenj

ne sweerɛ a lɛŋkpaŋ keŋkeŋ, ne aa lɛŋkpaŋ akyan
 ne baa tii bamɔ amo-rɔ-ɔ pɛɛɛ mɔ lɛɛ amo sɔsɔ
 yaa bɔ fo kaasɛ. Mfɛŋ ne akyan amo a epone-ɔ
 pɛɛɛ a taye, ne agbarabi ne baa bɔ ɲure aseɛɛ ne
 baa tii-o bɔ kya kekyan-ɔ a saŋŋe lɛɛ kekyan-ɔ se.
²⁷ Ne ɔdeerešepo-ɔ a kyinŋji, ne oo ɲu feyɛ akyan
 a epone-ɔ a taye-ɔ. Ne o fa neɛ feyɛ aseɛɛ-ɔ pɛɛɛ a
 sere lɛɛ neɛ. Amose se-ɔ ne oo gyiiri mɔ kɛpaŋ lee
 a o bɔ mɔ mɔ eyee. ²⁸ Amaa Pɔɔl a faa-rɔ keŋkeŋ
 neɛ feyɛ, “Fo ma mɔɔ fo eyee! Anɛ pɛɛɛ bɔ mfɛɛ!”
²⁹ Ne ɔdeerešepo amo a sa ne baa baa mɔ fetiri,
 ne oo waa mɛnaŋ lwee kekyan-ɔ-rɔ ya kpuni anjurii
 Pɔɔl na Silas akatɔ-rɔ na o yon. ³⁰ Ne oo lee bamɔ
 baa kawu, ne oo bise bamɔ feyɛ, “Abresɛ, emenɛ
 ne mo e waa a Wuribware morowɛ mo-ɔ neɛ?”
³¹ Ne baa beŋŋaa mɔ feyɛ, “Fo aa fo lɔŋ-nɔ awuye ya
 kɔɔrɛ anɛ nyanpe Yeesuu Kristoo gyi, Wuribware
 e morowɛ monɛ.” ³² Ne baa tɔwɛ abwareſen gywii
 mɔ aa mɔ lɔŋ-nɔ awuye pɛɛɛ. ³³ Kɛmo kanye amo
 deɛ ne ɔdeerešepo amo a ya ba nkyu bɔ kpreɛ bamɔ
 elo ne baa nya bɔ lɛɛ anɛŋ ne manj aseŋgyipo-ɔ a da
 bamɔ kɔkyɔkywɛ-ɔ se. Ne baa bɔ mɔ aa mɔ lɔŋ-nɔ
 awuye asuu puri amo-rɔ. ³⁴ Ne oo yaa Pɔɔl na Silas
 mɔ lɔŋ-nɔ ya sa bamɔ ateeše, ne baa gyi. Ne mɔ aa
 mɔ lɔŋ-nɔ awuye akatɔ a gyi, a lee feyɛ ɲkee feraa
 baa kɔɔrɛ Wuribware gyi.

³⁵ Kɛmo kaye ɲke-o, ne Roma awuye aseŋgyipo-ɔ
 a sunj purisii awuye ya tɔwɛ gywii ɔdeerešepo-ɔ
 ε, “Sa a anyare amo kpa a bɔ nare.” ³⁶ Amose
 se-ɔ, ne ɔdeerešepo amo a tɔwɛ gywii Pɔɔl feyɛ,
 “Aseŋgyipo-ɔ a sunj bɔ kyoŋwɛ feyɛ n taye monɛ.
 Amose-ɔ mon' nare, Wuribware yaa monɛ

damenjaŋse.” ³⁷ Né Pəoł a təwə gywii purisii awuye-o feyε, “Ané moŋ waa kəseŋ bəyε kə haree baa bu ané kəpə, amaa bamə mə baa da ané kokyokwyee lamaŋ-nə, na ané mə ané gbaa ané gyε Roma maŋ agyi née. Né baa tii ané tiikpa. Né mbeyəmə ba kpa a bə kweerə tayε ané. Ané maa sure! Roma awuye aseŋgyipə-ə fəŋfəŋ ba mfəe na bə bə lee ané.” ³⁸ Né purisii awuye-o a ya təwə gywii Roma awuye aseŋgyipə-ə. Bamə a nu feyε Pəoł na Silas gyε Roma maŋ agyi née-ɔ,† nē kufu a nya bamə, a lee feyε baa waa bamə bərəkraa. ³⁹ Amosə se-ɔ, nē baa ya waa bamə kisiri, nē baa tayε bamə, nē baa kore bamə feyε bə lee maŋ-ɔ-rə. ⁴⁰ Né Pəoł na Silas a lee tiikpa-ə yə Lidiya ləŋ-nə. Mfəŋ nē bamə aa bamə nē baa kərə Yeesuu gyi-o a gyanjə, nē baa təwə aseŋ nē a sa wəre-ɔ gywii bamə, nē baa narə bə yii.

17

Keto nē Pəoł na Silas a waa Tisalonikaa maŋ-nə-ɔ

¹ Né Pəoł na Silas a bərə Amfipolis na Apoloniya emaŋ-nə, nē baa ba Tisalonikaa maŋ-nə. ² Feyε aneŋ nē Pəoł kyə ɔ waa saŋ kəmaa-ɔ, ɔɔ yə kebwarekorekyən nē Yudaa awuye nē bə te mfəŋ-ɔ de-o-ro. Né ɔɔ kaapo bamə abwareseŋ, na ɔ popərə bamə feyε bə kərə mə aseŋ-ɔ gyi. Né baa sa mə kpa nkyureke nsa bə gya abee se. ³ Né ɔɔ kaapo bamə feyε baa kyoree waa abwareseŋ wəre-ɔ-rə feyε əkə nē ba təe mə ε Kristoo nē Wuribware yε o suŋ Yudaa awuye ase-ɔ tiri feyε o gyi aworefəə, na o wu, na o kyiŋni lee lowi-ro. Né ɔɔ təwə Yeesuu aseŋ gywii bamə. Né ŋkee ɔɔ təwə

gywii bamə fəyε, “Yeesuu mə ə gyə Kristoo amo nə Wuribware a suŋ anə ase-ɔ.”

⁴ Nə Yudaa awuye bokə a kəore gyi, nə baa tii Pəəl na Silas si. Anəŋ dəe nə akyee agyəŋkpeɛɛpo bokə na Griiki awuye nə ba suŋ Wuribware-ɔ bweetə a tii Pəəl na Silas si. ⁵ Nə Yudaa awuye-o bokə mə a ləe ba ka Pəəl na Silas kəkwəe, nə baa kpəwə asəsə nə bə naa mbərə se, nə bə moŋ bə kəkərə-ɔ bə gyanjə. Nə baa ləe ba waa elawo na kusun bəyə manj-ɔ-rə. Bamə a nyi fəyε Pəəl na Silas a bə səwə ɔnyare kə nə ba təe məd ε Yasəŋ a ləŋ-ɔ-rə-ɔ sə-ɔ, nə baa tii ləŋ amo ba kpa bamə, na bə lee bamə baa lamaŋ-ɔ-rə. ⁶ Amaa bamə a moŋ ɣu bamə ləŋ-ɔ-rə, nə baa gyiiri Yasəŋ na bamə nə baa kəore Yeesuu gyi-o bokə yaa manj-ɔ abrəsə akatə-rə, na ba feɛ-rə fəyε, “Anyare kə a ba anə manj mo-ɔ-rə, nə baa waa aseŋ bəyə toŋ kəmaa nə baa bərə-ɔ. ⁷ Nə Yasəŋ a kəore bamə bə waa məd ləŋ-nə. Ba nyera anə mbraa nə Roma owure dabe-ɔ a sa ane-ɔ nəe, a ləe fəyε bə yə owure kə bəe ɔ bə-ɔ-rə nə ba təe məd ε Yeesuu.” ⁸ Bamə a təwə faanɛɛ-ɔ, nə aa tɔɔraa asəsə pəeɛ nə baa gyanjə a bə nu aseŋ-ɔ na manj-ɔ abrəsə-ɔ, nə baa ləe ba waa elawo. ⁹ Nə ɣkee manj-ɔ abrəsə-ɔ a sa nə Yasəŋ na məd bəɛkə-ana a taa atanne kə bə bəya bamə ase na kətə kaapo fəyε aseŋ ya bəe ba, bə ma ləe nya bamə atanne-ɔ. Nə baa yəwə bamə bə kyoŋwə.

Pəəl na Silas koyə Beroya-o

¹⁰ Kanyé a dəŋ fə-ɔ, nə bamə nə baa kəore Yeesuu gyi-o a ba Pəəl na Silas bə kyoŋwə Beroya manj-nə. Bamə a fə-ɔ, nə baa yə Yudaa awuye a kəbwarekərəkyaj-ɔ-rə. ¹¹ Mfəŋ a asəsə-ɔ gyə asəsə

timaa bɔ kyo bamɔ nɛ bɔ bɔ Tisalonikaa maŋ-nɔ-ɔ. Bamɔ a nu abwareṣen̄ bɔ lęe Yeesuu kurju si-o, nɛ baa kpa anɛ aseŋ bweetɔ, nɛ baa pee akatɔ suye abwareṣen̄ wɔrɛ-ɔ-rɔ aseŋ kake kemaa na bɔ kęe feyɛ aseŋ nɛ Pɔɔl e tɔwɛ-ɔ gyɛ kasen̄tiŋ aaa! ¹² Nɛ Yudaa awuye bweetɔ na Griiki akyee agyen̄kreeɛpo kɔ na Griiki anyare bweetɔ a kɔɔre aseŋ-ɔ gyi.

¹³ Amaa saŋ nɛ Yudaa awuye nɛ bɔ bɔ Tisalonikaa-o a nu feyɛ Pɔɔl a kaapo abwareṣen̄-ɔ Beroya gbaa-ɔ, nɛ baa sa nɛ aseſe nɛ bɔ moŋ bɔ kokɔrɔ-ɔ a baa aseŋ maŋ-ɔ-rɔ bɔ kye Pɔɔl. ¹⁴ Puri amo-rɔ, nɛ bamɔ nɛ baa kɔɔre Yeesuu gyi-o a yaa Pɔɔl ɔpoo kεe, amaa Silas na Timotii feraa a sii Beroya mfeŋ. ¹⁵ Nɛ bamɔ nɛ baa yaa Pɔɔl ɔpoo kεe-ɔ a yaa mò ya bo fo haree Atenis maŋ-nɔ,† nɛ baa kin̄ji ba Beroya, nɛ baa taa ɻkra lęe Pɔɔl ase baa Silas na Timotii feyɛ bɔ waa mənaŋ ba mò ase mfeŋ nɛ o bɔ-ɔ.

Keto nɛ Pɔɔl a waa Atenis-o

¹⁶ Pɔɔl saŋ o gywii Silas na Timotii Atenis maŋ-nɔ-ɔ, mò kakponɔ-rɔ a nyera bɔ lęe aneŋ nɛ oo ɻju ikisi bweetɔ maŋ amo-rɔ-ɔ se. ¹⁷ Amose se-ɔ nɛ mò aa Yudaa awuye na bamɔ nɛ bɔ moŋ gyɛ Yudaa awuye, nɛ bɔ bo mfeŋ, nɛ ba suŋ Wuribware-ɔ e gyan̄je bamɔ kębwarekorekyan̄-ɔ-rɔ, nɛ Pɔɔl e kaapo bamɔ abwareṣen̄ ɔ popɔre bamɔ na bo kɔɔre mò aseŋ-ɔ gyi. Nɛ ɻkee kake kemaa ɔ naa koləŋde nɛ kę maa kegya-rɔ-ɔ ɔ tɔwɛ abwareṣen̄ o gywii bamɔ nɛ o tɔ mfeŋ-ɔ. ¹⁸ To, akaapopo kɔ mɔ bɔ mfeŋ. Bamɔ boko gyɛ Ipikurus-ɔt awuye (nɛ bɔ gya keto nɛ Ipikurus-o, ɔnyare kɔ nɛ ɔɔ dɛɛ kyen̄-ɔ, a kaapo-ɔ se-ɔ). Boko mɔ gyɛ Stowaa

awuye (nɛ bɔ̄ gya kɛtɔ nɛ Senoo nɛ mò gbaa a dɛɛ kyɛna Ipikurus a mbɛe-ɔ sɛ-ɔ a kaapɔ-ɔ sɛ). Nɛ baa lee ba gyiiri Pɔɔl ikii, nɛ bɔkɔ yɛ, “Ntɛtɔ nɛ adabɛdabɛsɛŋ wuye mɔ e tɔwɛ nɛe?” Nɛ bɔkɔ mɔ yɛ, “A waa toŋ kɔ ikisi popwɛɛ kɔ aseŋ nɛ ɔ tɔwɛ-ɔ.” Kɛtɔ sɛ nɛ baa tɔwɛ anɛŋ-ɔ e gye feyɛ Pɔɔl e kaapɔ Yeesuu aseŋ, na ɔ kaapɔ feyɛ aseſɛ i kyiŋji a bɔ̄ lee lowi-ro. ¹⁹ Amose-ɔ nɛ baa yaa Pɔɔl bamɔ seŋgyikpa kɔ nɛ ba tɛe mò e Ariyopagus-o. Nɛ bɔ yɛ, “Anɛ e kpa feyɛ fo kaapɔ anɛ-rɔ kɛkaapɔ popwɛɛ mɔ nɛ fo e kaapɔ-ɔ. ²⁰ Aseŋ amo akɔ nɛ anɛ i nu feyɛ fo e tɔwɛ-ɔ gye aseŋ popwɛɛ anɛ ase. Anɛ mɔ anɛ e kpa feyɛ anɛ nu amo kaase.”

²¹ Mbeyɔmɔ Aténis maŋ agyi-o na afɔ nɛ bɔ te mfɛŋ-ɔ, a moŋ tiri bamɔ feyɛ bɔ ba bamɔ saŋ pɛɛɛ ba tɔwɛ aseŋ, na ba nu aseŋ popwɛɛ nɛ aa ba-ɔ.

²² Nɛ Pɔɔl a kɔso yɛrɛ seŋgyikpa-ɔ mfɛŋ, nɛ ɔ yɛ, “Abreſe, mo a ɪju feyɛ kpa kɛmaa sɛ mone Aténis awuye mone akatɔ i gyi ikisi bwɛetɔ kusun si. ²³ Bɔ lee feyɛ mo a nare mone maŋ-ɔ-rɔ, nɛ mo a deerɛ mfɛŋ nɛ mone i suŋ mone ikisi-o. Nɛ mo a ɪju feyɛ bɔ lee anɛŋ nɛ mone maa kpa feyɛ mon' paŋ kisi kɔ kusun-o si-o, mone a pweɛ lɔŋŋɔkpa kɔ bɔ yera. Nɛ mone a kyoreɛ bɔ dɔŋŋɔ afore nɛ mone a bɔ pweɛ mò bɔ yera-ɔ sɛ feyɛ, ‘Lɔŋŋɔkpa mɔ gyɛ ɔko nɛ anɛ i suŋ, nɛ anɛ moŋ nyi mò kenyare-ɔ lee-o.’ To, mò ne mone i suŋ mò, na mone moŋ nyi mò-ɔ, nɛ mbeyɔmɔ mo e tɔwɛ mò aseŋ a n gywii mone-ɔ. ²⁴ Mò kenyare e gyɛ Wuribware. Mò e gyɛ nɛ ɔɔ tweɛ kayɛ na kɛtɔ kɛmaa nɛ kɛ bɔ kamɔ-rɔ-ɔ. Mò e gyɛ kɛtɔ kɛmaa nyanpe, soso na kaase. Amose-ɔ ɔ moŋ te isuŋkpa akyan nɛ aseſɛ a

pwεε-ɔ-rɔ. ²⁵ Mò-ɔ mò maa kpa kɔtɔkɔ bɔ lεe anε kusunj ne anε a waa-ɔ-rɔ, a lεe feyε mò e gye ne o sa ɔkεmaa mɔ ηkpa na ne na kεtɔ kεmaa. ²⁶ Ne oo twεε sεsε dimaadi, ne oo bɔrɔ sεsε koŋkɔ amo se bɔ waa nsuro asεsε pεεsε, ne oo sa ne baa kyεna kayε-rɔ pεεsε. Na pwεε ne oo dεsε twεε sεsε-ɔ, oo kyɔ tɔwε saŋ na mfeŋ ne ɔkεmaa e kyεna-ɔ. ²⁷ Wuribware a waa faaneε nεε a bɔ nya buwi kpa mò, na saŋsε bɔ nyu mò saŋ ne ba buwi ba kpa mò-ɔ. Kasεntiŋ mò aa ɔkεmaa asε moŋ bɔ efɔ. ²⁸ Feεyε anεŋ ne moŋe aliŋwaapo-ɔ ɔkɔ a kyɔrεε-ɔ,

‘Mò ya sa ne anε te, ne anε naa,
ne oo waa anε kεtɔ ne anε gye-ɔ.’

Nε moŋe aliŋwaapo-ɔ bɔkɔ mɔ a kyɔrεε feyε,

‘Anε gbaa anε gye mò gyi-ana-ɔ nee-ε.’

²⁹ Anε a tεε anε gye Wuribware mò gyi-ana-ɔ fεraa, anε ma fa feyε mò kudugyi du nee feyε kisi ne nyiŋkpase ne o nyi-ro-o a ba atanne pipee bεεsε afufuri bεεsε kεfɔrε bɔ waa-ɔ. ³⁰ Wuribware a nyite kεtɔ ne baa waa saŋ ne bɔ moŋ nyi Wuribware na mò ɛkpa-ɔ. Amaa mbεyəmɔ saŋ a fo feyε o sa toŋ kεmaa asεsε kanɔ feyε bɔ nu bamɔ eyεe, na bɔ kiŋji lεe bamɔ ɛbɔyε-rɔ. ³¹ A lεe feyε oo sa kake na ɔnyare ko ne oo lee-o bɔ gyi kayε-rɔ asεsε pεεsε aseŋ neεnεε-ɔ. ɔɔ ba ɔnyare amo a kikyinji lεe lowi-ro-o bɔ kaapo ɔkεmaa amo-ɔ.’

³² Saŋ ne baa nu Pɔɔl a tɔwε kikyinji lεe lowi-ro aseŋ-ɔ, ne bamɔ bɔkɔ a məsε mò, ne bamɔ bɔkɔ mɔ yε, “Anε e kpa feyε fo bεε tɔwε amo gywii anε

saŋ kə." ³³ Nə Pəəl a lę̄ ngyanŋe amo-rə mfeŋ.
³⁴ Nə bamə̄ bokə̄ a bō tii Pəəl si, nə baa kəɔrə Wuribwarē gyi. Bamə̄-rə bokə̄ e gyę̄ Diyonisiyus ne o gyę̄ Ariyopagus aseŋgyipo-ə əkə, nə oo nu Pəəl aseŋ-ə, na əkyeē kə nə ba tę̄ mə̄ ε Damaris-o, na aseſē kə beē.

18

Keto ne Pəəl a waa Korintoo maŋ-nə-ə

¹ Amo-ə kamεε-rə-ə, nə Pəəl a lę̄ Atenis yə Korintoo maŋ-nə. ² Nə Yudaanyi kə bō-rə nə ba tę̄ mə̄ ε Akwila, nə baa kowę̄ mə̄ Pontus sweerē se-ə. Mə̄ aa mə̄ ka nə ba tę̄ mə̄ ε Prisikila-o a tu yə Italiya sweerē ya kyəna mfeŋ a maŋ dabę̄ nə ba tę̄ ε Roma-o. Amaa Roma owure dabę̄ Kilawudiyus a sa mbraa fę̄yę̄ Yudaa awuye pεεε nə bō bō Roma maŋ-nə-ə lę̄ Roma mfeŋ. Amoſe-ə Akwila na Prisikila a tu yə Korintoo maŋ-nə. Keto moŋ kyee, nə Pəəl a ba bō tō̄ bamə̄ mfeŋ. Nə ə̄ yə ya ka bamə̄ kanə. ³ Nə ə̄ kyəna bamə̄ asē, nə mə̄ aa bamə̄ a waa kusuj, bō lę̄ fę̄yę̄ mə̄ aa bamə̄ e waa kusuj kɔŋkɔ̄ néē. Tanṭeē akyan̄ kusuj nə ba waa, amo nə Pəəl gbaa e waa nə o nya atannē o de o sə̄o ateese a o gyi. ⁴ Nkee kukyure kake kəmaa, o yə Yudaa awuye a kəbwarekorekyan̄-ə-rə na o ya təwę̄ abwareſen̄ gywii Yudaa awuye na bamə̄ nə bō moŋ gyę̄ Yudaa awuye, nə ba gyanŋe mfeŋ-ə o de o popərə bamə̄ na bō kəɔrə Kristoo gyi.

⁵ Saŋ nə Silas na Timotii a lę̄ Makedoniya sweerē se bō tō̄ Pəəl-ə, nə ɳkee ə̄ yəwę̄ kətə̄ kəmaa, nə o naa o təwę̄ abwareſen̄ kake kəmaa o gywii Yudaa awuye-o o kaapō fę̄yę̄ Yeesuu e gyę̄ Kristoo nə Wuribwarē yε o suŋ a o bō kyɔŋwε-ə. ⁶ Amaa bō

fо saŋ kо-ɔ, amо baa kine Pooл aseŋ-ɔ kunu, na ba tѡw  aseŋ ba kye mò kѣkaapо-ɔ, na ba saar  mò. Amо mò-ɔ mò a kpoŋkpaŋ mò waagya s  e e bo sii mf en bo kaapо bamо f ey   o y ow  bamо aseŋ sa bamо, na   tѡw  gywii bamо f ey , "Wuribware ya gyiiri m one k es b , amо f eraa k et  a l e  an eŋ n  m one a kine m o aseŋ-  se! Mb ey m  a m on l e  a gy  m o aseŋ f ey  n tѡw  gywii m one. L e  mb ey m  bo y , m o   tѡw  aseŋ timaa bo l e  Yeesuu kuňu si a n gywii nd  se awuye-o ne ." 7

Am ose se-  ne    o ya ky na  nyare k  ne   moŋ gye Yudaanyi ne ba t   m o   Tiitus Yusutus, ne o suŋ Wuribware-  a l o - -r . M o l o -  gye ne   maa k ebwarek orek yan-  ne . 8 Amaa ase e k  bo-  ne baa k ore an  ny n p  Yeesuu gyi. Bam   ko   gye Krisipus, ne saŋ amо   d  e   gye k ebwarek orek yan-   gy n k p epo- , na m o l o - -n  awuye-o. An eŋ d  e ne Korintoo awuye b we t  ne baa nu Pooл aseŋ-  a k ore gyi, ne baa bo asuu.

9 Nke  ko kanye, ne an  ny n p  Yeesuu a tѡw  dee-ro gywii Pooл f ey , "Fo ma s  re kufu, amaa kya se tѡw  abware e - , na fo ma y ow . 10 A l e  f ey  n gya fo kam  .  ko maa taare a   waa fo k eb y  kem aa, bo l e  f ey  ma  m o-  ase e b we t  gye m o ase e ne ." 11 Am ose-  ne Pooл a ky na mf en kaapо ase e-  abware e  kasu na k eb g ya.

12 Sa  ne Galiyo a gyi Akaya swe  re se mf en a Roma kigominaa- , ne Yudaa awuye-o p   e a gyan ne, ne baa kra Pooл, ne baa yaa m o iwurekpa. 13 Ne bo ye, "Onyare m o   k pa a   pop re ase e ne  a bo suŋ Wuribware an e  ne a kye an  mbraa-  ne !"

14 Mfɛŋ, nɛ Pɔɔl e kpa a o lee kanɔ, nɛ Gominaa Galiyo a tɔwɛ gywii Yudaa awuye-o feyε, “Amo-ɔ dεε a gye kusuŋ bɔyɛ bεεε aseŋ bɔyɛ kɔ nɛ ɔɔ waa nee, weetee mo i gyi kanyite na n nu mɔnɛ ase.

15 Amaa amo a gye aseŋkparegyi kɔ na anyare kɔ kaase na mɔnɛ fɔŋfɔŋ kɛbwareſun mbraa-ɔ fɛraa, mɔnɛ fɔŋfɔŋ e gye nɛ mɔn' lɔŋjɔ amo. Ma waa aneŋ a aseŋ-ɔ seŋgyipo!” **16** Nɛ ɔɔ gya bamɔ bo leɛ iwurekpa mfɛŋ. **17** Ne bamɔ pεεε a kra Sostenes nɛ mbeyəmɔ ɔ gye kɛbwarekɔrɛkyan-ɔ ɔgyenjkreepo-ɔ, nɛ baa da mò seŋgyikpa akatɔ-rɔ mfɛŋ. Amaa a mɔn tɔraa Galiyo kafɔŋfwɛɛ gbaa.

Aneŋ nɛ Pɔɔl a kinji yɔ asoreɛɛ awuye ase Anteyɔkeya-ɔ

18 Ne Pɔɔl a kyena Korintoo awuye nɛ baa kɔɔre Yeesuu gyi-o ase ŋke bweɛtɔ. Ne ɔɔ leɛ mfɛŋ, nɛ mò aa Prisikila na Akwila a bɔrɔ nkyu si ba yɔ mò ayɛ Siriya sweɛrɛ se. Pwɛɛ nɛ baa dεε leɛ Keŋkreya maŋ-nɔ lwee kɔrɛɛ-rɔ-ɔ, ɔɔ kρεɛ mò kuru bo leɛ etaŋ kɔ nɛ ɔɔ waa-ɔ se. **19** Ne baa tɛŋ ɔpoo-rɔ, nɛ baa fo Ifisus maŋ-nɔ. Ne ɔɔ yɔ Yudaa awuye kɛbwarekɔrɛkyan-nɔ, nɛ ɔɔ ya kaapo bamɔ abwareſen na ɔ popɔrɛ bamɔ feyε bo kɔɔre mò aseŋ-ɔ gyi. **20** Ne aseɛɛ amo a tɔwɛ gywii mò feyε ɔ kyena bamɔ ase kyee, amaa ɔ mɔn sure si sa bamɔ. **21** Amoſe-ɔ saŋ nɛ ɔ yɔ-ɔ, nɛ ɔɔ tɔwɛ gywii bamɔ feyε, “Wuribware ya sure, m bee mo i kinji a m ba mɔnɛ ase.” Ne ɔɔ leɛ Ifisus mfɛŋ bɔrɔ nkyu si o yii. Amaa Prisikila na Akwila a sii Ifisus maŋ-nɔ.

22 Saŋ nɛ ɔɔ fo Kayesareya maŋ-nɔ-ɔ, nɛ ɔɔ yɔ Yerɔsalɛm maŋ-nɔ ya ka asoreɛɛ awuye-o kanɔ. Ne ɔɔ yɔ Anteyɔkeya.

Anęŋ nę Pɔɔl a yɔ mὸ kpa sasepo-ɔ na ɔ tɔwę abwareṣeŋ-ɔ

23 Mὸ a kyee Anteyəkəya maŋ-nɔ kafwée-ɔ, nę ɔɔ leę mfeŋ bɔrɔ Galatiya na Firigiya* esweere se yɔ ɔ sa mfeŋ a Kristoo awuye-o wore.

Anęŋ nę Prisikila na Akwila a kaapɔ Apolos Wuribware a ekpa-ɔ-rɔ-ɔ

24 Sanj amo Yudaanyi kɔ nę ba t̄ee mὸ ε Apolos, nę baa kowę mὸ Aləsandriya maŋ-nɔ-ɔ a ba Ifisus mfeŋ. O taare ɔ sa seŋsa neenee, nę o nyi abwareṣeŋ neenee. **25** Oo suye anę nyanpę Yeesuu a aseŋ-ɔ ekpa-rɔ damənajse, nę ɔɔ leŋ mὸ eyee keŋkeŋ ɔ tɔwę abwareṣeŋ-ɔ, na ɔ kaapɔ Yeesuu aseŋ kyεekyee. Amaa aseŋ-ɔ mfeŋ nę oo nyi-o ę gye asuu suoŋ nę Yohanee a bɔ-ɔ. **26** Nę ɔɔ waa kakponɔ tɔwę abwareṣeŋ kəbwarekɔrekyaj-ɔ-rɔ mfeŋ. Sanj nę Prisikila na Akwila a nu mὸ aseŋ nę ɔ tɔwę-ɔ, nę baa yaa mὸ bamɔ lɔŋ-nɔ ya kaapɔ mὸ Wuribware a ekpa-ɔ-rɔ kyεekyee.

27 Ne Apolos a waa mὸ mfεere feyε ɔ yɔ Akaya sweere se. Amos-ɔ nę bamɔ nę baa kɔɔrε Yeesuu gyi, nę bɔ bɔ Ifisus-o a sure mὸ koyɔ-ɔ se, nę baa kyɔrε bɔ kyɔŋwε bamɔ nę baa kɔɔrε Yeesuu gyi, nę bɔ bɔ Akaya-ɔ feyε, mὸ ya ba, bɔ kra mὸ neenee. Sanj nę ɔɔ yɔ mfeŋ-ɔ, ɔɔ kya bamɔ nę Wuribware a ɲu bamɔ ęwεε-ɔ nę anę se-ɔ baa bɔ kɔɔrε Yeesuu gyi-o-ro bwεetɔ. **28** Bɔ leę feyε ɔɔ ba ikii leŋleŋse bɔ gyi Yudaa awuye a ęmo-ɔ se lamaŋ-nɔ, nę ɔɔ ba abwareṣeŋ wore-ɔ bɔ kaapɔ feyε Kristoo nę baa kyɔrε mὸ aseŋ-ɔ ę gye Yeesuu.

* **18:23** Deere ifotoo ne ę bɔ Abwareṣeŋ wore-ɔ kεε-ɔ.

19

Anęŋ ne Pooł a lee ḥ waa mò kusuŋ-o Ifisus

¹ Saŋ ne Apolos a lee Ifisus maŋ-nə, ne oo yɔ Akaya sweere se, o bo Korintoo maŋ-nə-č, ne Pooł a kya se bɔrɔ Asiya sweere se ya fo Ifisus. Ne oo ya ኃ Yu Yeesuu aseŋ agyasepo boko. ² Ne oo bise bamø feye, “Saŋ ne mone a kɔore Yeesuu gyi-o, Wuribware a kufwiiję timaa-o a ywee mone se aaa?”

Ne baa beŋŋaa mò feye, “Anę mɔŋ tεε nu gbaa feye Wuribware a kufwiiję timaa-o bɔ-rɔ.”

³ Ne Pooł a bee bise feye, “To, ne ኃkee ntetə asuu kebɔ ne mone a bɔ-o nee.” Ne bo ye, “Asuu suyo ne Yohanee a bɔ-o.”

⁴ Ne Pooł ye, “Yohanee Osuubɔrɔ-č a tɔwε gywii asesɛ feye bɔ bɔ asuu bɔ kaapo feye baa nu bamø eyee, ne baa kiŋŋi lee bamø eþoye-rɔ. Ne oo tɔwε gywii Yudaa awuye-o feye bɔ kɔore mò ne o ba kamɛɛ-rɔ-o gyi. Mò e gyɛ Yeesuu-o.” ⁵ Saŋ ne baa nu amo-č, ne baa bɔ asuu anę nyanyę Yeesuu kenyare-rɔ. ⁶ Ne Pooł a ba mò asaree bɔ dɔŋŋɔ bamø se, ne Wuribware a kufwiiję timaa-o a ywee bamø se, ne baa sa eſeŋsa ne bamø fɔŋfɔŋ maa nu emo-rɔ-č, ne baa tɔwε aseŋ ne Wuribware a lee bɔ kaapo bamø-o. ⁷ Anyare amo e waa feye kudu anyo.

⁸ Kukyure kake kemaa, ne Pooł a yɔ kebwarekɔrekyan-ɔ-rɔ, na waa aferi asa na o kaapo abwareseň o gywii asesɛ-č, ne baa gyanjɛ mfɛŋ-č, na kufu mɔŋ de mò. Ne oo leŋ eyee o popore bamø feye bɔ kɔore kɛtɔ ne oo tɔwε bɔ lee Wuribware a kuwure-o si-o gyi. ⁹ Amaa bamø

boko a waa keseboroleŋ, nē bo moŋ sure si na bo kɔɔrē aseŋ-o gyi, nē baa yere nyanjē amo-ro mfēŋ tōwē aseŋ bɔye bɔ kye anē nyanjē Yeesuu a ekipa-o. Amose sē-o nē Pooł a lēe mfēŋ taa bamō nē baa kɔɔrē Yeesuu gyi-o yaa mō ase. Na kake kēmaa mō aa bamō e gyanjē ɔnyare kō nē ba tēe mō ε Tiranus-o sukuu-ro, nē o kaapo abwareseŋ-o-ro, nē o popore aseſe feyē bɔ kɔɔrē mō aseŋ-o gyi. ¹⁰ ḍō meraa se waa mfaanee nsu ḥnyo, amose-o aſeſe pēeſe nē bo bo Asiya sweere ſe-o, haree Yudaa awuye na Griiki awuye pēeſe mō a nu aſeŋ timaa bo lēe anē nyanjē Yeesuu si.

Anē nē asibēn awuye bwēetō a bɔ kɔɔrē Yeesuu gyi-o

¹¹ Na Wuribware bɔ Pooł ſe o waa akpeñeyēetō dabe. ¹² Haree mō aŋkētēe na mprakēe nē o dee o de-o gbaa, baa taa mmō yaa bamō nē ba lō-o ase, nē bamō alō a lowē. Nē ibrisi a koso bamō nē i te bamō ſe-o ſe.

¹³⁻¹⁴ Amō Yudaa awuye kō bo-rō nē bamō kusunj e gyē feyē bɔ nare dee gya ibrisi bɔ koso aſeſe ſe. To, aſeſe asunoo kō bo-rō nē bo gyē Wuribware ɔləŋŋəpō brēſe kō nē ba tēe mō ε Sikeeba-o mō gyi-anā, nē ba waa anē a kusunj-o. Bamō a ḥju Pooł e gyā ibrisi o koso aſeſe-o ſe-o, nē baa lēŋ eyēe feyē bɔ ba anē nyanjē Yeesuu kēnyare bɔ waa anē nē Pooł e waa-o. Nē baa tōwē gywii ibrisi nē i te ɔnyare kō ſe-o nee feyē, “Mo a sa fō kanō Yeesuu nē Pooł e tōwē mō aſeŋ-o kēnyare-rō, koso ɔnyare mō ſe.” ¹⁵ Amaa ibrisi-o a tōwē gywii bamō nee feyē, “Nyī Yeesuu, nē ḥ nyī Pooł aſeŋ, nē mone nse-anā e gyē mone?” ¹⁶ Nē ɔnyare nē ibrisi te mō ſe-o a

lwee bamo-rɔ, ne ɔɔ da bamo keŋkeŋ kyanjɛ bamo atɔ buŋse-rɔ. Né baa sere lɛɛ mò ləŋ-ɔ-rɔ mfɛŋ, na bamo nyowore se a swee swee na n lɛɛ mbogya na boko mɔ a lɛɛ keteboŋburoŋ.

¹⁷ Né aseɛɛ ne bo bo Ifisus maŋ-nɔ-ɔ a nu amo-ɔ, ne kufu a nya bamo pɛɛɛ, ne baa bu anɛ nyaŋpɛ Yeesuu kenyarɛ bwɛɛtɔ. ¹⁸ Né bamo ne baa kɔɔrɛ Yeesuu gyi-o bwɛɛtɔ a ba laman-nɔ bo tɔwɛ ɛbɔyɛ ne baa waa bo fo kake amo-ɔ. ¹⁹ Bamo ne bo de asiben ne bo de ba lee atɔ ba kaapɔ aseɛɛ bwɛɛtɔ-ɔ a swii bamo ewore ne baa kyɔrɛɛ asibenŋseŋ waa-rɔ, ne bo de ba kya aseɛɛ-ɔ. Né baa baa ɛmo, ne baa kywɛɛ ɛmo laman-nɔ. Bamo a taa ewore-ɔ yawo bo tii abee se-ɔ a gyɛ siidii ηkρεŋ alafa anuu (GHC 500,000). ²⁰ Bo lee mfaanee a atɔ dabɛ mɔ se-ɔ, anɛ nyaŋpɛ Yeesuu aseŋ a yere keŋkeŋ, ne aa sanjɛ-rɔ yɔ toŋ kɛmaa.

Aseŋ ne aa ba Ifisus maŋ-nɔ-ɔ

²¹ Amo-ɔ pɛɛɛ kamɛɛ-rɔ-ɔ, ne Pɔɔl a waa mò mfɛɛrɛ feyɛ ɔ bɔrɔ Makedoniya na Akaya ɛswɛɛrɛ se, na ɔ kyon yɔ Yerosalɛm maŋ-nɔ. Né ɔ ye, “Mo ya yɔ mfɛŋ, kɛmo kamɛɛ-rɔ na ŋ yɔ Roma maŋ-nɔ.” ²² Amoŋ-ɔ ne oo suŋ mò akyarɔpɔ anyɔ Timotii na Irasitus bo kyonwɛ Makedoniya, ne mò-ɔ mò a sii Asiya swɛɛrɛ-ɔ se kafwɛɛ.

²³ Saŋ mɔ dɛɛ ne aseŋ dabɛ a ba Ifisus bo lee Yeesuu a ekpa-ɔ se-ɔ se. ²⁴ To, maŋ amo-rɔ mɔ sunkpa dabɛ kɔ bo-rɔ, ne ba suŋ kisikyɛɛ kɔ ne ba tɛɛ kɛmo ε Aatimis. Né ɔnyare kɔ bo-rɔ ne baa tɛɛ ε Demeetriyus. O gyɛ bwayɛpɔ neɛ. Né mò kusun ɛ gyɛ feyɛ ɔ dɛɛrɛ kisikyɛɛ a sunkpa-ɔ se o de atanne fufuri ɔ waa kisi akyan ngingyii o fe.

Kusuŋ amo a sa mò aa mò bεεkɔ-ana abwayepo tɔnɔ bweetɔ. ²⁵ Amose se-ɔ nè oo tee mò bεεkɔ-ana abwayepo na bamɔ nè bamɔ kusuŋ du feyε mò lee-o bo gyanjɛ, nè oo tɔwɛ gywii bamɔ feyε, “Mo bεεkɔ-ana, mone nyi feyε ane kibaare a lee kusuŋ mo-rɔ nèe. ²⁶ Mbeyɔmɔ, mone fɔnjfɔŋ a nyu, nè mone a nu kɛtɔ nè Pɔɔl amo e waa-ɔ. O ye ikisi nè sesɛ fɔnjfɔŋ a waa-ɔ moŋ de keyaalɛŋ pɛee. Nè oo taare kyurowi asesɛ bweetɔ mfɛɛrɛ Ifisus maŋ-nɔ mfɛe na Asiya sweere se pɛee. ²⁷ Amose-ɔ kufu bo-rɔ feyε ane kusuŋ mo e nya kenyare bɔyɛ. N gyɛ aneŋ wɔre, kufu bee ko bo-rɔ feyε ane kisi dabe Aatimis a sunjkpa dabe-ɔ maa lee ba a o bo kii seye, na ane kisi dabe mo nè ɔkɛmaa nè o bo Asiya sweere se na kaye-rɔ pɛee i suŋ-o ma lee nya kenyare!”

²⁸ Asesɛ amo a nu aseŋkparegyi mo-ɔ, nè bamɔ iduŋ a fwii, nè baa lee ba feɛ-rɔ feyε, “Ane Ifisus kisi Aatimis gyɛ kisi dabe.” ²⁹ Nè elawo amo a kɔɔrɛ se maŋ amo pɛee-rɔ. Nè bamɔ nè bo naa ba waa aseŋ amo-ɔ a gyiiri Makedoniya awuye anyɔ ko nè ba tee bamɔ e Gayus na Aristaakus, ne bamɔ aa Pɔɔl naa-ɔ, nè baa yaa bamɔ mfeŋ nè maŋ-ɔ-rɔ asesɛ pɛee e gyanjɛ-ɔ. ³⁰ Nè Pɔɔl fɔnjfɔŋ e kpa feyε o yɔ lamaŋ amo akato-rɔ mfeŋ ya sa seŋsa gywii asesɛ-ɔ, amaa bamɔ nè ba kɔɔrɛ Yeesuu ba gyi-o moŋ sure. ³¹ Nè sweere amo se a ayaaleŋpo-ɔ bɔkɔ nè bo gyɛ mò nyare-ana-ɔ a ba nykra bo kyoŋwɛ mò, kɔrɛ mò feyε o ma kaŋ yɔ lamaŋ egypti kpa amo mfeŋ, a lee feyε kufu de bamɔ feyε bɔkɔ e moɔ mò.

³² Na ngyanjɛ-ɔ-rɔ pɛee de elawo bweetɔ. Bamɔ bɔkɔ e feɛ-rɔ ba tɔwɛ aseŋ ko, nè bɔkɔ mo e feɛ-rɔ ba tɔwɛ bamɔ lee, a lee feyε bamɔ bɔkɔ gbaa moŋ

nyi kɛtɔ sɛ nɛ baa gyanjɛ-ɔ. ³³ Yudaa awuye nɛ bo te manj amo-rɔ-ɔ a lee bamɔ-rɔ ɔkɔ nɛ ba tɛɛ ε Aleſanda-ɔ feyɛ ɔ yere aſeſe-ɔ akato-rɔ sa ſeŋsa. Aſeſe amo bɔkɔ a tɛɛ mò feyɛ ɔ ba-ɔ, nɛ ɔɔ ya bamɔ kɛſareɛ feyɛ bamɔ pɛɛɛ laatɔ. Nɛ ɔɔ lɛɛ ɔ ſeŋsa o gywii lamaŋ-ɔ na bɔ nya ɪn̩ feyɛ mò aa mò bɛekɔ-ana Yudaa awuye moŋ gyi bɔyɛ. ³⁴ Amaa bamɔ a pini feyɛ ɔ gyɛ Yudaanyi-o, nɛ bamɔ pɛɛɛ mɔ a kpɔra faa-rɔ tɔwɛ aſeŋ koŋkɔ dɔŋhwereɛ enyɔ feyɛ, “Anɛ Ifisus kisi Aatimis gyɛ kisi dabe!”

³⁵ Nɛ ɪkkee maŋ-ɔ krakyɛɛ brɛsɛ a bɔ yuri lamaŋ-ɔ. Nɛ ɔ yɛ, “Mo kɔſobɛɛ-ana Ifisus awuye, ɔkɛmaa nyi feyɛ anɛ manj mɔ ɛ gyɛ kisi dabe Aatimis na mò ſuŋkpa dabe a ɔdeereſepo-ɔ, mò aa mò kefore nɛ kaa lɛɛ ſoso lɛɛ da-ɔ-rɔ-ɔ. ³⁶ ɔkɛmaa maa taareɛ a o gyiiri amo-ɔ ikii. Amoſe ſe-ɔ moŋ' yuri eyee, na moŋɛ ma waa kɛbɔyɛ ko. ³⁷ Moŋɛ a baa anyare mɔ mfɛe, a moŋ gyɛ feyɛ baa ywii lɛɛ anɛ ſuŋkpa dabe-ɔ-rɔ nɛɛ bɛɛɛ baa tɔwɛ aſeŋ bɔyɛ ko bɔ kye anɛ kisi-o nɛe. ³⁸ Amo ɛ gyɛ feyɛ Demeetriyus na mò bɛekɔ-ana abwayɛpo i de ɔkɔ aſeŋ, anɛ de igominaa na ɪkɛ nɛ anɛ de bɔ gyi aſeŋ-ɔ, amoſe-ɔ aſeŋ kɛmaa nɛ bɔ de-o, bɔ taa baa mfɛŋ. ³⁹ Amaa kɛtɔ ko ɛ bɔ-rɔ na ko kyɔ nɛ moŋɛ ɛ kpa fɛraa, amo moŋ' lɔŋŋɔ mfɛŋ nɛ manj agyi ɛ gyanjɛ ba waa mbraa ba sa manj-ɔ. ⁴⁰ Bɔ lɛɛ kɛtɔ nɛ kaa waa ndoo-ɔ ſe-ɔ, kufu bɔ-rɔ feyɛ ba tɔwɛ feyɛ anɛ a baa aſeŋ manj-nɔ. Na anɛ moŋ de kpa feyɛ anɛ a waa aſeŋ a aſeŋ-ɔ, na anɛ mɔ anɛ maa taareɛ a anɛ tɔwɛ kɛtɔ ſe nɛ anɛ a waa aſeŋ-ɔ na anɛ bɔ kunj anɛ eyee.” ⁴¹ Mò a tɔwɛ amo-ɔ lɔwɛ-ɔ, nɛ ɔɔ ſa ne aſeſe-ɔ pɛɛɛ mɔ a brawɛ-rɔ.

20

Aneŋ ne Pɔɔl a lee Ifisus maŋ-nɔ yɔ Makedoniya na Akaya esweere se nyəsepo-ɔ

¹ To, elawo amo a yowę-ɔ kamęe-rɔ, ne Pɔɔl a t̄ee bamo ne baa kɔɔrę Yeesuu gyi-o p̄eeɛ bo gyanjne, ne ɔɔ t̄owę aseŋ bo sa bamo wɔrę, ne ɔɔ kra bamo feyę ɔ yɔ nee. Ne ɔɔ lee mfeŋ yɔ Makedoniya sweere se.

² Ne ɔɔ narę sweere amo se emaj se waa bamo wɔrę bo lee abwaresen-ɔ se. Ne ɔɔ fo Akaya sweere se. ³ Ne ɔɔ kyena mfeŋ aferi asa. ɔɔ waa siraafeyę ɔ taa koree na o kinji yɔ Siriya sweere se, ne oo nju feyę Yudaa awuye-o ɛ kpa a bo baa mò aseŋ, amoſe-ɔ ne ɔɔ waa mò mfęeře feyę o kinji a ɔ borɔ Makedoniya bee. ⁴ Mò aa Pirus mò gyi Sopata ne ɔɔ lee Beroya maŋ-nɔ-ɔ, na Aristaakus na Sikundus ne baa lee Tisalonikaa maŋ-nɔ-ɔ, na Gayus ne ɔɔ lee Derebęe maŋ-nɔ-ɔ, na Tikikus na Trofimus ne baa lee Asiya sweere se-ɔ, na Timotii ya yɔ. ⁵ Ne baa gyę ane ŋkpęe ḥpoɔ se ya gywii ane Trowas maŋ-nɔ. ⁶ Wuribware-a-kya-anę-yowę a ateese-o kigyi a kyon-ɔ, ne ane a lee Filipii maŋ-nɔ borɔ nkyu si. Bo fo ŋke nnuu-o, ne ane a to bamo Trowas, ne ane a gyi kadaawɔkywęe koŋkɔ mfeŋ.

Aneŋ ne Pɔɔl a yɔ Trowas lalalowę-ɔ

⁷ To, Memenęda amo kedęepwęta-ɔ, ne ane aa bamo ne ba kɔɔrę Yeesuu ba gyi mfeŋ-ɔ a gyanjne a ane gyi ane nyanpe Yeesuu a ateese-o. Ne Pɔɔl a t̄owę abwaresen gywii bamo. Ne ɔɔ sa seŋsa gywii bamo anę-aaa bo fo kayę nseña, a lee feyę kęmo kayę ŋke-o, ɔ yɔ a ɔ yowę bamo. ⁸ Na ifetiri bweetɔ e lajne kębaŋsoroo kękyan ne ane te kęmo-rɔ-ɔ. ⁹ Ne keyaafore kɔ ne ba t̄ee mò ε Yutikus-o te mfaŋsereę

se saŋ ne Pɔɔl e sa seŋsa-ɔ, na idi de mò kafwée, ne lalalowé-ɔ oo bo di idi. Né oo lèe akyan asa kebaŋsoroq lalalowé a kékyaŋ né ané te kemo-rɔ-ɔ a mfansérée-ɔ se lèe da-rɔ sweere. Bamɔ a ya yase mò-ɔ, oo kyɔ wu. ¹⁰ Amaa Pɔɔl a yɔ sweere mfen, né oo ya di kēyaafɔrē amo se, né oo powi mò, né o yε, "Mone ma sa a a tiri mone na o kée!"

¹¹ Né Pɔɔl a kinŋji yɔ soso a kékyaŋ né ané te kemo-rɔ-ɔ bee ya gyi bodobodoo. Pɔɔl a sa seŋsa gywii bamɔ kyee bo fo kyowé keleebé-ɔ, né oo yowé bamɔ o yii. ¹² Né baa taa kēyaafɔrē amo yaa pe na o kée, né bamɔ nkponɔ-rɔ a yuri bamɔ bwéetɔ.

Aneŋ ne Pɔɔl a lèe Trowas yɔ Mileetus-o

¹³ Né ané a yɔ akatɔ-rɔ ya taa koree borɔ nkyu si yɔ Asos maŋ-nɔ, mfen né Pɔɔl e ya lwee ané koree-ɔ-rɔ-ɔ. Mò ya tɔwé feyε ané waa aneŋ, bo lèe feyε mò feraa naa sweere née. ¹⁴ Saŋ né ané a fo Asos-o, né ané a taa Pɔɔl ané koree-ɔ-rɔ, né ané a yɔ Mitileenee maŋ-nɔ. ¹⁵ Kemo kaye nkε-o, né ané a bee borɔ nkyu si lee mfen ya kyon Kiyos kwii si, né ané a bee borɔ nkyu si, né ané a ya fo Samus kwii si. Né ané a bo fo Mileetus maŋ-nɔ. ¹⁶ Né Pɔɔl a waa mò mfεerē feyε o borɔ nkyu si na o kyon Ifisus si aneŋ né o maa nya a o nyera saŋ Asiya sweere se-ɔ. Oo kpa mənaŋ a o fo Yerōsalēm, mò e taare de, na o fo Yerōsalēm pwεe na Pentikos kake-o dεe fo.

Aseŋ ne Pɔɔl a tɔwé bo kra Ifisus asoree abresε-ɔ

¹⁷ Né Pɔɔl a sa nkra lèe Mileetus bo kyonwé Ifisus asoree abresε-ɔ feyε bo ba a bo gyanjaa mò. ¹⁸ Saŋ né baa fo Mileetus-o, né oo tɔwé gywii bamɔ feyε,

“Mone nyi kētō kemaa nē mo a waa kēmo saŋ nē m bō mone ase-ɔ, hareę lēe mo kake gyenkpēesē nē mo a ba Asiya swēerē mō se-ɔ. ¹⁹ Mone nyi feyę hareę Yudaa awuye a yęre bō kye mo, nē baa sa nē mo a gyi aworefɔɔ, nē mo a ba akyukyu bō kōrē kēbwarekōrē sa bamōooo, moŋ waa mo eyee feyę sēsē dabę-ɔ mone ase. Amaa mo a suŋ kusuŋ nee feyę kenya-ɔ sa anę nyanjpe Yeesuu. ²⁰ Mone nyi feyę moŋ ba kētō kemaa nē kē e kya mone-rō bō kweerē mone se saŋ nē mo e tōwē na mo e kaapo abwareseñ lamañ-nō na mone eləj-nō-ɔ. ²¹ Mo a yii Yudaa awuye na bamō nē bō moŋ gyę Yudaa awuye-o pēeε se saŋ kemaa feyę bō nu bamō eyee, na bō kinjji lēe bamō ebøyę-rō, na bō ba Wuribware ase, na bō kōrē anę nyanjpe Yeesuu gyi. ²² Amaa mbeyəmō, Wuribware a kufwiijē timaa-o e tōwē o gywii mo feyę n̄ yə Yerosalem, amaa moŋ nyi kētō nē kē e ya waa mo mfəj-ɔ. ²³ Kētō nē n̄ nyi-o e gye feyę ton̄ kemaa nē mo e yɔ-ɔ Wuribware a kufwiijē timaa-o a yii mo se saŋ kemaa feyę ba tii mo Yerosalem, na bō sa a n̄ gyi aworefɔɔ. ²⁴ Amaa nkpa bēee lowi-o, kētō nē mo e kpa-ɔ e gye feyę mo e lowę mo kusuŋ nē anę nyanjpe Yeesuu a sa mo feyę n̄ tōwē aseñ timaa-o bō lēe anę nē Wuribware a lju anę ewēε se-ɔ. ²⁵ Mo a narę laa mone pēeε mō, na mo e tōwē Wuribware a kuwure-o-ro aseñ mo i gywii mone. Na mbeyəmō n̄ nyi feyę mone əkō maa lēe n̄ mo. ²⁶ Amose-ɔ mo e tōwē mo i gywii mone kakatopee-ro feyę ndōɔ a kake mō mone-rō əkō bō-rō nē mo e moŋ nya nkpa na kukyure nē a moŋ de kęe-ɔ, a moŋ lēe mo ase. ²⁷ Bō lēe feyę moŋ ba kētō nē Wuribware a

tɔwɛ feyɛ ɔɔ waa-ɔ bɔ kweerɔ mone se. ²⁸ Amose-ɔ mon' deere mone eyee se na aseɛe nɛ Wuribware a kufwiijɛ timaa-o a taa bɔ waa mone kesarɛe-rɔ se neɛnɛe. Na mon' deere ane nyantɛ Yeesuu asoree aseɛe se, feyɛ aneŋ ne esanne ɔdeere sepo e deere mò esanne se neɛnɛe-ɔ. A lee feyɛ Yeesuu a ba mò fɔnjfɔŋ lowi bɔ lee bamɔ lee Ḍbɔnsam kesarɛe-rɔ sa ne baa kii mò fɔnjfɔŋ aseɛe. ²⁹ Nyi feyɛ mo a yowɛ mone mɔ-ɔ, aseɛe i lwee mone-rɔ feyɛ aneŋ ne kwaare i lwee esanne-rɔ, ne mò ya nya bamɔ, ne o mɔ a o wo-ɔ. ³⁰ Saŋ kɔ e ba na mone-rɔ boko ba ayeba na a sa a bamɔ bɛɛko-ana ne baa kɔrɛ Yeesuu gyi-o kii bɔ gya bamɔ se. ³¹ Amose-ɔ mon' sa se na mon' nyinji si aneŋ ne mo a kyena mone ase nsu nsa-ɔ. Na mon' nyinji si feyɛ kanye na mpase, mo a ba akyukyu bɔ nyinji mone Wuribware a ekpa-ɔ se. ³² Na mbeyɔmɔ, n de mone mo e waa Wuribware kesarɛe-rɔ. Ne mone ya kya se gya Wuribware aseŋ-ɔ se, aseŋ amo ne a kaapo mone aneŋ ne o kpa monɛ bwɛɛtɔ-ɔ e taare a a morowɛ mone. Na a sa a mon' nya keyaaleŋ na Wuribware a nyure ne ɔɔ tɔwɛ bɔ beya feyɛ o sa mò aseɛe-ɔ. ³³ Saŋ ne m bɔ mone ase-ɔ, moŋ yorowɛ kotoko, hareɛ atanne pipee bɛɛ afufuri bɛɛ awaagya. ³⁴ Mone fɔnjfɔŋ nyi feyɛ asaree mo ne mo a bɔ waa kusuŋ bɔ nya ketɔ kemaa ne mo aa mo anarebɛɛpo e kpa-ɔ. ³⁵ Mo a waa kusuŋ mo keŋkeŋ bɔ kaapo mone neɛ feyɛ a tiri feyɛ ane kya bamɔ ne bɔ moŋ bɔ leŋ-ɔ-rɔ, na ane nyinji aseŋ ne ane nyantɛ Yeesuu fɔnjfɔŋ a tɔwɛ-ɔ se, o yɛ, ‘Okɔ ne o ke atɔ-ɔ de nyure o kyo okɔ ne ba ke mò-ɔ.’ ”

³⁶ Pɔɔl a sa seŋsa gywii bamɔ lɔwɛ-ɔ, ne mò aa

bamə a kpuni anjurii, nə baa kore kebwarekore.
³⁷ Nə bamə əkəmaa i su, na o powi mə, na əkəmaa
 e kyokywee mə kədaabəj o de ɔ waa mə narə
 damənaŋse. ³⁸ Kətə sə nə a moŋ waa bamə kənə
 pεεε-ə e gye feyə mə a təwə feyə bə maa ləe ɳu mə-ə.
 Nə baa yaa mə ya bə fə mə koree ase.

21

Aneŋ nə Pəəl a yə Yerəsaləm-ə

¹ Nə ɳkee anə aa bamə a gyi ɳkra, na anə i su
 akyukyu preepreesə. Nə anə a lwee koree ko-ə
 teŋ əpoo-ərə yə Kos maŋ nə ə bə kwii ko se-ə. Lee
 mfeŋ nə anə a bəgə yə ya fə Rodos maŋ nə ə bə kwii
 ko se-ə. Nə anə a lee mfeŋ yə Patara maŋ nə ə bə
 Likiya sweere se-ə-ə. ² Mfeŋ nə anə a nya koree nə
 ə yə Fonikiya sweere se (nə ə bə Siriya sweere se-ə),
 nə anə a lwee mə-ə. ³ Nə anə a fə mfeŋ nə anə
 kəe Kiprus kwii-ə, nə anə a bərə kigiyise si yə Siriya
 sweere se. Nə anə a ya daŋ Tiro maŋ-nə, a lee
 feyə mfeŋ nə koree amo i lee mə təsərə. ⁴ Nə anə
 a ɳu bamə nə baa kore Yeesuu gyi-o boko mfeŋ,
 nə anə a kyəna bamə ase kadaawəkywee konjə.
 Nə Wuribware a kufwiijə timaa-o a lee bə kaapo
 bamə boko feyə Pəəl ya yə Yerəsaləm maŋ-nə, ə nya
 aseŋ. Amose-ə nə baa kore mə feyə ə ma yə mfeŋ.
⁵ Amaa anə saŋ nə anə i gyi bamə ase-ə a fə-ə, nə
 anə a bəgə meraa anə kpa se. Nə bamə aa bamə aka
 na bamə gyi-anə pεεε mə a yaa anə kpa-ərə ya bə fə
 nkyu-ə kanə, nə anə pεεε mə a kpuni anjurii mfeŋ,
 nə anə a kore kebwarekore. ⁶ Ne anə aa bamə a
 gyi ɳkra, nə anə a bəgə ya lwee koree-ə-ə, nə bamə
 mə baa kinŋi yə pe.

7 Né ané a bę́ kya ané kpa-ɔ sę́ bɔ́rɔ nkyu si lee Tiro ya fɔ́ Tolomayis maŋ-nɔ. Né ané a ka bamɔ́ nę́ baa kɔ́rɛ Yeesuu gyi mfeŋ-ɔ kanɔ, nę́ ané a kyena bamɔ́ ase kake kɔ́ŋkɔ.

8 Né ɻkee lalalowę́-ɔ, ané a bę́ lwee koree-ɔ-rɔ lę́ mfeŋ, nę́ ané a ya daŋ Kayesareya maŋ-nɔ, Samariya sweere se. Né ané a kyena Yeesuu aseŋ timaa-o ɔtawę́pɔ Filipo ase mfeŋ. Filipo gyę́ akyarapɔ́ asunoo-o ɔkɔ́ nę́ saŋ-ɔ baa lee bamɔ́ Yerōsalēm feyε bɔ́ deerę́ ateese na atanne kike-ro si-o. **9** O de mò gyi-ana mbregyii ana nę́ Wuribware a lee feyε bɔ́ kii mò akyamee bokɔ́, na bɔ́ dee tawę́ aseŋ nę́ o lee o kaapo bamɔ́-ɔ gywii aseše-ɔ.

10 Ané a gyi mfeŋ ɻke bwęetɔ-ɔ, nę́ Wuribware kyaamee kɔ́ nę́ ba tee mò ε Agabus-o a lę́ Yudeya sweere se ba. **11** Né oo ba ané ase, nę́ oo taa Pɔ́ol a laare-ɔ keresesę́-ɔ bɔ́ ɻure mò fəŋfɔ́ŋ ayaa na asaree bɔ́ kya abee, nę́ o yε, “Ketɔ́ nę́ Wuribware a kufwiinę́ timaa-o a tawę́-ɔ ę́ gyę́ feyε mfaanee dέ nę́ Yudaa awuye i ɻure keresesę́ mɔ́ wuye Yerōsalēm maŋ-nɔ, na bɔ́ taa mò bɔ́ waa Roma awuye-o kesaree-ɔ.”

12 Saŋ nę́ ané a nu amo-ɔ, nę́ ané aa bamɔ́ nę́ bɔ́ bo mfeŋ-ɔ a kore Pɔ́ol feyε o ma yɔ́ mfeŋ. **13** Amaa oo beŋħaa ané nee feyε, “Nteto nę́ mone ę́ waa-ɔ nee, mone i su mfaanee na mone ę́ nyera mo kakpono-ɔ nee eee? N gyę́ bamɔ́ kuħture mo wore siraħa nę́ mo a waa a ɻ yɔ́ Yerōsalēm, amo aa lowi, na ɻ kperi ané nyanjpe Yeesuu si, na ɻ wu mfeŋ.” **14** Ané moŋ taare tawę́ a o sure si feyε o ma yɔ́ Yerōsalēm. Amose-ɔ nę́ ané a yɔ́wę́ mò, nę́ ané yε, “Ané nyanjpe a kepre-ɔ waa.”

15 Ané a kyēna mfeñ bo fo saŋ kɔ-ɔ, nē ané a sɔrɔ ané etɔsɔrɔ, nē ané a kya ané kpa sē yɔ Yerōsalēm.
16 Ané aa bamɔ nē baa kɔɔrē Yeesuu gyi, nē baa lē Kayēsareya mfeñ-ɔ bɔkɔ ya yɔ, nē baa yaa ané ɔnyare ne ané e ya sōwē mò lɔŋ-nɔ-ɔ aye. Ba tēe mò ε Menasɔŋ. ɔɔ lē Kiprus kwii si nēe, nē ɔ gyē bamɔ nē baa wuree kɔɔrē Yeesuu gyi-o ɔkɔ.

Ané ne Pɔɔl a ka Yerōsalēm asɔree awuye kanɔ-ɔ

17 Saŋ nē ane a fo Yerōsalēm maŋ-nɔ-ɔ, bamɔ nē baa kɔɔrē Yeesuu gyi-o a sa ané aŋse damēnaŋse.
18 Kemo kaye ŋke-o, nē ané aa Pɔɔl a yɔ a ɔ ya ka Yakubu kanɔ. Mò a yɔ-ɔ, asɔree abrɛsε-ɔ bo mfeñ.
19 Nē Pɔɔl a ka bamɔ kanɔ, nē ɔɔ tɔwē ketɔ kemaa nē Wuribware a bɔrɔ mò sē waa sa ndē sē awuye bweetɔ-ɔ gywii bamɔ.

20 Bamɔ a nu mò ase lɔwε-ɔ, nē baa kyɔrɔ Wuribware. Nē bo yε, “Ané kɔsɔbεe Pɔɔl, fo a nyu aneŋ nē ané Yudaa awuye ŋkpεŋ ŋkpεŋ mfeε a kɔɔrē Yeesuu gyi-o, na aneŋ nē baa lεŋ bamɔ eyεe bo gya ané mbraa nē ané ɔdɛdaapɔ Mosis a sa ane-ɔ sē nɛnɛe-ɔ ɔɔ? **21** Baa nu feyε fo ɛ kaapɔ Yudaa awuye nē bo te ndē sē awuye-o-ro nē feyε bo yɔwε mbraa nē Mosis a sa ane-ɔ dεe kegya sē, na fo ɛ tɔwε fo i gywii bamɔ feyε bo ma lεe tεŋŋε bamɔ gyi-ana atwεetu, na bo ma lεe gya ané adɛdaaseŋ sē. **22** A waa dεe ba nu feyε fo a ba. Nē emene ne ané e waa a ané bo kaapɔ feyε ketɔ nē baa tɔwε bo lεe fo kuŋu si-o gyε ayεba-ɔ nēe? **23-24** Ketɔ nē ané e kpa feyε fo waa-ɔ e gyε feyε fo kya anyare ana kɔ nē bo bo mfeε-ɔ-rɔ, nē baa waa Wuribware ɛtan feyε bo maa see bamɔ ipwii-o. Amaa baa kɔŋ waa atɔ kɔ nē a de iyisi-o.

Amose-ɔ a tiri feyε bɔ kpεε bamɔ iyisi-o na bɔ see bamɔ, na bɔ ləŋjɔ Wuribware, na bɔ dεε taare lwee mò suŋkpa-ɔ-rɔ. To, fɔ aa bamɔ yɔ a fɔ ka atanne nε Wuribware ələŋjərɔ ɛ kɔrε a ɔ dεε kpεε bamɔ iyisi-o sa bamɔ-ɔ. Amo-ɔ e gyε nε a sa na ɔkemaa ɲu feyε aseŋ nε baa tɔwε gywii bamɔ feyε fɔ a tɔwε-ɔ moŋ gyε kaseŋtiŋ, na fɔ fɔŋfɔŋ gbaa gya Mosis a mbraa-ɔ se. ²⁵ Amaa bamɔ nε bɔ moŋ gyε Yudaa awuye, nε baa kɔrε Yeesuu gyi-o feraa, anε a kyɔ kyɔrεe bɔ kyɔŋwε bamɔ-ɔ feyε bɔ ma kaŋ gyi ateeſe bεε wɔ kabɔ nε baa mɔɔ wεε ikisi si-o, na bɔ ma kaŋ gyi mbogya, na bɔ ma kaŋ wɔ kabɔ nε bɔ moŋ tεŋ kamɔ kεbɔ-rɔ, na bɔ ma waa kakyeekpa na kanyarekpa. Aneŋ a mbraa mɔ baare sa bamɔ.”

²⁶ Amose-ɔ kayε ɲke-o, nε Pɔɔl a yaa anyare-ɔ Wuribware aləŋjərɔ ase, nε bamɔ aa Pɔɔl a ya kpεε bamɔ iyisi, na bɔ nya fɔ Wuribware suŋkpa kulweero. Nε ɔɔ yɔ Wuribware suŋkpa ya tɔwε ɲke nε ɛtaŋ i gyi-o, na saŋ nε ba ba a bɔ ləŋjɔ Wuribware-ɔ.

Aneŋ nε baa kra Pɔɔl Wuribware suŋkpa-ɔ

²⁷ Amaa ɲke nsunoo amo a kpa a m fɔ-ɔ, nε Yudaa awuye kɔ nε baa leę Asiya sweere se-ɔ a ɲu Pɔɔl Wuribware suŋkpa kabuno Yerɔsalɛm mfεŋ. Nε baa wure aseſe nε bɔ bɔ mfεŋ-ɔ-rɔ, nε baa kra Pɔɔl. ²⁸ Nε baa faa-rɔ feyε, “Isireelii awuye, mon' kya ane-ɔ! ɔnyare mɔ e gyε nε ɔ naa tɔŋ kemaa ɔ kaapo aseŋ o kye ane Isireelii awuye na ane mbraa-ɔ, na ɔ tɔwε aseŋ bɔyε bɔ leę Wuribware suŋkpa mɔ se. Nε mbεyɔmɔ ɔɔ baa bamɔ nε bɔ moŋ gyε Yudaa awuye-o baa Wuribware suŋkpa-ɔ-rɔ

mfee baa bɔ waa mò iyisi!” **29** Baa tɔwɛ aseŋ bɔ lèe feyɛ baa ሥ Trofimus nè ዘ leè Ifisus mañ-nɔ-o na Pɔɔl a naré mañ-nɔ, nè baa fa feyɛ Pɔɔl a yaa mò Wuribware suñkpa mɔ-rɔ nèe.

30 Nè aseŋ dabɛ a ba mañ-ɔ-rɔ, nè asesɛ bwéetɔ a ነውዙናን ሲሆን ክማል ውስጥኑ, nè baa ya kra Pɔɔl, nè baa gyiiri mò lèe Wuribware suñkpa a kabuno-o. Puri amo-rɔ, nè Wuribware suñkpa adeerersepɔ-o a tii ेpone-ɔ na asesɛ-ɔ ma bee taa aseŋ-ɔ lweero mfeñ. **31** Asesɛ-ɔ a kpa a bɔ mao Pɔɔl-ɔ, nè እኩ a ya tɔwɛ gywii Roma asoogyaa የግዢኑክሬፕሮ-ɔ feyɛ Yerosalém awuye pɛee a baa aseŋ dabɛ mañ-nɔ. **32** Puri amo-rɔ mfeñ nè የግዢኑክሬፕሮ amo a taa asoogyaa awuye kɔ na bamɔ abresɛ, nè baa waa mēnaŋ yɔ asesɛ kukwii-o amo ase. Saŋ nè baa ሥ asoogyaa የግዢኑክሬፕሮ-ɔ na asoogyaa awuye-o, nè baa yɔwè Pɔɔl keda. **33** Nè asoogyaa brɛsɛ-ɔ a ya kra Pɔɔl, nè ዘ sa kanɔ feyɛ bɔ ba agbarabi anyɔ bɔ ነጋሪ mò. Nè ነከ oo bise feyɛ, “Nse e gye መንያረ ሥ, nè nteto nè ዘ waa?” **34** Nè asesɛ-ɔ bokɔ a faa-rɔ ba bēnjaa aseŋ kɔ, na bokɔ mɔ e bēnjaa ako, na a kwee. Mfaanee sè-ɔ, asoogyaa የግዢኑክሬፕሮ-ɔ mɔj taare ሥ ketɔ nè kaa baa aseŋ-ɔ. Amose-ɔ, nè ዘ sa kanɔ feyɛ bɔ taa Pɔɔl dee yaa bɔ bɔya asoogyaa awuye kwatase-rɔ. **35** Nè lamañ-ɔ a gya asoogyaa awuye-o si ya fo abeñberèe nè ba kyikye si baa lwee asoogyaa awuye kwatase-ɔ-rɔ ase, nè asoogyaa awuye-o a yasɛ Pɔɔl sɔrɔ sɔsɔ, a lèe feyɛ asesɛ-ɔ iduŋ a fwii mò se bweetɔ. **36** Saŋ nè bɔ gya sè-ɔ, na ba fee-rɔ feyɛ, “Mon' mao mò.”

Aneŋ nè Pɔɔl a tɔwɛ aseŋ na o bɔ lee mò eyee-ɔ

³⁷ Saŋ n̄e asoogyaa awuye-o ɛ kpa a bɔ taa Pɔɔl waa kwatase-ɔ-rɔ, n̄e oo bise asoogyaa ḥgyenjkeεepo-ɔ Griiki-ro feyε, “Obreṣe, mo ɛ taare a n sa seŋsa gywii fo aaa?”

N̄e asoogyaa ḥgyenjkeεepo amo ye, “Fo kyɔ fo i nu Griiki-ro aaa? ³⁸ Amo feraa n gyε fo ɛ gyε Igyipitinyi n̄e saŋ kɔ ɔɔ dεε baa aseŋ maŋ-nɔ, n̄e ɔɔ gyε anaapɔ ḥkpεŋ nna kegyenjkeε yɔ kimukee-ro-o bεεε?”

³⁹ N̄e Pɔɔl a bεŋjaa feyε, “N gyε Yudaanyi n̄ee. Baa kowε mo Taasus maŋ n̄e ɔ bɔ Kilikiya sweere se-ɔ-rɔ n̄ee, n gyε maŋ dabe kigyi n̄ee. Mo ɛ kore fo n̄ee a fo sa a n sa seŋsa gywii aseše-ɔ.”

⁴⁰ N̄e asoogyaa ḥgyenjkeεepo-ɔ a sa mɔ kpa. N̄e Pɔɔl a yere mfεŋ n̄e ba kyikye ba lwee kwatase-ɔ-rɔ-ɔ se, n̄e ɔɔ ya mɔ kεsaree bɔ kaapo feyε aseše-ɔ laato. Saŋ n̄e baa laatɔ-ɔ, n̄e Pɔɔl a sa bamɔ aye-rɔ Heebrii seŋsa gywii bamɔ.

22

¹ ɔɔ tɔwε n̄ee feyε, “N se-ana na n daa-ana na n tire-ana na m pekyee-ana, mon' nu mo ase feyε mo a yere monε akatɔ-rɔ mfεe mo ɛ tɔwε aseŋ mo i lee mo eyee-ɔ.”

² Bamɔ a nu feyε ɔ sa bamɔ Heebrii seŋsa-rɔ bamɔ ase-ɔ, n̄e baa waa diŋŋ diŋŋ diŋŋ, n̄e Pɔɔl a kya se feyε, ³ “Yudaanyi ɛ gyε mo. Taasus maŋ-nɔ Kilikiya sweere se n̄e baa kowε mo. Amaa Yerosalɛm mfεe n̄e baa bera mo, n̄e mo a kyena anε ɔkaapɔpo dabe n̄e ba tεe mɔ ε Gamaliili-o ayaarɔ, n̄e ɔɔ kaapo mo anε n̄e n gyε anε adεdaapo a mbraa-ɔ se neenεe-ɔ. N̄e mo a leŋ mo eyee suŋ Wuribware feyε anε n̄e monε

bo mfee ndɔɔ-ɔ i suŋ-o. ⁴ N gye amo wɔrɛ, mo a bɛɛ waa bamɔ nɛ bo gya Yeesuu a ɛkpa-ɔ se-ɔ awɔrefɔɔ, nɛ mo a sa nɛ baa mɔɔ bamɔ bɔkɔ. Na mo e kra anyare na akyee, ne mo a sa nɛ baa tii bamɔ. ⁵ Wuribware ɛlɛŋŋəpɔ bresɛ-ɔ na anɛ abresɛ-ɔ pɛɛɛ e taare a bo kaapo feyɛ aseŋ mo nɛ mo e tɔwɛ-ɔ gye kaseṇṭin nɛe. Baa kyɔrɛɛ ewɔrɛ sa mo feyɛ n taa sa anɛ bɛɛkɔ-ana Yudaa awuye nɛ bo bo Damasikus maŋ-nɔ-ɔ. Amose-ɔ nɛ mo a yɔ mfɛŋ na nɛ nya kra aseɛɛ mo nɛ bo gya Yeesuu a ɛkpa-ɔ se-ɔ ŋure bamɔ agbarabi, na nɛ kinjaa bamɔ baa Yerosalem mfee, na bo gyiiri bamɔ kesebɔ.”

Anɛŋ nɛ Pɔɔl a tɔwɛ anɛŋ nɛ oo kii Kristoonyi-ɔ

⁶ Nɛ Pɔɔl a kya se tɔwɛ feyɛ, “Nke ŋkɔ mpase, mo a yɔ mo e kpa a m fo Damasikus-o, nɛ kelaŋŋerɔ dabe kɔ nɛ ku du feyɛ ɛleelɛɛ-ɔ a lɛɛ soso kaluwa koŋkɔ bo muruwaa wɛɛ mo se. ⁷ Nɛ mo a lɛɛ da sweere, nɛ mo a nu bore kɔ a tɔwɛ feyɛ, ‘Sɔɔl, Sɔɔl! Nteto nɛe, nɛ fo e tɔraa mo anɛŋ?’ ⁸ Nɛ mo a bise feyɛ, ‘Mo nyaŋpe, fo nse nɛe?’ Nɛ oɔ tɔwɛ gywii mo feyɛ, ‘Mo, Yeesuu Nasaretenyi-o nɛ fo e tɔraa-ɔ nɛe.’ ⁹ Aseɛɛ nɛ mo aa bamɔ naa-ɔ a ŋu kelaŋŋerɔ-ɔ, amaa bo moŋ nu bore nɛ oɔ sa seŋsa mo ase-ɔ. ¹⁰ Nɛ mo a bise mɔ feyɛ, ‘Mo nyaŋpe, nteto nɛ fo e kpa feyɛ nɛ waa?’ Nɛ anɛ nyaŋpe a tɔwɛ gywii mo feyɛ, ‘Koso na fo yɔ Damasikus. ɔkɔ e tɔwɛ kɛtɔ kɛmaa nɛ mo e kpa feyɛ fo waa-ɔ a o gywii fo mfɛŋ.’

¹¹ Nɛ kelaŋŋerɔ amo a sa nɛ mo akatɔ a bwée, amose-ɔ nɛ mo anarebɛɛpɔ-ɔ a kra mo kɛsarɛe-ɔ yaa Damasikus maŋ-nɔ.

¹² Amɔ anɛ bɛɛkɔ Yudaanyi kɔ mo bo maŋ-ɔ-ɔ nɛ ba tɛɛ mɔ e Ananiyas. ɔ gye sɛɛ timaa, nɛ o gya

ané mbraa-ɔ sē neenee, nē Yudaa awuye nē bō bō mfēj-ɔ i bu mō bwēetō. ¹³ Nē ɔ̄ ba mō ase, nē ɔ̄ yere meraa mō, nē ɔ̄ ye, ‘Mō kosoobee Səol, bēe ḥu ato.’ Puri amo-rə nē mō akatō a buñji, nē mō a deere mō. ¹⁴ Nē ɔ̄ ye, ‘Wuribware nē ané a sunj lēe ané adedaapo a mbeē-ɔ sē-ɔ a lee fō nēe feyε fo pini mō kepre, na fo gyii mō nē Wuribware e tēe mō ε mō keyaaforē timaa, na fo nu mō bore. ¹⁵ A lee feyε ketō nē fo waa-ɔ e gye feyε fo tōwē ketō nē fo a ḥu-o na aseñ nē fo a nu-o gywii ḥkemaa. ¹⁶ Nē ntētō sē nē fo bēe fo gywii? Koso na fo bō asuu, na fo kore Wuribware feyε Yeesuu kenyare-rə ɔ̄ bō kpēe fo ḥbøyε bō tweē.’

¹⁷ Nē mō a kiñji ba Yerosalēm mfēe. Sañ nē mō e kore kebwarekore Wuribware sunkpa-ɔ, nē aa waa feyε mō a ku dee-o. ¹⁸ Dee amo-rə mō a ḥu ané nyāñpe, nē ɔ̄ tōwē gywii mō feyε, ‘Waa mēnañ lēe Yerosalēm mfēe, a lee feyε mfēe a aseñ-ɔ maa sure aseñ nē fo e tōwē a fo gywii bamō bō lee mō kuru si-o si.’ ¹⁹ Nē mō a bēñjaa mō feyε, ‘Mō nyāñpe, bō nyi damenañse feyε mō a dēe nare kebwarekore akyan-ñō kra aseñ nē baa kōrē fo gyi-o. Nē mō a tii bamō tiikpa, nē mō a da bamō. ²⁰ Na sañ nē baa mō Stifar nē kufu mōñ de mō feyε ɔ̄ tōwē lamañ-ñō feyε ɔ̄ gya fo ekpa-ɔ se-ɔ, na m bō mfēj, nē mō a sure si feyε bō mōñ mō, nē mō a bēe deere bamō nē baa ya mōñ mō-ɔ awaagya sē sa bamō.’ ²¹ Nē ané nyāñpe ye, ‘Nare, a lee feyε mō i sunj fo kefō a m bō kyoñwē ndē sē awuye-o ase.’ ”

*Anēñ nē Pəəl a lee bō kaapo bamō feyε ɔ̄ gye Roma
mañ kigyi-o*

²² Saŋ nɛ Pɔɔl e sa seŋsa-ɔ, ba laatɔ ba nu, amaa bamɔ a nu fεyε Pɔɔl yε anɛ nyanjpe yε o yo bamɔ nɛ bo moŋ gye Yudaa awuye-o ase-ɔ, nɛ baa bee lεe ba fεe-rɔ keŋkeŋ fεyε, “Moŋ' taa mò nare. Moŋ' mao mò! A moŋ bware fεyε mò a bee lεe kyena sweere mo se.” ²³ Na ba fεe-rɔ, na ba lεŋkpaŋ bamɔ awaagya-rɔ, na ba tweε eſe ba kyoŋwε soso bo kaapo fεyε bamɔ iduŋ a fwii Pɔɔl sɛ bwεeto. ²⁴ Nɛ Roma soogyaa ɔgyenkpεrεpɔ-ɔ a sa kanɔ fεyε asoogyaa awuye-o taa Pɔɔl yaa bamɔ kwatase-ɔ-rɔ, nɛ ɔɔ tɔwε gywii bamɔ fεyε bo da mò kɔkyokywεe, na bo nya ḥu kεtɔ se nɛ Yudaa awuye-o e fεe-rɔ ba kye mò-ɔ. ²⁵ Amaa bamɔ a ḥure mò bo bεya sweere, na bo da mò-ɔ, nɛ Pɔɔl a tɔwε gywii soogyaa brεsε nɛ ɔ yεre mfeŋ-ɔ fεyε, “N gye Roma maŋ kigyi nee. Nɛ bo moŋ tεe gyi mo aseŋ fεyε mo a waa bɔyε kɔ. A moŋ da mone mbraa-rɔ fεyε a gyε bɔyε fεyε mone e kpa a moŋ' da mo kɔkyokywεe aaa?”

²⁶ Soogyaa brεsε amo a nu anεŋ-ɔ, nɛ ɔɔ yo asoogyaa ɔgyenkpεrεpɔ-ɔ ase ya bise mò fεyε, “Kεtɔ ne fo e kpa a fo waa ḥnyarε amo-ɔ bware aaa? A lee fεyε ɔ gyε Roma maŋ kigyi nee!”

²⁷ Amose-ɔ nɛ soogyaa ɔgyenkpεrεpɔ amo a yo Pɔɔl ase ya bise mò fεyε, “Tɔwε gywii mo, a gyε kaseŋtin fεyε Roma maŋ kigyi e gyε fo aaa?”

Nɛ Pɔɔl yε, “Cɔŋ.”

²⁸ Nɛ soogyaa ɔgyenkpεrεpɔ-ɔ yε, “Mo a ka atanne dabe pwεε nɛ mo a dεe kii Roma maŋ kigyi.”

Nɛ Pɔɔl a beŋŋaa fεyε, “Amaa m fεraa Roma maŋ agyi a deŋ kowε mo-ɔ se-ɔ, n gyε Roma maŋ kigyi nee.”

²⁹ Puri amo-rɔ, nɛ bamɔ nɛ ba kpa kibise mò aseŋ-ɔ pεee a lwii kamεe lee Pɔɔl ase. Saŋ nɛ

soogyaa ။gyeŋkpeɛpo-ɔ a pini feyε Roma maŋ kigyi
nε oo ɳure agbarabi-o, nε kufu a nya mò.

Aneŋ nε baayaa Pɔɔl maŋ abrɛsε akatɔ-rɔ-ɔ

³⁰ Amaa soogyaa ။gyeŋkpeɛpo-ɔ ɛ kpa feyε o ɳu
keto se nε Yudaa awuye-o ɛ porɔ Pɔɔl-ɔ. Amose
kemø kaye ɳke-o, nε ɔɔ sa nε baa saŋŋe agbarabi
nε baa bo ɳure Pɔɔl-ɔ. Nε ɔɔ tεe Wuribware
aləŋŋɔpo-ɔ na maŋ abrɛsε-ɔ pεee feyε bo gyaŋŋe.
Nε ɔɔ baa Pɔɔl baa bo yera bamø akatɔ-rɔ.

23

¹ Nε Pɔɔl a deere maŋ abrɛsε-ɔ akatɔ-rɔ, nε ɔ yε,
“Mo bɛɛkɔ-ana Isireelii awuye! Wuribware ase
feraa, ɳ nyi mo kakponɔ-rɔ feyε moŋ de kɛbɔye bo
lee mo kakyena-rɔ haree bo fo ndɔɔ!”

² Nε Wuribware aləŋŋɔpo bresε nε ba tεe mò ε
Ananiyas-o a sa bamø nε bo yere bo meraa Pɔɔl-ɔ
kanɔ feyε bo daye mò kanɔ se abaa.

³ Nε Pɔɔl a tɔwε gywii mò feyε, “A waa dεε
Wuribware mo e da fo, nnɔ ɳnyɔ ɳnyɔ wuye. Fo te
mfen fo ye fo de mbraa-ɔ, nε fo i gyi mo aseŋ, na
fo-ɔ fo beq fo e waa keto nε ki kye mbraa-ɔ, a lee
feyε fo ye bo da mo!”

⁴ Nε bamø nε bo yere meraa Pɔɔl-ɔ a tɔwε gywii
mò feyε, “Fo ɛ saare Wuribware aləŋŋɔpo bresε-ɔ
nee!”

⁵ Nε Pɔɔl a beŋŋaa feyε, “Mo bɛɛkɔ-ana Isireelii
awuye, moŋ nyi feyε ɔ gyε Wuribware aləŋŋɔpo
bresε-ɔ nee. A gyε kasenṭin feyε abwareṣen wore-ɔ
yε, ‘Fo ma tɔwε aseŋ bɔye bo kye fo asesε-ɔ
ঋgyeŋkpeɛpo.’* ”

* **23:5** Kεlε Igyipiti 22.28.

6 Saŋ n̄e Pɔɔl a ɳu feyε bamo n̄e bɔ̄ bɔ̄ ngyanŋe-ɔ-rɔ-ɔ bɔ̄ko gye Sadukii awuye, n̄e bɔ̄ko m̄o gye Farisii awuye-o, n̄e ɔ̄ tɔwε gywii bamo feyε, “M̄o bɛɛkɔ̄-ana Isireelii awuye! N̄ gye Farisiinyi neɛ, n̄e n s̄e na n na gye Farisii awuye neɛ. Anɛŋ n̄e mo a kɔɔrε gyi feyε bamo n̄e baa wu-o i kyinŋi a bɔ̄ l̄eɛ lowi-ro-o si n̄e ba gyi mo aseŋ mfeɛ-ɔ!” **7** M̄o kedeŋ tɔwε anɛŋ-ɔ, n̄e Farisii awuye-o na Sadukii awuye-o a l̄eɛ ba kɔ̄, n̄e baa ke-ro, **8** a l̄eɛ feyε Sadukii awuye-o yε aseɛɛ maa kyinŋi a bɔ̄ l̄eɛ lowi-ro. N̄e bɔ̄ bee bɔ̄ yε Wuribware mbɔɔ moŋ bɔ̄-rɔ, n̄e sesɛ ya wu, m̄o kayowɔrε na m̄o kra i wu pεɛɛ. Amaa n̄e Farisii awuye-o mo ɛ kɔɔrε amo asa pεɛɛ ba gyi. **9** N̄e elawo-ɔ a bee tii si, n̄e Wuribware mbraa akaapopo-ɔ bɔ̄ko n̄e bɔ̄ bɔ̄ Farisii awuye a kεbεgya-ɔ a koso yere-ɔ-keŋken feyε bɔ̄ moŋ ɳu Pɔɔl kεbεyε ko. N̄e bɔ̄ yε, “Anɛ moŋ ɳu ɔnyare mo kεbεyε ko! Nsaŋsε a gye kaſeŋtiŋ neɛ feyε kyeŋjanŋpo beeɛɛ Wuribware kabɔɔ a sa ſeŋsa gywii m̄o!”

10 Anɛŋ n̄e ikii-o-ro a waa lεŋ bwεetɔ-ɔ ſe-ɔ, n̄e kufu a nya soogya a ɔgyenŋkpeɛɛpo-ɔ feyε baa kyaye Pɔɔlo-ɔ. Amosɛ-ɔ n̄e ɔ̄ sa kanɔ feyε soogya awuye-o yo aseɛɛ-ɔ-ɔ ya lee Pɔɔl l̄eɛ bamo ase, na bɔ̄ bee taa m̄o yaa tii bamo kwatasɛ-ɔ-ɔ.

11 Kanyɛ amo-ɔ, n̄e anɛ nyanya Yeesuu a lee m̄o eyee bɔ̄ kaapo Pɔɔl dee-ro, n̄e ɔ̄ tɔwε gywii m̄o feyε, “Fɔ̄ ma sa a kufu nya fɔ̄! Fɔ̄ a yere bɔ̄ sa mo Yerɔsalɛm maŋ-nɔ. Anɛŋ dɛɛ n̄e fɔ̄ ɛ yere a fɔ̄ bɔ̄ sa mo Roma maŋ-nɔ.”

Anɛŋ n̄e baa da Pɔɔl kuŋu si kikpuni-o

12 Né kemo kaye ɳke-o gyegyayé, Yudaa awuye boқo a gyanjé kra anej né ba waa-ɔ. Né baa waa etaj feyé bamø e moŋ mao Pøøl, bo maa gyi ateese, anej døe mao né bo maa nuu nkyu. **13** Bamø ne baa kra asej mao-ɔ kyo aseše aduna. **14** Né baa yø Wuribwarel alønjøpo-ɔ na maŋ abrøse-ɔ ase ya tøwø feyé, “Ané a gyanjé waa etaj feyé ane e moŋ mao Pøøl, ané maa gyi ateese. **15** Na mbøyømø moŋ' sun a bo ya kore Roma soogyaa ɔgyenkpøepø-ɔ feyé o bøe baa Pøøl moŋe akatø-rø, na moŋ' waa feyé moŋe a kpa feyé moŋ' bøe nu asej bo lëe mò kuŋju si neenee-ɔ. Amaa ane e waa siraa, na ane mao mò pwøe na o døe fo mføe.”

16 Amaa Pøøl mò pøkyøe mò gyi keyaaføre ko a nu bamø asej né ba kpa a bo waa-ɔ. Amose-ɔ né oo kore kpa yø mføe né baa tii Pøøl-ɔ, né oo ya tøwø ketø né oo nu-o gywii Pøøl.

17 Né Pøøl a tee soogyaa obrøse ko, né oo tøwø gywii mò feyé, “Yaa keyaaføre mao soogyaa ɔgyenkpøepø-ɔ ase. O de asej ko a o tøwø gywii mò.” **18** Né soogyaa brøse-ɔ a gyø mò kegyenkpøe yaa mò soogyaa ɔgyenkpøepø-ɔ ase ya tøwø feyé, “Pøøl né baa tii-o ya tee mo tøwø gywii mo feyé m baa keyaaføre mao fo ase, a lëe feyé o de asej ko a o tøwø gywii fo.”

19 Né soogyaa ɔgyenkpøepø-ɔ a kra keyaaføre-ɔ kesaree-ɔ taa mò yaa keri si ya bise mò feyé, “Ntetø né fo de a fo tøwø gywii mo?”

20 Né o yø, “Yudaa awuye maŋ abrøse-ɔ a waa kano feyé ba tøwø a bo gywii fo nyaŋe feyé fo baa Pøøl bamø akatø-rø, na bo waa feyé bamø a kpa a bo nu asej neenee bøe bo lëe Pøøl kuŋju si-o. **21** Amaa fo

ma kɔɔrɛ bamɔ gyi, a lɛɛ feyε bɔ kyɔ asesɛ aduna, nɛ ba kweɛrɔ a bɔ gywii Pɔɔl. Baa waa ɛtan feyε bɔ maa gyi, nɛ bɔ maa nuu, amɔ baa mɔɔ Pɔɔl pweɛ. Baa waa siraalowɛ pɛɛɛ, na bɔ gywii aneŋ nɛ fo-ɔ fo e tɔwɛ-ɔ neɛ.”

²² Nɛ soogyaa ɔgyenjkreeɛpɔ-ɔ yε, “Mɔ a nu. Mbeyɔmɔ fo de kpa feyε fo nare, amaa fo ma kaŋ tɔwɛ gywii ɔkɔ feyε fo a tɔwɛ aseŋ-ɔ gywii mɔ.”

Aneŋ nɛ baa yaa Pɔɔl Gominaa Feelis ase-ɔ

²³ Kεyaafɔrɛ amɔ a yii-o, nɛ soogyaa ɔgyenjkreeɛpɔ-ɔ a tɛɛ mɔ abrɛsɛ anyɔ, nɛ o yε, “Mɔn' taa soogyaa awuye alafa anyɔ, na ɛkpanja adeɛpɔ adusunoo na akpa awuye alafa anyɔ, na mɔnɛ aa bamɔ waa siraalɛɛ mfeɛ ndɔɔ kanye saŋ nɛ asesɛ ɛ kpa a bɔ di-o yɔ Kayɛsareya manj-nɔ. ²⁴ Mɔn' kpa kpanja kɔ sa Pɔɔl a o dɛɛ, na mɔn' kuŋ mɔ nɛɛnɛɛ yaa bɔ fo Gominaa Feelis ase.”

²⁵ Nɛ soogyaa ɔgyenjkreeɛpɔ-ɔ a kyɔrɛɛ wɔrɛ sa bamɔ a bɔ yaa feyε,

²⁶ “Mɔ, Kilawudiyus Lisiyas, ɛ gyɛ nɛ n de wɔrɛ mɔ mɔ ɛ kyoŋwe Brɛsɛ Gominaa Feelis. Mɔ ɛ ka fo kano. ²⁷ Yudaa awuye ya kra ɔnyarɛ mɔ nɛ n de mo ɛ kyoŋwe fo ase-ɔ feyε ba kpa a bɔ mɔɔ mɔ. Nɛ mɔ a nu feyε o gyɛ Roma manj kigyi neɛ, amosɛ nɛ mɔ aa mɔ asoogyaa awuye a ya kɔɔrɛ mɔ. ²⁸ Mɔ a kpa feyε n nu kɛtɔ se ne ba porɔ mɔ-ɔ sɛ-ɔ, nɛ mɔ a taa mɔ yaa bamɔ manj abrɛsɛ-ɔ ase. ²⁹ Amaa mɔ a ɳu feyε o mɔŋ waa kɛtɔ ne ke ɛ kaapo feyε bɔ mɔɔ mɔ bɛɛɛ bɔ tii mɔ-ɔ. Bamɔ fɔŋfɔŋ mbraa-ɔ aseŋ nɛ bɔ de ba porɔ mɔ. ³⁰ Nɛ mɔ a ɳu feyε baa da mɔ kuŋu

si kikpuni. Amose-ɔ nɛ puri amo-rɔ nɛ mo a fa mfɛɛrɛ fɛyɛ mo ɛ baa mò a m bɔ kyoŋwɛ fɔ ase. Mɔ a tɔwɛ gywii bamɔ nɛ ba porɔ mò-ɔ fɛyɛ bɔ baa mò aseŋ nɛ bɔ de-o fɔ ase.”

³¹ Nɛ asoogyaa awuye-o a waa ketɔ nɛ bamɔ ḡyęŋkṛeɛrɔ a tɔwɛ-ɔ. Nɛ baa meraa sɛ kanye amo, nɛ baa taa Pɔɔl yaa fɔ hareɛ Antipatris maŋ-nɔ. ³² Kemo kayɛ ŋke-o nɛ asoogyaa awuye ne bɔ naa sweere-ɔ a kinji yɔ Yerusalem yɔwɛ bamɔ nɛ ba dɛɛ ɛkpaŋa-ɔ fɛyɛ bamɔ aa Pɔɔl a yɔ. ³³ Nɛ baa taa aneŋ-aaa ya lweero Kayesareya, nɛ baa taa wɔre-ɔ sa gominaa-o, nɛ baa taa Pɔɔl bɔ waa mò kesareɛ-rɔ.

³⁴⁻³⁵ Nɛ gominaa-o a karɛ wɔre-ɔ, nɛ oo bise Pɔɔl sweere kebegya ne ɔɔ leɛ kemo se-ɔ. Mɔ a ŋu fɛyɛ ɔɔ leɛ Kilikiya sweere se-ɔ, nɛ ɔ yɛ, “Bamɔ nɛ fɔ aa bamɔ de aseŋ-ɔ ya ba, mo i nu fɔ ase.” Nɛ ɔɔ sa kano fɛyɛ asoogyaa awuye taa Pɔɔl yaa gominaa a kolɔŋ dabe ne Owure Hɛrɔd kɔ nɛ ɔɔ dɛɛ kyɛna-ɔt a pwɛɛ-ɔ-rɔ ya yɛrɛ deereɛ mò se.

24

Aneŋ nɛ Yudaa awuye-o a porɔ Pɔɔl gominaa-o akatɔ-rɔ-ɔ

¹ To, kemo ŋke nnuu kamɛɛ, nɛ Wuribware ələŋŋɔrɔ brɛsɛ Ananiyas na maŋ abrɛsɛ kɔ na lɔɔyaa kɔ nɛ ba tɛɛ mò ɛ Teretulus-o a lee Yerusalem ba Kayesareya mfɛŋ. Nɛ baa yɔ gominaa-o akatɔ-rɔ ya tɔwɛ bamɔ kano sɛ aseŋ nɛ bɔ de bɔ kye Pɔɔl-ɔ. ² Nɛ gominaa-o a tɛɛ Pɔɔl mo baa, nɛ Teretulus a lee aseŋ nɛ bamɔ aa Pɔɔl de-o kɔtɔwɛ kaasɛ tɔwɛ fɛyɛ, “Brɛsɛ Feelis, fɔ kanyiasen nɛ fɔ

de fo e deere ane se-ɔ se, ane a nya kayeeyuri kyee, nɛ atɔ bweetɔ i kyurowi a baa atɔ timaa ane sweere mo se. ³ Anɛ a sure nkyurowi amo se toŋ kemaa na saŋ kemaa, nɛ aa waa ane kɔne bweetɔ bweetɔ. ⁴ To, ma kpa a ŋ kra mone bo kyena mfee kyee, amaa mo e kɔre mone nee feye mon' nu ane aseŋ katin mo. ⁵ Anɛ a nju nee feye ɔnyare mo gyɛ sesɛ bɔye, nɛ ɔɔ sa ne aa fii ane-ɔ. Ó naa o baa Yudaa awuye wore wore ne bo bo kaye mo-rɔ-ɔ pɛee aseŋ. Nɛ o bɛe o gyɛ bamɔ ne bo gya Yeesuu Nasaretenyi a ekpa-ɔ se-ɔ agyɛŋkpeepo-ɔ ɔko. ⁶ Nɛ ɔɔ waa Wuribware sunkpa nɛ o bo Yerøsalɛm maŋ-nɔ-ɔ iyisi, [nɛ ane a kra mò, nɛ ane a kra feye ane e baa ane mbraa-ɔ a ane bo gyi mò aseŋ. ⁷ Amaa, nɛ Lisiyas, soogyaa ɔgyɛŋkpeepo-ɔ, a ba, nɛ ɔɔ bo taa mò eleŋ se lee ane ase. Nɛ Lisiyas a sa kanɔ feye bamɔ ne mò aa bamɔ de aseŋ-ɔ ba fo ase.] ⁸ Fo ya bise ɔnyare mo, fo fɔŋfɔŋ i nu a fo bo lee mò ase ketɔ se ne ane aa mò de aseŋ ne ane e porɔ mò-ɔ.” ⁹ Nɛ Yudaa awuye nɛ bamɔ aa Teretulus a ba-ɔ a ba bamɔ nnɔ bo waa-rɔ feye mpɔrɔ-ɔ pɛee gyɛ kaseŋtiŋ nee.

Aneŋ ne Pɔɔl a kya kanɔ gominaa-o akatɔ-rɔ-ɔ

¹⁰ Nɛ ɻkee gominaa-o a sa Pɔɔl kpa feye o tɔwɛ mò aseŋ. Nɛ Pɔɔl ye, “Obresɛ, ɻ nyi feye fo a gyi aseŋ sweere mo se kyee. Amose-ɔ mo akatɔ a gyi feye mo a yere fo akatɔ-rɔ mfee mo e kya kanɔ. ¹¹ Feype aneŋ ne fo fɔŋfɔŋ a ɻju-ɔ, a moŋ kyo ɻke kudu ɻnyɔ nee feye mo a yo Yerøsalɛm a ɻ ya sun Wuribware mò sunkpa mfɛŋ. ¹² Amaa mo aporɔpɔ-ɔ moŋ ɻju mo mfɛŋ na mo aa ɔko i gyiiri ikii, nɛ bo moŋ ɻju mo a sa ne aseɛ a baa aseŋ

kɔ kɛbwarekɔrɛ akyanɔ-rɔ bɛɛɛ manɔ-rɔ tɔŋ kɔ.
 13 Nɛ bamɔ mɔ bɔ maa taarɛ a bɔ kaapɔ fɛyɛ aseŋ
 nɛ bɔ yɛ mɔ a waa-ɔ gye kaseŋtiŋ. 14 Amaa mɔ
 a sure si fɔ akatɔ-rɔ mfɛɛ fɛyɛ bamɔ nɛ bɔ gya
 Yeesuu Nasaretenyi a ekpa-ɔ se-ɔ ɔkɔ e gye mɔ.
 Hareɛ gbaa bamɔ a tɔwɛ fɛyɛ anɛŋ a ekpa-ɔ gyɛ
 kayeba nee ooo, mɔ-ɔ mɔ, ekpa amo dɛɛ se nɛ
 m bɔ mɔ i sun Wuribware nɛ anɛ Yudaa awuye
 a sun hareɛ lee dɛdāa-ɔ. Amaa ŋ gbaa mɔ e
 kɔɔrɛ mbraa nɛ anɛ ɔdɛdaapo Mosis a kyoreɛ na
 ketɔ kɛmaa nɛ Wuribware akyaaamɛɛ-ɔ a kyoreɛ
 waa abwareseŋ wɔre-ɔ-rɔ-ɔ mɔ i gyi. 15 Ketɔ nɛ
 mɔ a kɔɔrɛ Wuribware gyi, nɛ n gywii kɛmɔ-ɔ,
 nɛ bɔmɔ-ɔ gbaa bɔ gywii. Amɔ e gye fɛyɛ aseɛɛ
 pɛɛɛ, atimaa na abɔyɛ-ɔ, i kyiŋni a bɔ lee lowi-ro.
 16 Amɔse-ɔ saŋ kɛmaa ŋ nyi mɔ kakponɔ-rɔ fɛyɛ
 moŋ waa bɔyɛ kɔ bɔ kye Wuribware bɛɛɛ sɛsɛ.

17 To, mɔ a lee Yerosalem-ɔ nsu kanɔ ŋkɔ nee,
 nɛ mɔ a kiŋni yɔ mfɛŋ a ŋ ya taa atannɛ sa mɔ
 aseɛɛ nɛ ba wu kitiri-o, na n ləŋŋɔ Wuribware
 mɔ suŋkpa mfɛŋ. 18 Bamɔ a ɲu mɔ Wuribware
 suŋkpa-ɔ mfɛŋ-ɔ, moŋ lee n de iyisi, a lee fɛyɛ saŋ
 amo mɔ a kyo sa nɛ Wuribware ɔləŋŋɔpɔ a kpɛɛ
 mɔ iyisi-o, nɛ anɛŋ se-ɔ mɔ kayowɔrɛ a teŋ, nɛ
 kpa da sa mɔ fɛyɛ ŋ yɔ mfɛŋ. Aseɛɛ bweɛtɔ gbaa
 moŋ bɔ mɔ ase hareɛ ba waa elawo. 19 Mɔ a bɔ
 Wuribware suŋkpa-ɔ mfɛŋ-ɔ, nɛ Yudaa awuye kɔ
 ne baa lee Asiya sweɛrɛ se-ɔ a ba. Bamɔ e gye nɛ
 weetee bɔ ba fɔ akatɔ-rɔ mfɛɛ, nɛ mɔ aa bamɔ i
 de aseŋ na bɔ tɔwɛ. 20 Bɛɛɛ fɔ sa a aseɛɛ mɔ nɛ bɔ
 yere mfɛɛ-ɔ tɔwɛ kɛbɔyɛ nɛ mɔ a gyi kɛmɔ kɛpɔ
 saŋ nɛ baa yaa mɔ man abrɛsɛ-ɔ akatɔ-rɔ. 21 Amɔ

keſeŋ koŋko kperŋ nē mo a sure feyε mo a yere bamo akato-ro tōwε feyε, ‘Aneŋ nē mo a kɔɔrε gyi feyε aſeſe nē baa wu-o i kyiŋji a bo lee lowi-ro si, nē ba gyi mo aſeŋ mfεe ndoo-o.’”

²² Nē gominaa-o nē ɔɔ kyo nu Yeesuu a ɛkpa-o kekaapo-o kaase nεenεe-o a sa nē baa yɔwε aſeŋ-o kigyi. Nē ɔɔ tōwε gywii bamo feyε, “Lisiyas, soogya ɔgyeŋkpeεro-o, ya ba, mo e fa mone aſeŋ-o mfεere.” ²³ Nē ɔɔ sa soogya bresε nē o deere Pooł se-o kanɔ feyε o taa mò yaa deere mò se nεenεe, amaa o sa a o nya mò eyee nare kafwεe feyε sese nē bo moŋ tii mò-o, na o sa a mò nyare-anā sa mò ketɔ nē ki tiri mò-o.

Pooł na Feelis na Durusiilaa aſeŋ

²⁴ Nke mfene kɔ kameε, nē Gominaa Feelis a tēe mò ka nē o gye Yudaanyi, nē ba tēe mò ε Durusiilaa-o feyε o bo nu Pooł aſeŋ. Nē oo sun tēe Pooł baa, nē ɔɔ sa mò kpa feyε o sa seŋsa gywii bamo. Nē ɔɔ tōwε gywii bamo ketɔ nē Kristoo Yeesuu kokɔoregyi gye-o. ²⁵ Amaa Pooł a maa se o tōwε kēdamenaŋse, na aneŋ nē sese kra mò eyee, na aneŋ nē Wuribware ɛ ba a o bo gyi aſeſe aſeŋ nke nkɔ-o aſeŋ-o, nē kufu a nya gominaa-o, nē o yε, “Mbeyɔmɔ fo e taare a fo yɔ. Mo ya nya mo eyee, m bεe mo i sun a n tēe fo.” ²⁶ Amaa o fa feyε Pooł e sa mò atanne na o nya mò eyee lee tiikpa. Bo lee aneŋ se-o, saŋ kemaa o sun o tēe Pooł na mò aa mò sa seŋsa.

²⁷ Amo a fo nsu ŋnyɔ-o, nē ɔnyare kɔ nē ba tēe mò ε Prakiyuſ Feesitus-o a bo teere Feelis gyi kigominaa. Feelis a yɔ-o, bo lee aneŋ nē o kpa feyε

Yudaa awuye-o kpa mò aseŋ-ɔ se-ɔ, o moŋ sa a bɔ
lee Pɔɔl lęe mfen nę baa tii mò-ɔ.

25

Anęŋ nę gominaa popwεε-ɔ a gyi Pɔɔl aseŋ-ɔ

¹ Saŋ nę Feesitus a ba Kayesareya maŋ-nɔ bɔ
gyi mfen a sweere-ɔ se kigominaa-o, kemo ńke
nsa nę oo lęe mfen yɔ Yerusalem maŋ-nɔ na o ya
ka Yudaa awuye agyęŋkreepo-ɔ kanɔ. ²⁻³ Mfen nę
Wuribware aləŋjərɔ abrəsε-ɔ na Yudaa awuye
agyęŋkreepo-ɔ a baa bamɔ aa Pɔɔl a aseŋ nę bɔ
de-o Feesitus ase, bɔ kɔrɛ mò feyε o lee Pɔɔl baa
Yerusalem, bɔ lęe feyε baa kra feyε bɔ mɔ Pɔɔl
kpa-rɔ bɔ kweerɔ. ⁴ Nę gominaa-o a bəŋjaa bamɔ
feyε, “Baa tii Pɔɔl Kayesareya na mɔ fɔŋfɔŋ i kinji
a n yɔ mfen mbeyəmɔ. ⁵ Mɔn' sa a mɔ aa mɔnε
agyęŋkreepo yɔ Kayesareya, nę ɔnyare amo ya
waa mɔnε kəbɔye ko, na mɔn' tɔwε.” ⁶ Nę gomi
naa-o a bęe gyi ńke mburuwa bεεs kudu bamɔ ase,
nę oo dęe yɔ Kayesareya.

Kemo kayę ńke-o, nę oo kyęna mò seŋgyikpa a
kyęnakpa-ɔ, nę oo sa kanɔ feyε bɔ baa Pɔɔl. ⁷ Saŋ nę
Pɔɔl a ba-ɔ, nę Yudaa awuye nę baa lęe Yerusalem
ba-ɔ a yere muruwaa mò, nę baa lęe ba pɔrɔ mò
feyε oo waa aseŋ bɔyę bweetɔ. Amaa bɔ moŋ taare
nya kęseŋ ko bɔ kaapo feyε a gyę kasęntiŋ.

⁸ Amaa Pɔɔl a kya kanɔ nee feyε, “Moŋ waa aseŋ
bɔyę ko bɔ kye anę Yudaa awuye a mbraa-ɔ. Nę
moŋ sa nę Wuribware sunkpa-ɔ a waa iyisi, nę
moŋ tɔwε aseŋ bɔyę ko mɔ bɔ kye Roma awuye
owure dabę-ɔ na mò kęyaaleŋ nę o de-o.”

9 Amaa gominaa-o a kpa feyε Yudaa awuye kpa mò aseñ-ɔ se-ɔ, nè oo bise Pɔɔl feyε, “Fɔ e kpa feyε fo yɔ Yerɔsalɛm, na aseñ ya gyi fo aseñ mɔ akatɔ-rɔ mfεñ aaa?”

10 Ne Pɔɔl ye, “Roma oseñgyipɔ nè o yere Roma owure dabε-ɔ ayaa-rɔ e gyε fo, nè fo akatɔ-rɔ nè η yere. Mɔ a gyε Roma man̄ kigyi-o si-o, kpa da feyε fo gyi mɔ aseñ mfεe. Fɔ fɔñfɔñ a ηu feyε moñ waa Yudaa awuye-o bɔye kɔ. **11** Ne mɔ ya kye mbraa-ɔ, nè mɔ ya waa kɔtakɔ nè a kaapo feyε bɔ mɔ mɔ-ɔ, ma tɔwε feyε bɔ yɔwε mɔ. Amaa aseñ nè bɔ ye mɔ a waa bɔ kye bamɔ-ɔ a moñ gyε kasentin-o si-o, fo moñ de kpa feyε fo taa mɔ sa bamɔ, na bɔ nya kpa fo aseñ. Mɔ e kpa feyε Roma owure dabε-ɔ e gyε ne o gyi mɔ aseñ.”

12 Ne gominaa-o na mò kamεε-rɔ awuye a ya ba anu bɔ sun̄ abεε, nè baa sa mò mfεεrε-ɔ pwεε nè oo bo bεñjaa Pɔɔl feyε, “Fɔ ye anε owure dabε-ɔ nè fo e kpa feyε o gyi fo aseñ. Amose, mò ase nè fo e yo.”

Anε nè Gominaa Feesitus a baa Pɔɔl Agripa na Beronikee ase-ɔ

13 Ketɔ moñ kyee, nè Yudaa awuye owure nè ba tεε mò e Agripa-o* na mò pεkyε Beronikee a ba Kayesareya man̄-nɔ a bɔ bɔ ka gominaa-o kanɔ.

14 Bamɔ a kyee mfεñ kafwεe-ɔ, nè gominaa-o a kaapo owure-o Pɔɔl aseñ-ɔ-rɔ. Ḷ ye, “Onyare kɔ bɔ mfεe, nè Feelis a tii mò yɔwε mò bɔ bεya-rɔ bɔ fo mbεyɔmɔ. **15** Saŋ nè mɔ a yɔ Yerɔsalɛm-ɔ, Yudaa awuye a Wuribware aləñjɔpo-ɔ na man̄ abrεsε-ɔ a baa mò aseñ mɔ ase, nè bɔ ye m bu mò kεpɔ.

* **25:13** Mɔ e gyε Hεrød Agripa nyɔsepɔ-ɔ nεe.

16 Amaa mɔ a tɔwɛ gywii bamɔ feyε anɛ Roma awuye feraa anɛ moŋ de sɛsɛ nɛ baa baa mɔ aseŋ-ɔ anɛ e sa boko pwɛɛ na bamɔ nɛ mɔ aa bamɔ de aseŋ-ɔ dɛɛ gyanjɛ na o kya kanɔ. **17** Saŋ nɛ baa ba mfɛɛ-ɔ, moŋ lɛɛ gywii, amaa kɛmɔ kaye ɲke-o, nɛ mo a kyɛna mɔ sɛŋgyikpa, nɛ mo a sa kanɔ feyε bɔ baa ɔnyare-ɔ. **18** Nɛ bamɔ nɛ mɔ aa bamɔ de aseŋ-ɔ a kɔsɔ yere, amaa bɔ moŋ tɔwɛ feyε ɔɔ waa aseŋ bɔye nɛ weetee mɔ a fa feyε ba tɔwɛ-ɔ. **19** Kɛtɔ nɛ bamɔ aa mɔ de-o pɛɛɛ ɛ gyɛ ikii kɔ bɔ lɛɛ anɛn nɛ bamɔ fɔŋfɔŋ i suŋ Wuribware-ɔ se, na bɔ lɛɛ ɔnyare kɔ nɛ oo wu, nɛ ba tɛɛ mɔ ε Yeesuu-o si, amaa Pɔɔl feraa ase, o ye o saŋ o te. **20** N deŋ moŋ nyi anɛn nɛ mo ɛ waa, na ŋ nya aseŋ amo-ɔɔ nu-o. Amose-ɔ nɛ mo a bise Pɔɔl feyε o kpa a o yɔ Yerɔsalɛm, na bɔ ya gyi aseŋ aaa. **21** Amaa Pɔɔl moŋ sure. O ye mɔ a gyɛ Roma maŋ kigyi-o si-o, o de kpa feyε o tɔwɛ gywii mɔ feyε ŋ yaa mɔ anɛ owure dabɛ-ɔ ase, na o ya gyi mɔ aseŋ. Amose-ɔ nɛ mo a sa kanɔ feyε bɔ deɛrɛ mɔ se bɔ fo saŋ nɛ mo ɛ nya a ŋ yaa mɔ anɛ owure dabɛ-ɔ ase-ɔ.”

22 Nɛ Agripa a tɔwɛ gywii gominaa-o feyε, “Mo ɛ kpa feyε mɔ fɔŋfɔŋ nu ɔnyare amo kanɔ-ɔ aseŋ.” Nɛ gominaa-o a bɛŋŋaa feyε, “Nyanɛ fo i nu mɔ kanɔ-ɔ aseŋ.”

23 Kɛmɔ kaye ɲke-o, nɛ gominaa-o na Owure Agripa na mɔ pekyee-ɔ na bamɔ nɛ ba da nkyirele bɔ gya bamɔ se-ɔ na asoogyaa agyenɔkpeɛɛpɔ na maŋ agyenɔkpeɛɛpɔ a bɔ lwee laman a kekyan dabɛ nɛ ba gyanjɛ kɛmɔ-rɔ-ɔ-rɔ. Nɛ gominaa-o a sa kanɔ, nɛ soogyaa awuye a baa Pɔɔl mfɛŋ. **24** Nɛ gominaa-o ye, “Nana Agripa na bamɔ nɛ bɔ bo

mfee-ɔ, mone a nyu ɔnyare nɛ Yudaa awuye ye bamɔ aa mɔ de aseŋ, nɛ baa baa mɔ aseŋ mo ase-ɔ. Mfee na Yerɔalem nɛ baa kɔrɛ mo feyɛ n deere bamɔ aseŋ-nɔ, na ba feɛ-rɔ feyɛ m mɔɔ mɔ. ²⁵ Amaa moŋ taare nyu kɛtɔ nɛ ɔɔ waa nɛ ke e kaapo feyɛ n sa a bo mɔɔ mɔ-ɔ. Nɛ mɔ a tɔwɛ feyɛ o de kpa feyɛ o tɔwɛ gywii mo feyɛ n yaa mɔ ane owure dabe-ɔ ase, na o gyi mɔ aseŋ-ɔ se-ɔ, mo a fa feyɛ mo e yaa mɔ mɔ ase. ²⁶ Amaa moŋ de kesen koŋko nɛ mo e yere se a m bo kyoree mo aseŋ yaa ane owure dabe-ɔ. Amose nɛ mo a baa mɔ mone ase, fo fɔŋfɔŋ Nana Agripa ase, na ane ya bise mɔ aseŋ-ɔ-rɔ lɔwɛ-ɔ, na n nya nya kɔtɔko kyoree. ²⁷ A leɛ feyɛ mo ase, a moŋ bware feyɛ fo a taa sese nɛ fo a tii mɔ-ɔ bo kyonwɛ ane owure dabe-ɔ ase, na fo moŋ taare kaapo kɛtɔ suyo bɛɛɛ bɔyɛ suyo nɛ bo ye ɔɔ waa-ɔ.”

26

Anɛŋ nɛ Pɔɔl a kya kanɔ Agripa akato-rɔ-ɔ

¹ Nɛ Owure Agripa a tɔwe gywii Pɔɔl feyɛ, “Mbeyɔmɔ feraa, ane a sa fo kpa, tɔwɛ fo aseŋ.” Nɛ Pɔɔl a teyi kesaree, nɛ o ye, ² “Nana Agripa, mo kuŋu bo dan feyɛ ndɔɔ mo a yere fo akato-rɔ mo e kya kanɔ bo leɛ aseŋ pɛɛɛ nɛ Yudaa awuye ye mo a waa-ɔ se. ³ Bo leɛ feyɛ fo nyi Yudaa awuye adedaasen-ɔ na bamɔ ikii-ro damenaŋse. Amose-ɔ mo e kɔrɛ fo neɛ feyɛ fo gyi kanyite, na fo nu mo ase. ⁴ To, Yudaa awuye pɛɛɛ nyi mo kakyɛna-rɔ haree leɛ mo nyaagyi-ro. Bo nyi anen nɛ mo fɔŋfɔŋ ayɛ mo a kyɛna bɔrɔ-ɔ, na anen nɛ mo a bɛɛ bo kyɛna Yerɔalem bɔrɔ-ɔ. ⁵ Bamɔ e kaa

bo gyi kaseṇtiŋ feraa de, bo nyi hareē lē̄ sanj-ɔ feyε mɔ a gyε sessε nε n dεε n tii Farisii awuye-o si. Nε monē nyi feyε Farisii awuye-o gyε aseſε nε bō gya anε mbraa-ɔ na anε ananatɔ kemaa se-ɔ neε. ⁶ Nε mbeyəmə n gyε sa nε mɔ a waa bɔyē nε n̄ yerē fo akatō-rɔ mɔ e kya kano. Amaa kεtɔ se nē n̄ yerē mfeē-ɔ e gyε feyε mɔ a kɔrε mɔ i gyi feyε Wuribwarē a suŋ ɔmɔrɔwεpɔ nε o tɔwε bō beya gywii anε adedaapo feyε o suŋ bō kyɔnjwε bamɔ-ɔ. ⁷ Kεtɔ koŋko nε anε aseſε a nsuro kudu ɲnyɔ-ɔ a kɔrε gyi feyε anε e nya nε a kperi amo se anε i suŋ Wuribwarē mpasε na kanye-o. Na bō lē mō kokɔrεgyi mɔ se nε Yudaa awuye e porɔ mɔ-ɔ. ⁸ Ntεtɔ se neε, nε monē Yudaa awuye nε monē bō mfeē-ɔ maa taarē a mɔn' kɔrε gyi feyε Wuribwarē i kyiŋni alowipo a o lē lowi-ro-o neε? ⁹ N̄ gbaa, mɔ fɔŋfɔŋ a dεε fa feyε mɔ e gya ɛkpa kemaa nε mɔ e taarē-ɔ se, na n̄ waa aseŋ bō nyera Yeesuu Nasarεtεnyi a kenyare-ɔ. ¹⁰ Aneŋ nε mɔ a waa Yerosalem-ɔ neε. Mɔ a nya keyaaleŋ bō lē Wuribwarē alɔŋŋɔpɔ-ɔ ase, nε mɔ a tii Wuribwarē aseſε bwεetɔ, na sanj nε baa bu bamɔ kεpɔ-ɔ, mɔ a sure si feyε bō mɔ̄ bamɔ. ¹¹ Iluwi bwεetɔ mɔ a narε kεbwarekɔrε akyan-ɔ gyanjε se mɔ e sa nε amo abresε-ɔ i gyiiri bamɔ nε bō gya Yeesuu a ɛkpa-ɔ se kεsεbɔ. Nε mɔ a lenj bamɔ, na bō taa Yeesuu kεnyarē bō da yii. Mɔ duŋ a fwii bamɔ se, hareē gbaa mɔ a yɔ kεfɔ kεfɔ emaŋ kɔ se ya waa bamɔ awɔrefɔo.”

Anεŋ nε Pɔɔl a tɔwε anεŋ nε oo kii Kristoonyi-o

¹² Nε Pɔɔl a kya se tɔwε feyε, “Emaŋ amo ɔkɔ e gyε Damasikus. Nε mɔ a nya keyaaleŋ

lēe Wuribware aləŋŋəpo abrɛsɛ-ɔ ase yɔ mfeŋ-ɔ. Kaseŋtiŋ, bamɔ fəŋfɔŋ ya sa mo kano feyɛ m baa Yeesuu akɔɔregyipo-ɔ Yerøsalɛm, na bo gyiri bamɔ kɛsɛbɔ. ¹³ Nana, mpasɛ kɔ nɛ mo a ŋu kelanŋjerɔ kɔ nɛ kɔ kyɔ kyɔwɛ kelanŋjerɔ-ɔ a lēe awɔrɛ-rɔ bo wɛe muruwaa mo aa aseɛɛ nɛ mo aa bamɔ naa-ɔ se. ¹⁴ Né anɛ pɛɛɛ a lēe da sweere, nɛ mo a nu bɔrɛ kɔ anɛ Heebrii seŋsa-rɔ feyɛ, ‘Sɔɔl, Sɔɔl! Nteto nee nɛ fo e tɔɔraa mo anen? Kayaagyi ne o ye o maa nu mò se aseŋ-ɔ moŋ nyi feyɛ o waa mò eyee nee.’ ¹⁵ Né mo a bise feyɛ, ‘Mo nyanpe, fo nse nee?’ Né oo beŋŋaa feyɛ, ‘Mo e gye Yeesuu ne fo e tɔɔraa-ɔ. ¹⁶ Mbeyɔmɔ koso yere, a lēe feyɛ mo a lēe fo se nee a n lee fo a fo sun kusun sa mo. Na fo ya tɔwɛ anen nɛ fo a ŋu mo ndɔɔ-ɔ aseŋ na ketɔ nɛ mo e ba a m bo kaapo fo nyanɛ na krayɛ-ɔ gywii aseɛɛ pɛɛɛ. ¹⁷⁻¹⁸ Moŋ aye awuye bɛɛɛ bo_ko ya sa nɛ aseŋ a to fo, mo i lee fo a n lēe aseŋ-ɔ-ro. Mbeyɔmɔ nde se awuye-o ase nɛ mo i sun fo. Na fo nya sa a bamɔ akatɔ bunŋji, na bo nya nu mo aseŋ-ɔ kaase, na bo nya lēe ɔbɔnsam a kuwure nɛ ku du feyɛ kibugyii-o-ro, na bo bo tii Wuribware a kemo ne kaa lanŋe-ɔ-ɔ se. Na bamɔ ya kɔɔre mo Yeesuu gyi, Wuribware taa bamɔ ɛbɔyɛ bo ke bamɔ. Na bamɔ gbaa bo nya tii bamɔ nɛ bo lēe anen nɛ baa kɔɔre mo gyi-o si-o, Wuribware a lee bamɔ feyɛ bo kii mò fəŋfɔŋ aseɛɛ-ɔ se.’ ”

Anen ne Pɔɔl a tɔwɛ mò kusun aseŋ-ɔ

¹⁹ Né Pɔɔl a kya se tɔwɛ feyɛ, “Nana Agripa, mo a gya mò nɛ oo lee soso, nɛ oo lee mò eyee bo kaapo mo-ɔ kano se. ²⁰ Né mo a gye ŋkpɛɛ yɔ Damasikus, nɛ mo a yɔ Yerøsalɛm manj-nɔ na Yudeya sweere

pεεε, na ɳkee nde se awuye-o ase. Nε mo a tɔwε gywii bamɔ feyε bamɔ ɔkemaa nu mò eyee, na bo kinjɔ lεe bamɔ ɛbɔye-rɔ, na bo ba Wuribware ase, na bo waa kεdamenajse nε kε e kaapo feyε baa nu bamɔ eyee, nε baa kinjɔ lεe ɛbɔye-rɔ-ɔ.

21 Mo abwareṣen kɔtɔwε gywii bamɔ ne bo moŋ gyε Yudaa awuye-o si, nε Yudaa awuye a kra mo saŋ ne m bo Wuribware sunkpa kabuno Yerōsalēm-ɔ, nε ba kpa a bo mɔ mo. **22** Amaa Wuribware a kya mo-rɔ, nε mo a yere keŋkej bo fo ndɔɔ mo e tɔwε abwareṣen mo i gywii aseſe pεεε haree awure na aſeſe laŋgyan. Kεtɔ nε mo e tɔwε feyε kε e ba a kε bo waa-ɔ dεe nε Wuribware akyamεe nε baa dεe kyena-ɔ na ane mbraa ɔsapo Mosis a tɔwε feyε kε e waa-ɔ. **23** Bo yε, Kristoo nε Wuribware ye o sun-ɔ e ba na mò aſeſe sa a o gyi aworefɔɔ, na bo mɔ mo, na mo e gyε nε o gyε ɳkpee a o kyiŋji lεe lowi-ro. Na mò-ɔ mo tɔwε aſeſe timaa a kelanjɛrɔ mo gywii mò fɔŋfɔŋ aſeſe Yudaa awuye na nde se awuye-o.”

24 Pɔɔl a maa se o kya kanɔ mfaaneε-ɔ, nε gominaa-o a faa mo se feyε, “Pɔɔl, fo e lɔ ɛbon nee. Fo atɔ nε fo nyi bwεetɔ-ɔ a waa fo ɛbon!”

25 Nε Pɔɔl a beŋŋaa feyε, “Obrɛsε! Ma lɔ ɛbon nee. Kεtɔ nε mo e tɔwε-ɔ gyε kasenjtij nee. **26** Nana Agripa, mo e taare a n sa seŋsa fo ase, na kufu moŋ de mo, a lee feyε fo nyi amo-ɔ pεεε aſeſe. Mo e kɔɔre a n gyi feyε fo nyi kεtɔ nε kε e yɔ se ane maŋ-ɔ-rɔ-ɔ damenajse, a lee feyε ɔkemaa a ɳu aſeſe mo pεεε nε aa ba-ɔ. **27** Nana, fo a kɔɔre Wuribware akyamεe nε baa dεe kyena-ɔ gyi bεεε? N nyi feyε fo a kɔɔre bamɔ gyi!”

28 Né Agripa a tɔwɛ gywii Pɔɔl feyɛ, “Fɔ ɛ fa feyɛ sanj kafwɛe mɔ nɛ anɛ a gyi mfɛe-ɔ-rɔ, fɔ ɛ taareɛ a fɔ sa a ɳ kii Kristoonyi aaa?”

Né Pɔɔl a bɛnjaa feyɛ, **29** “Hareɛ kɛtɔ a kyee, bɛɛɛ kɛtɔ mɔŋ kyee ooo, mɔ ɛ kɔrɛ kɛbwarekɔrɛ nee feyɛ fɔ aa bamɔ nɛ mɔnɛ i nu mɔ ase ndɔɔ-ɔ kii kɛtɔ nɛ n gyɛ-ɔ, amɔ ɛkpɛe mɔ nɛ baa da mɔ-ɔ.”

30 Né owure-o na gominaa-o na owure mò pekyee-ɔ na bamɔ nɛ baa sanj-ɔ pɛɛɛ a kɔsɔ lee kekyan-ɔ-rɔ. **31** Bamɔ a lee mfɛŋ-ɔ, nɛ baa tɔwɛ gywii abɛɛ feyɛ, “Onyarɛ mɔ mɔŋ waa kɛtɔ kɛmaa nɛ kɛ ɛ kaapo feyɛ bɔ mɔɔ mò bɛɛɛ bɔ tii mɔ-ɔ.” **32** Né owure-o a tɔwɛ gywii gominaa-o feyɛ, “Onyarɛ mɔ dɛɛ ɔ mɔŋ tɔwɛ feyɛ ɔ kpa feyɛ owure dabe-ɔ gyi mò aseŋ nɛe, weetee anɛ dee a anɛ yɔwɛ mò a ɔ nare.”

27

Anɛŋ nɛ Pɔɔl a lee ɔ yɔ Roma maŋ-nɔ-ɔ

1 Saŋ nɛ baa fa mfɛɛrɛ feyɛ anɛ taa koreɛ bɔrɔ nkyu si yɔ Italiya sweere se-ɔ, nɛ baa baa Pɔɔl na asesɛ ko nɛ bamɔ gbaa baa tii-o bɔ waa soogyaar bresɛ ko nɛ ba teeɛ mò ε Yuliyus nɛ ɔ bɔ asoogyaar katuŋ ko nɛ ba teeɛ ε “owure asoogyaar katuŋ”-o kesaree-rɔ. **2** Né anɛ a lwee koreɛ ko nɛ ɔɔ lee Adramitiyɔŋ maŋ-nɔ, nɛ ɔɔ waa siraar ɔ yɔ ɛdanjkpa nɛ ɛ bɔ Asiya sweere se-ɔ. Né anɛ a meraa se anɛ e yɔ koreɛ-ɔ-rɔ-ɔ, ɔnyare ko nɛ ɔɔ lee Tisalonikaa maŋ-nɔ nɛ ɔ bɔ Makedoniya sweere se-ɔ, nɛ ba teeɛ mò ε Aristaakus tii anɛ se. **3** Kayɛ ɳke-o, nɛ anɛ koreɛ-ɔ a ya danj Sidɔŋ maŋ se. Yuliyus a bware-o si-ɔ, nɛ ɔɔ sa Pɔɔl kpa mfɛŋ feyɛ ɔ lee koreɛ-ɔ-rɔ ya ɳu mò nyare-ana, na bɔ sa mò kɛtɔ nɛ ki tiri mɔ-ɔ.

⁴ Né ané a bęe kya sę lęe mfęŋ. Bo lęe feyę ané koreę-ɔ e gyanjaa afwii sę-ɔ, nę ané koreę-ɔ a kwayę bɔrɔ Kiprus kwii a keri-o, na afwii maa nya da gyanjaa anę-ɔ. ⁵ Né ané koreę-ɔ a bɔrɔ o yɔ kyowę twęekpa a keri-o bɔyę na o gyanjaa afwii, nę ńkee Kilikiya na Pamfiliya ęsweerę bo ané kigyise si a keri-o anę-aaa bo fo Mira maŋ nę o bo Likiya sweerę sę-ɔ. ⁶ Ané koreę-ɔ a fo mfęŋ nę o yɔ-ɔ sę-ɔ, nę soogyaa bręsc-ɔ a taa ané waa koreę baŋbaŋ-nɔ. Koreę amo a lęe Alesandriya maŋ-nɔ née, nę o waa sira a o kpa a o yɔ Italiya sweere se. ⁷ Né ané koreę-ɔ a narę bɔyę bɔyę ńke bweetɔ, nę ané a ba kekponę bo fo Kanidus maŋ se. Né ané koreę-ɔ e kpa a o yɔ kyowę twęekpa a keri-o. Amaa afwii a gyanjaa anę-ɔ sę-ɔ, nę ané a kii bɔrɔ kebena se a keri-o, nę ané a tęŋ ɔpoo-rɔ yɔ ya fo Kriita kwii. Né ané a kyoŋ Salamonee maŋ mfęŋ nę ané e yɔ kyowę twęekpa a keri-o na sweerę bo ané kigyise si, na afwii-o ma nya da ané bweetɔ. ⁸ Amo-ɔ pęee gbaa ooo, ané a narę bɔyę, nę aa waa lęŋ sa ané pwęe nę ńkee ané dęe ya daŋ danıkpa nę ba tęe ε “Mfęŋ a ekoreę daŋkpa timaa-o” nę o maa maŋ kɔ nę ba tęe ε Laseya-ɔ.

⁹ Bo fo mbęyəmɔ, ané a kyo nyera saŋ bwęetɔ kpa-rɔ sę-ɔ, kętɔ a yuri-ro, nę afwii kebee a fo. Bɔɔ a kyo kyoŋ nę ané a lwee Kaboagyii-ro. Anę- sę-ɔ kufu de ané feyę anę- a afwii-o e sa a koreę bun. Amo-ɔ nę Pɔɔl a tɔwę aseň kpeyaa mɔ gywii bamo feyę, ¹⁰ “Mɔ nyare-ana, mɔ a ńju feyę mbęyəmɔ ané ya kya ané kpa-ɔ se, aseň bɔyę e ba. Koreę-ɔ i bun na etasorɔ nę e bo-rɔ-ɔ fo, na aseše bęe wu amo se.” ¹¹ Amaa ɔkɔ nę o deere koreę-ɔ sę-ɔ na koreę wuye yę bo kya bamo kpa-ɔ

se. Amose-o ne soogyaa bres-e-o a nu ket-o ne baa taw-e-o yow-e Poo-l lee-o. ¹² Dankpa amo mfeñ moñ bo dañ fey-e bo kyena, a lee fey-e sañ amo afwii e da mfeñ bwëet-o. Amose-o ases-e-o bwëet-o, a bware bamø ase fey-e bo kya bamø kpa-o se nkyu-o si, na bamø e taare a bo fo dankpa ko ne ba tee e Fonikii ne o bo dañ sa bamø a bo kyena aferi asa beeë ana ne afwii e da bwëet-o-o. Fonikii gyé ekoree dankpa Kriita kwii si nee, ne a bo kyow-e twækpa kigyise si a keri-o na kyow-e twækpa keben-a se a keri-o.

Anen ne afwii a to ane opoo-o se-o

¹³ Ne afwii kafwee ko a lee kyow-e leekpa kigyise si a keri-o ba a kyaare, ne ases-e-o a fa fey-e ba taare a bo waa anen ne baa kra-o. Amose-o ne baa sanje koree-o bee bo ðenjaa opoo se, ne baa kya se ba yo kyow-e twækpa a keri-o, ne Kriita kidenbe si bo bamø kigyise si fey-e anen ne bo kyø bo naa-o.

¹⁴ Amaa ket-o moñ kyee, ne afwii dabe ko ne aa lee kyow-e leekpa keben-a se-o a da lee kidenbe si. ¹⁵ Ne aa bo da koree-o. Bamø a ma taare a bo ba koree bo gyanjaa afwii-o na bo yo akato-ro, amose-o ne baa kii koree-o, na afwii-o nya da lee bamø kamee na a neñ koree-o, ne a neñ mo lee kidenbe ase ya kefø kefø, ne baa yow-e ket-o kemaa, ne afwii amo de koree-o o yo. ¹⁶ Ne ane a borø Kawuda kwii kamee, ne ntæeræ a yasæ kakoreegyii ne ba gyiiri sañ kemaa-o lee nkyu-ro bo waa koree-o-ro a lee fey-e alañkpare-o e da kamo bwëet-o. Baa kpone pwæe ne baa dee waa amo. ¹⁷ Ne baa ba ife dabe soswee bo ñure muruwaa koree-o fñfñ na o ma nya bwhee-ro. Ne kufu de bamø fey-e ba lwee aporø ko ne a bo nkyu-o kaase-o-ro, na bamø

koree sii-ro. Aporo maa maa Libiya sweere se a kidenbe-o nee. Amose-o ne baa lee waagya ne o kya koree soso ne mò afwii-o a sa ne koree naa-o, na afwii-o nya taa koree-o yaa toŋ kɔ. ¹⁸ Afwii dabé amo moŋ yowé, amose-o kemo kayé ŋke-o, ne baa lèe ba lee etasoro ne e bo koree-o-rɔ-o eko bo tweé nkyu-o-ro. ¹⁹ Ne kake ne ka bee ka gya se-o, baa lee koree-rɔ atetəmonjta-o akɔ bo tweé. ²⁰ Nkee, waa ŋke kanɔ ŋkɔ na ane maa ɲu kyowé beeɛ kékyl-e-kpa-agyi, na afwii maa se a kya bweetɔ. Nkee feraa, ne ane abaa-rɔ a yore. Ané moŋ lèe kooře gyi feyε seye e lèe taare a a morowé ane.

²¹ Ketɔ a kyee na ɔko moŋ tεe taare gyi ateese, ne Pɔɔl a koso yere, ne o ye, “Mo nyare-an, monɛ a dεe nu mo aseñ nee, ne monɛ moŋ baa koree-o lèe Kriita kwii nee, weetee aseñ dabé na kenyera maa bee a moŋ to ane. ²² Amaa mbeyəmɔ feraa mo e kore monɛ nee feyε mon' waa kakponɔ! Monɛ ɔko maa wu daa, amo koree wɔre e gye ne o fo. ²³ A lèe feyε ndee kanye Wuribware, nyanje ne mo i sunj-o, a sunj mò kabɔɔ ko mo ase. ²⁴ Ne oo bo tɔwε feyε, ‘Pɔɔl! Fo ma sa a kufu nya fo. Kanɔ ŋkemaa, fo e fo Roma awuye owure dabé-o akatɔ-rɔ. Wuribware bware, ne o kpa fo aseñ, ne oo nu fo kεbwarekore-o. Amose-o bamɔ ne fo aa bamɔ bo koree-o-rɔ ɔko maa wu.’ ²⁵ Amose-o, mo nyare-an, mon' waa kakponɔ! A lèe feyε mo a kooře Wuribware gyi feyε o waa aneñ maa ne oo tɔwε gywii mo-o. ²⁶ Amaa ane e dan kwii si pwεe.”

²⁷ Kemo ŋke kudu nna-o kanye, ne afwii a neñ ane koree-o yaa kyowé twεekpa a keri-o bo teŋ ɔpɔɔ Dabe-o-rɔ. Kake kudu nnasepɔ-o bo fo

kaye nseṇa-ɔ, ne aa waa nt̄eεrεε-ɔ feyε anε e tɔ-rɔ kidenjbe si-o. ²⁸ Amose-ɔ, ne baa waa kidebu, ne baa ba fe sɔswεe bɔ kya kεmo, ne baa yɔwε-rɔ waa nkyu-o kaase, na bɔ de fe-o-ro. Ne baa ɲu feyε amo a nkyu-o kaase gyε aya a kεlafa na adunyɔ ken. Amo a bεe waa kafwεe-ɔ, ne baa bεe waa anεŋ dεε, ne baa ɲu feyε ɲkee fεraa a bɔ kej aya a adukpanɔɔ. ²⁹ Ne kufu de bamɔ feyε koree-ɔ e narε afore se na o bwεe-ro, amose-ɔ ne baa ba koree amo kamεe adebu dabε ana ne baa ba agyerεtɔ bɔ waa, ne a sa ne o yere-ɔ bɔ waa mɔ kaase, na o nya yere. Ne baa kore bamɔ ikisi feyε kaye ke menaŋ. ³⁰ Ne nt̄eεrεε-ɔ e kpa feyε bɔ sere lee koree-ɔ-rɔ. Amose-ɔ ne baa ba ife bɔ kya kakoreegyii-o, ne baa yɔwε-rɔ bɔ dεŋjɔ nkyu si, ne baa waa feyε bamɔ a kpa a bɔ lweero ya waa akatɔ-rɔ a adebu dabε ne a sa ne koree-ɔ e yere-ɔ. ³¹ Amaa Pɔɔl a tɔwε gywii asoogyaa bresε na asoogyaa-o nee feyε, “Nt̄eεrεε-ɔ mɔ e mɔŋ sii kyεna koree mɔ-rɔ fεraa, anε pεε i wu.” ³² Amose-ɔ ne asoogyaa-o a tεŋjε ife ne kakoreegyii de-ro-o, ne kakoreegyii-o a sere ka yii.

³³ Bɔ fo gyegyayε kese-ro-o, ne Pɔɔl a kore bamɔ ɔkεmaa feyε bɔ gyi ateese. O ye, “Mɔne a gywii afwii na alaŋkpare-ɔ na a yuri-o, mɔne mɔŋ gyi seye. ³⁴ Amose-ɔ mɔ e kore mɔne nee feyε mɔŋ’ gyi ateese. N gyε anεŋ, mɔne i wu. Mɔne ɔkɔ kip-wiyyi gbaa maa fo, sanjbotɔ lowi ne mone i wu.” ³⁵ Pɔɔl a tɔwε anεŋ lɔwε-ɔ, ne ɔɔ taa bodobodoo, ne ɔɔ sa Wuribware aŋse bamɔ akatɔ-rɔ mfεŋ wεe se, ne ɔɔ tεŋjε-rɔ, ne ɔɔ lee o gyi. ³⁶ Ne bamɔ pεε a waa kakponɔ, ne bamɔ ɔkεmaa gbaa a gyi ateese. ³⁷ Anε ne anε bɔ koree-ɔ-rɔ-ɔ bɔ asεsε alafa anyɔ

na adusunoo na asiye. ³⁸ ᴶkemaa mɔ a gyi kponɛ-ɔ nɛ baa lee ɛtɔsɔrɔ na ayu nɛ a bo koree-ɔ-rɔ-ɔ pɛee bo twɛɛ nkyu-o-ro na koree-ɔ ma lɛɛ nya waa dwii bwɛetɔ.

Aneŋ nɛ koree-ɔ a bwee-ro, nɛ oo mwiire-o

³⁹ Kayɛ ɳke-o, ntɛerɛɛ-ɔ a pini fɛyɛ sweɛre moŋ bo efɔ, amaa bo moŋ taare pini mò kenyare. Baa ɲu fɛyɛ ɔpoo ɛkɛɛkɛɛ sɛ kisipu bo mfɛŋ bwɛetɔ, amose-ɔ nɛ baa fa fɛyɛ bamɔ e taare ba ya danj mfɛŋ. ⁴⁰ Amose-ɔ, nɛ baa tɛŋ ife nɛ ii ɲure adebu dabe nɛ a sa nɛ koree-ɔ e yere-ɔ, nɛ aa lwee nkyu-o kaaseɛ, nɛ baa saŋjɛ ife nɛ ii ɲure abaŋ dabɛ nɛ bo de bo leŋ koree-ɔ. Nɛ baa yase waagya kagyingyii nɛ o bo koree-ɔ akato-rɔ-ɔ na afwii-o nya neŋ anɛ yaa akato-rɔ. Nɛ anɛ a waa fɛyɛ anɛ e danj kideŋbe si. ⁴¹ Nɛ koree-ɔ a ya danj ɛsɛ kipiren ko nɛ kɛ bo nkyu-o-ro-o si, nɛ koree-ɔ akato-rɔ a sii ɛsɛ-ɔ-rɔ, nɛ ɳkee koree-ɔ maa lɛɛ yɔ akato-rɔ. Nɛ alaŋkpare dabɛ a da koree-ɔ kamɛɛ aneŋ-aaa, nɛ ɔɔ bo bwee-ro kyikpuri kyikpuri.

⁴² Nɛ asoogyaa awuye-o a fa fɛyɛ ba mɔɔ bamɔ nɛ baa tii bamɔ ba yaa bamɔ owure dabe-ɔ ase-ɔ, na bo ma nya twɛɛ ya lee kideŋbe si na bo sere. ⁴³ Amaa soogyaa brɛsɛ-ɔ ɛ kpa fɛyɛ o mɔrɔwɛ Pɔɔl. Amose-ɔ nɛ ɔbrɛsɛ-ɔ yɛ bo yɔwɛ aneŋ kowaa. Nɛ o yɛ bamɔ nɛ bo nyi ɛtwɛɛ-ɔ gye ɳkpɛɛ fuwi ywɛɛ nkyu-o-ro, na bo twɛɛ yɔ kideŋbe si. ⁴⁴ Na bamɔ nɛ baa saŋ-ɔ mɔ kra iyii banjɛsɛ na koree-ɔ abweesɛ-ɔ-rɔ, na e nya taa bamɔ yaa kideŋbe si. Mfaanɛɛ nɛ anɛ pɛee a bo mɔrɔwɛ anɛ ɛyɛɛ ya fo kideŋbe si.

28

Bam o a fo Melita kwii-o, ketə ne baa waa-o

¹ Saŋ ne anę a fo kideŋbe si ɳkpa na alaŋfiya-o, ne anę a dęe nu fęyę kwii ne anę bę mὸ sę-o, ne ba tęe ε Melita. ² Mfęj a asęsę-ɔ gye asęsę timaa, ne baa waa anę kędamęnaŋsę bweętə. Bware a lęe kęba-ɔ, ne afwii a kra anę, amoſe-ɔ ne baa kure deekpa, ne bę yę anę bę wore. ³ Ne Pooł a kpa gyakee, ne oo lee ngya-ɔ ɳko ako ɔ waa deekpa-ɔ-rə. Mὸ a de ɔ waa-rɔ-ɔ, ne deekpa-ɔ kipenpeŋ a lee kowə kagyosan-ɔ kakɔ-rɔ, ne kaa ba kemo eyee bę keetę Pooł kęsaree duŋ. ⁴ Kwii amo sę a asęsę-ɔ a ɳu kowə amo Pooł kęsaree sę-ɔ, ne baa lee ba tawę ba gywii abee fęyę, “Onyarę mą a mąo asęsę. Haree mὸ a moŋ wu nkyu-o-ro gbaa ooo, mὸ ebęyę ne ɔɔ waa-ɔ e mąo mὸ a ę bę ka koko.” ⁵ Amaa Pooł a kpokpaa kemo nee bę waa deekpa-ɔ-rə, na kę moŋ waa mὸ seyę. ⁶ Nkee bę gywii nee a Pooł puŋje bęeε ɔ tęŋ lee da wu. Amaa baa gywii kpone bę moŋ ɳu seyę mὸ eyee sę, ne baa kyurowi bam o mfęeře, ne bę yę, “O gye kisi nee!”

⁷ Am o kwii amo sę owure ne ba tęe mὸ Pubiliyus-o de mὸ swęere kę meraa mfęj ne anę ę wore deekpa-ɔ. Ne ɔɔ yaa anę mὸ lęŋ-no. Nke nsa ne anę a gyi mὸ aye mfęj-ɔ, ɔɔ kra anę damęnaŋsę. ⁸ Saŋ amo Pubiliyus mὸ sę ę lę fekyu, na ɔ kɔɔ mὸ kame-ro. Ne Pooł a yę ɔnyare amo ase mὸ kekyan-no, ne ɔɔ kɔrę kębwarekɔrę, ne ɔɔ ba mὸ asaree bę dęŋjə mὸ sę, ne ɔɔ kpaare. ⁹ Amo-ɔ sę-ɔ, ne alępo ne bę bę mfęj-ɔ pęeε a ba mὸ ase, ne ɔɔ kya bam o. ¹⁰⁻¹¹ Amoſe-ɔ baa bu anę bweętə baa ke anę atə bweętə mfęj.

Anęŋ ne Pooł a bo fo Roma maŋ-nɔ-ɔ

Nę anę a gyi aferi asa kwii amo se. Saŋ a fo ne anę e kpa a anę kya anę kpa se-ɔ, nę anę a nya koreę baŋbaŋ kɔ. Nę Melita awuye-o a taa atɔ bweetɔ ne a tiri anę kpa-ɔ se-ɔ bo waa anę koreę-ɔ-rɔ. Koreę amo nę ba tęę ε “Bwaye na Ata”-ɔ a lee Alesandriya maŋ-nɔ. Nę ɔɔ bo yere kwii amo se kębęę nę afwii bo-rɔ, nę a maa nya a a tu kpa nkuy si-o. ¹² Nę anę a meraa anę kpa se. Nę anę a danj Siirakus maŋ se, Sikiliya kwii si. Nę anę a gyi ńke nsa mfeŋ. ¹³ Anę a lee mfeŋ-ɔ, nę anę a ya danj Regiyum maŋ se, Italiya sweerę se. Kęmo kayę ńke-o, nę afwii kɔ a lee kyowę leekpa a keri-o kigyise si ba a kyaare, nę anę a yɔ se. Kęmo kayę ńke-o, nę anę a danj Putiyoli maŋ se. ¹⁴ Nę mfeŋ a asesę nę baa kɔɔrę Yeesuu gyi-o yε anę kyena bamo ase kadaawɔkyweę koŋkɔ. Lee mfeŋ nę anę a kya anę kpa-ɔ se bɔrɔ ayaa-rɔ yɔ Roma a keri-o.

¹⁵ Nę Kristoo awuye nę bo bo Roma maŋ-nɔ-ɔ a nu fęye anę e ba-ɔ, nę bamo boko a gyanjaa anę maŋ kɔ nę ba tęę ε Apiyus kęgya-rɔ-ɔ, nę boko mɔ a gyanjaa anę maŋ kɔ nę ba tęę ε Afɔ-ɛsowekpa-esa se. Saŋ nę Pooł a ńu bamo-ɔ, nę ɔɔ sa Wuribware aŋse, nę ńkee wɔrę a nya mò.

Ketɔ ne Pooł a waa Roma maŋ-nɔ-ɔ

¹⁶ Saŋ nę anę a fo Roma maŋ-nɔ-ɔ, nę baa sa Pooł kpa fęye o ya kyena mfeŋ nę o kpa-ɔ, amaa baa lee soogyaanyi kɔ nę o deere mò se, na o ma nya sere-ɔ. ¹⁷ Amo ńke nsa kamęe, nę Pooł a gyanję Yudaa awuye abresę nę bo bo Roma-o, na o nya tɔwę kętɔ se nę ɔɔ ba-ɔ gywii bamo. Nę o yε, “Mo bęekɔ-ana Isireelii awuye, moŋe a nu anęŋ nę baa

taa mɔ lée Yerosalɛm bɔ baa mfɛe, na bɔ gyi mɔ aseŋ-ɔ. Mfɛŋ a awuye-o a pɔrɔ mɔ feyɛ mɔ a waa bɔyɛ bɔ kye anɛ Isireelii awuye na ɛkpa nɛ anɛ adɛdaapo a kaapo anɛ-ɔ. Nɛ baa tii mɔ, nɛ baa taa mɔ sa Roma agyɛŋkpɛɛpɔ nɛ bɔ bɔ Yerosalɛm mfɛŋ-ɔ. Amaa mɔŋ waa bɔyɛ kɔ daa. ¹⁸ Bamɔ a bise mɔ aseŋ lɔwɛ-ɔ, nɛ ba kpa a bɔ yɔwɛ mɔ, a lée feyɛ bɔ mɔŋ ɲu bɔyɛ kɔ nɛ mɔ a waa, nɛ a kaapo feyɛ bɔ mɔɔ mɔ-ɔ. Amaa Yudaa awuye mɔŋ sure feyɛ bɔ yɔwɛ mɔ a n nare. ¹⁹ Nkee kpa kɛmaa mɔŋ lée a bɔ-rɔ nɛ mɔ ɛ gya sɛ, amɔ mɔ kɔtawɛ gywii bamɔ feyɛ bɔ yaa mɔ Roma owure dabɛ-ɔ ase, na ɔ ya nu mɔ aseŋ. Anɛŋ sɛ nɛ baa baa mɔ mfɛe. Mɔŋ ba mfɛe a m bɔ tɔwɛ kɛsɛŋ kɔ bɔ kye anɛ aye awuye nɛe. ²⁰ Amosɛ nɛ ɲ yɛ ɲ ɲu mɔnɛ, na mɔ aa mɔnɛ a tɔwɛ kɛmɔ aseŋ. Kaseŋtiŋ si feraa, ketɔ sɛ nɛ baa da mɔ ekpee-ɔ ɛ gye feyɛ mɔ a kɔrɛ Kristoo nɛ anɛ Isireelii awuye de mɔ tɛmaa feyɛ Wuribware i suŋ na ɔ bɔ mɔrɔwɛ anɛ-ɔ gyi nɛe.”

²¹ Nɛ baa bɛŋjaa mɔ feyɛ, “To, anɛ mɔŋ nya ewore ko bo lee Yudeya sweere se bo lee fo kuŋju si, nɛ anɛ sɛsɛ kɔ mɔ mɔŋ lée mfɛŋ bɔ tɔwɛ fo kuŋju si aseŋ bɛɛɛ aseŋ bɔyɛ kɔ gywii anɛ. ²² Amaa anɛ ɛ kpa a anɛ ɲu fo mfɛɛrɛ, a lée feyɛ anɛ nyi feyɛ tɔŋ kɛmaa anɛ aseɛsɛ ɛ tɔwɛ aseŋ ba kye Yeesuu a ɛkpa mɔ nɛ fo gya sɛ-ɔ.”

²³ Amosɛ-ɔ nɛ bamɔ aa Pɔɔl a sa kake. Kake amo a fo-ɔ, nɛ aseɛsɛ bwɛɛtɔ a ba mfɛŋ nɛ Pɔɔl bɔ-ɔ. Nɛ ɔɔ kaapo bamɔ Wuribware a kuwure-o si aseŋ lée gyegyayɛ ya bɔ fo kanye. Nɛ ɔɔ karɛ abwaresɛn wɔrɛ-ɔ-rɔ tɔŋ kɔ gywii bamɔ bɔ kaapo anɛŋ nɛ Mosis mbraa ɔsapɔ-ɔ na Wuribware akyamɛɛ nɛ

baa dεε kyena-ɔ a tɔwε Kristoo, ɔmɔrɔwεpɔ nε ɔ ba-ɔ, aseŋ-ɔ. Nε ɔɔ kaapo bamɔ-rɔ, na bɔ nya nu kaase fεyε Yeesuu amo dεε ɛ gye Kristoo-o. ²⁴ ɔɔ taare kyurowi bamɔ bokɔ mfεerε, amaa bamɔ bokɔ mɔ moŋ kɔɔre aseŋ-ɔ gyi. ²⁵ Amaa saŋ nε baa brawε-rɔ ba yɔ, na bamɔ wɔrε wɔrε i gyiiri aseŋ nε baa nu-o ikii-o, nε Pɔɔl a tɔwε gywii bamɔ feyε, “Kasentij nε Wuribware a kufwiijε timaa-o a sa nε Wuribware kyaamε Isaya a tɔwε gywii mone adedaapo-ɔ. ²⁶ ɔ yε,

‘Yɔ ya tɔwε gywii asesε amo feyε,
 Mone ya nu mɔ aseŋ kpɔra-rɔ iluwi bwεetɔ gbaa,
 mone maa nu amo kaase.
 Mone bee mone ɛ dεerε aseŋ-ɔ-rɔ
 na mɔn' fa amo mfεerε kpone,
 mone maa nu kaase.*

²⁷ Nε Isaya a kya se tɔwε feyε Wuribware yε amo-ɔ a waa anεŋ,

‘A lεe feyε bamɔ aŋu-ro bo lεŋ,
 nε baa tii bamɔ ɛsεbɔ,
 nε baa buŋ bamɔ akatɔ se.
 N gyε anεŋ, bamɔ akatɔ i buŋji a bo ŋu atɔ,
 na bamɔ ɛsεbɔ mɔ tayε a bo nu aseŋ,
 na bɔ nu amo kaase, na bɔ nu bamɔ eyee,
 na ŋkee mɔ, Wuribware, nya taa bamɔ ɛbɔyε bo ke
 bamɔ.’* ”

²⁸ Nε Pɔɔl a tɔwε bo gye kεε feyε, “Amose-ɔ, mɔ e kpa a mɔn' ŋu feyε anεŋ nε Yudaa awuye-o moŋ

* ^{28:26} Isaya 6.9 (LXX). * ^{28:27} Isaya 6.10 (LXX).

nu-o si, Wuribware yε anε tɔwε aseŋ timaa bɔ leε Yeesuu kuŋu si gywii ndε se awuye-o bɔ leε anε nε ɔ morowε bamo-ɔ se. Mo e koore a n gyi feyε amo kunu e waa bamo kɔne.”

[²⁹ Mò a sa seŋsa lɔwε-ɔ, nε Yudaa awuye-o a brawe-rɔ, na bamo wɔrε wɔrε i gyiiri aseŋ nε baa nu-o ikii, nε aa waa leŋ.]

³⁰ Nε Pɔol a kpa kεkyan mfeŋ kyena-rɔ nsu ŋnyɔ, na ɔ ka kemɔ kokɔ. Nε aseɛ bweetɔ naa mò ase ba ka mò kanɔ mfeŋ, nε mò akatɔ a gyi bamo se. ³¹ Nε ɔɔ tɔwε abwareseŋ bɔ leε Wuribware a kuwure-o si, na ɔ kaapo anε nyaŋpε Yeesuu Kristoo aseŋ. Nε ɔɔ nya mò eyee tɔwε abwareseŋ anε nε ɔ kpa-ɔ gywii ɔkemaa, na kufu moŋ de mò, a leε feyε ɔko moŋ kuŋ mò feyε ɔ ma tɔwε.

**Abwareṣen Wore-ɔ
New Testament in Chumburung
(GH:ncu:Chumburung)**

copyright © 2010 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Chumburung

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2010, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Chumburung

© 2010, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-22

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source files
dated 30 Dec 2021
24326c91-bd91-5fb9-a5f1-7f3e726a9745